

SLAVKO SAVINŠEK

ZGREŠENI
CILJI

1 ♦ 9 ♦ 2 ♦ 9

Stavroffsky

Marija Lovstikova

SLAVKO SAVINŠEK

ZGREŠENI CILJI

1929

IZDALA IN ZALOŽILA VODNIKOVA DRUŽBA
V LJUBLJANI

535598

Portretno študijo pisatelja je narisal Mirko Šubic.

.....

26-04-2001

N 200107257

Natisnila Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani
(predstavnik Miroslav Ambrožič).

P R E D D I R K O

V lenobno prigravico poletnega popoldne je v garaži poleg male vile odvetnika dr. Emila Goloba zabrnel avto.

Mladi odvetnik je pripeljal avto iz garaže, stopil z voza in se sklonil najprej h kolesom, da pregleda pnevmatike. Vse štiri je našel v redu. Nato si je ogledoval motor, potem hladilnik, vse, vse, vsako malenkost. Sveča je užigala dobro, tank za bencin in priprava za olje sta bila v popolnem redu.

Kakor bi božal otroka po glavi in licih, je drsela odvetnikova roka ljubeče po posamičnih delih stroja in oko se mu je bleščeče smejalo. Vzravnal se je in za spoznanje naklonil glavo. Kakor najlepše petje mu je zvenelo v uho brnenje motorja, ki je tekel pravilno v taktu. Sklonil se je zopet, privil tu vijak, tam ga zrahljal, in pozorno prisluškoval brnenje stroja. Sama radost je bila v njegovem licu, še in še je pobožal avto, svoj krasni, novi Mercedes-Kompressor.

Na mali balkon je iz vile stopila Vlasta, žena Golobova, poročena ž njim šele dobro leto. Krepka, a vendar vitka, visoka, se je sklonila nad ograjo in povprašala:

«Kljub moji prošnji pojdeš, Emil?»

«Povedal sem ti že, nikar ne sili dalje vame!»

Šla je po stopnicah in stopila tesno predenj.

«Tako malo ti je torej zame, Emil, da mi niti te prošnje nečeš izpolniti? O, saj sem slutila!»

«Vedela si, da sem ves sportnik. In če sem se tvoji kaprici naljubo in naljubo miru v hiši skoro dve leti povsem vzdržal tega sporta, ni s tem rečeno, da moram tudi za naprej biti v vsem na uslugo samo tvoji želji! Dovolj je bilo trpljenja!»

«O, dovolj, dovolj! Te tri mesece, odkar si si zopet nabavil stroj, nisem imela miru niti minute, kadarkoli si odpeljal!»

«Seveda! Mirna bi bila ostala, pa bi bilo vse dobro!» je trpko vračal mož.

«Mirna, da, medtem ko si ti divjal cele dneve okoli z drugimi, jaz pa sem trepetala doma, kdaj te prineso mrtvega ali za vedno pohabljenega domov!»

«Vlasta, ne govori tako nespametno, vsaj zdaj ne, tik pred dirko, ko sem že itak razburjen! Sama me ženeš v nesrečo s svojim večnim sumničanjem, z vednim jadikovanjem in tožbam!»

«Vsak dan si bolj brezsrčen, Emil! Kaj imaš od tega divjega vozarjenja? O, vem, iščeš prilike, da se dobiš z drugimi, ki ti znajo govoriti lepše kot jaz, ki so vse navdušene zate, ki se love za tvojim imenom, za častjo, ki si si jo bil pridobil.»

«Da, ko bi bila vsaj malo taka ti, Vlasta! Odkar si moja žena, sem postal len, zgnil bi doma, zbolel bi, da nisem dobil tegale!» je pokazal na avto.

Položila mu je roko na ramo:

«Emil, vedno tako govoriš in ne veš, kako to žge v meni! Vsaka beseda mi reže v srce, ker je samo potrdilo mojih misli! Saj ne veš, koliko trpim!»

«Po svoji neumnosti! Ali te nisem vendar vedno vabil, da se pelji z menoj? Kolikokrat si šla? Lahko bi na prste seštel!»

«Ah, ko pa se bojim tvoje divje vožnje! Saj ne voziš kakor drugi, kot blazen dirjaš!»

Mimo je privozilo par avtomobilov.

«Vlasta, glej, čas se bliža, ti pa stojiš tu in me mučiš, pripoveduješ mi zopet isto, kar moram slišati vsak dan! Vsaj zdaj mi daj mir, da morem mirno na dirko!»

Ženi se je pomračilo čelo, roka ji je zdrknila raz njegovo ramo. Emil si je prižgal cigareto in hotel oditi v hišo.

«Kam greš, počakaj!» se je obrnila Vlasta k njemu.

«Po suknjič grem in rokavice, čas je!» ji je nejevoljno odvrnil Emil.

Vlasta mu je med durmi zastavila pot.

«Emil, prosim te, nikar ne hodi!»

«Ali si blazna, Vlasta? Zdaj naj bi odpovedal, da bi se mi vsi smejali! Pusti, da se grem obleč!»

«Ne pojdeš!» je razprostrla Vlasta roke preko vhoda.

«Vlasta, pusti me! Grem na vsak način! Saj ne bo nobene ženske z menoj, si ne upajo!» se je porogljivo nasmejal.

«Emil, zakaj izzivaš?»

«Ti, ne jaz, Vlasta! Rad bi ti dopovedal, kako je vse to tvoje upiranje nespametno!»

«Torej greš?»

«Grem!»

«Pa pojdem s teboj!»

«Ti?» je planil Emil.

«Da, s teboj grem!» je odvrnila mlada žena z glasom, ki ga mož pri njej dosedaj ni poznal.

«Vlasta, saj ni to zate, to napeto gledanje in čakanje! Škodilo bi ti, saj veš, kako je s teboj!» Pogledal ji je v oči, utrujene in upadle in roka mu je vzdrtela, ko se je bil domislil skrivnosti, ki mu jo je bila žena zaupala pred tednom dni, da je blagoslovljena.

Toda žena ni odnehala. Odločno je zmajala z glavo, stisnila ustnice in trmasto zatrdila:

«Ne le gledat grem, dirkat grem s teboj, Emil!»

«Ali si blazna?» je planilo iz njega.

«Da, Emil, povedala sem ti že, da je bolje, če se kaj zgodi, da se zgodi nama obema!»

«Ti se šališ, žena!» jo je skušal odvrniti mož ter se plašno ponovno ozrl na uro, zakaj čas je hitel z brezobzirno brzino.

Sklonil se je k nji, da jo poljubi za slovo.

«Samo preko mene boš peljal, to ti povem, ako me ne vzameš s seboj!» se je izvilo iz nje. Skočila je preko stopnic in se postavila tik pred avto. Golob je planil za njo, jo prijel za roko in vroče poprosil:

«Vlasta, pusti me, naj grem, mudi se že! Ne delaj neumnosti! Ostani doma! Preden bo minilo dve uri, bom zopet pri tebi!»

Žena je pomolčala, pa se premislila čez čas:

«Ostanem, toda samo pod enim pogojem!»

«Povej, dragica, povej!» se je razveselil mož.

«Če mi obljubiš s častno besedo, da ne boš vozil nad devetdeset kilometrov!» mu je dejala in mu ponudila roko.

Golob je prebledel.

«Ti blazniš!» se mu je izvilo iz prsi in glas njegov je bil hripav, kakor bi ga bil kdo davil za vrat.

«Ne, ne, ti blazniš, ti!» mu je odgovarjala žena. «Ti, ki ne pomisliš, da nas lahko napraviš nesrečne! — Kaj naj počnem brez tebe, Emil?» se je zasolzilo iz mlade žene; naslonila se je možu na prsa in glasno zajokala.

Golob ni vedel, kaj bi. Vse je trepetalo v njem, kričalo mu je v prsih, besnela mu je kri po žilah, ali zopet mu je trgal srce ženin jok.

Naj ostane doma, se sploh ne udeleži dirke, mu je preletelo misli. — Ne, ne, smejal bi se mu ves svet! In če prvič odneha, bo moral odnehati vselej! Naj njo vzame s seboj? Ali obljubi, da ne bo vozil prehitro, potem pa ne ostane mož beseda? Ne, sportnik še ni prelomil dane obljube!

Zardel je v lice mladi mož, v sencih mu je trepetala kri, roke so odrinile plakajočo ženo. Korak pred njo jo je meril s skoro sovražnim pogledom. Večja je od njega, močna, zdrava, pa je tako malo poguma v nji! Skoro za pol glave je on manjši, navidez šibak in droban, čeprav je telo njegovo ena sama mišica! Vzel jo je li zato, da mu bo napoti do uspehov? Samo za hip mu je ta misel spreletela možgane, pa je takoj utihnila, ko je žena dvignila zasolzeni obraz in je videl ljube mu poteze v njem, oči, ki jih je tolikokrat poljubil. Zdajle pa bi jih ne mogel, za nič na svetu ne! Grenko se mu je pretočilo v srcu in mrzla je bila njegova beseda, ko se je naklonil k nji, skomizgnil z rameni in trpko dejal:

«Malo kasno si se pokazala v tej luči!» Grenak smehljaj mu je preletel obraz in trda je bila njegova kretnja, ko je stegnil roko in pokazal na avtomobil:

«Izvoli, zadnji čas je, ako nočeva zamuditi!» Poklical je služkinjo, ki jima je prinesla obleko. Nato se je vrnil k avtomobilu.

«Emil, kako si dober!» se ga je oklenila žena ter ga hotela poljubiti na ustnice. Emil pa se je prvokrat, odkar sta se poročila, obrnil vstran, jo narahlo odrinil z roko in ji odprl vratica. Vlasta je skoro omahnila v voz. On pa je pognal motor in, ne da bi se ozrl v ženo poleg sebe, zavil na cesto in drknil v brzino, da ji je zastajala sapa.

DIRKA

Komaj sta se Goloba odpeljala po cesti skozi mesto, so pričeli za njima voziti po cesti avtomobili, motorji, kolesa in vozovi in vse je hitelo kar dalje skozi ulice na drugi konec mesta, kjer se je imela par kilometrov daleč na polju vršiti čez pičlo uro dirka. Dohitel ni Golobovega Mercedesa seveda noben avtomobil, ker je odvetnik žuril in bi bil skozi mesto grede kmalu povozil otroka.

«Emil, obrni, pojdiva domov! Glej, slabo znamenje za dirko je bilo to!» je zaprosila žena, ko sta zopet odpeljala. Emil je odkimal z glavo in niti ena mišica v njegovem obrazu ni trenila. Samo misel mu je vstala v srcu, kakor že poprej na poti:

«Kako bo šele na dirkališču? Pa pravi, da bi šla z menoj v smrt!»

Spomnil se je medtem, ko je hitel proti dirkališču, da se je pred poroko Vlasta parkrat peljala ž njim v avtomobilu, ki seveda zdaleka ni bil enak sedanjemu, pa se ji ni videlo, da bi se bila preveč bala. Po poroki se je danes vozila prvikrat ž njim, novega voza še ni poznala. Stemnilo se mu je čelo in zaškripal je z zobmi, ko je vzel ostro kuirvo proti dirkališču in mu je žena omahnila v naročje.

«Kako se mi bodo smejali, če bo tako omahovala!» mu je planilo v misel in tisti hip je zasovražil ženo poleg sebe.

Hotel je ženi nekaj reči, ko je pristopil močan, velik možki v usnjeni sportni obleki in udaril z nasmehom v licih za glavo manjšega tovariša po ramenu:

«Kam pa naj te denem, doktor? Vendar si se zganil in nisi še segnil doma?» mu je zabrusil v lice in mu krepko segel v roko. Šele nato je zazrl Vlasto poleg njega, jo nekam hladno pozdravil in se oprostil:

«O, milostljiva, Vi tudi tukaj? Oprostite, nisem Vas takoj opazil!»

Golob je toplo pozdravil starega sportnega tovariša, inženjerja iz bližnje tvornice, dočim se je Vlasta hlastno obrnila v stran in samo z glavo odzdravila. Roke mu ni dala. Golob je mirno prezrl netaktnost svoje žene, ker je vedel, da ji je bil tovariš od nekdanj zoprn. Sam je tem pristržneje odgovoril:

«Boš videl danes, da sem še živ, pa še kako! Saj se bova kosala, ali ne?»

«Prav pošteno se bova ujedala, če Bog da!» se mu je nasmejal ing. Stare, «in kar smiliš se mi, ker me ne boš mogel dohajati!»

«No, to bomo videli!» mu je odvrnil Golob. «Imaš še Bugattija?»

«Še vedno! Zlomek je, ti pravim, šele zdaj sem ga pri-
lično ukrotil in ga naučil manir. Zdaj pa mi sledi kakor
pohleven kužek!»

Z obrazom, ki je razodeval vso skrb in ljubezen do
stroja, se je obrnil Stare proti lopi, kjer je stal njegov
dirkalni voz in pokazal z roko:

«Vidiš ga, tamle stoji, zverina! Kako se smeje, glej, že
se veseli kilometrov, ki jih bo danes požrl!»

Pogled se je inženjerju ustavil na novem Mercedesu.

«Ti, čigav pa je onile Mercedes? Ta bi nam znal biti
nevaren, ako je v večjih rokah?»

«Moj je, moj, le glej!» se je pobahal Golob in pobožal
z očmi svoje vozilo.

Stare se je začudil:

«Kdaj pa si zamenjal svojo staro škatlo za tega, a?»

«O, že pred letom dni sem starega Steyerja prodal;
tega pa vozim šele dva meseca!»

In ko je postal Stare zamišljen, ga je podražil:

«No, ali se bova danes dala, kaj?»

«Vrag, to bo pa nevarno! Takale zverina, pa še takšen
tič na njem, kakor si ti, Golob, to pa da misliti! Lej, koj
grem še enkrat pogladit svojo mašino, da bo raje ubo-
galal!» je pristal Stare na šalo in res takoj odšel proti
lopi.

Sedeži in tribune so se že skoro povsem napolnile. Že
se je imel začeti prvi del dirke: tekmovalje malih avto-
mobilov. Goloba je ta dirka malo zanimala. Nekaj dru-
gega, kar je mislil storiti že prej, a ga je zadržal tovariš,
mu je spet prišlo v misli. Stopil je k ženi, ki je stala ob
strani in s skrbjo zrla v pričetek dirke, ter jo poprosil:

«Vlasta, stopi malo z menoj!»

Žena je spela v korak z možem in odšla sta malo dalje
od ljudi in mimo lope; tam se je Golob ustavil, položil

ženi roki na ramena, ji pogledal globoko v oči in ji dejal z mehkim glasom:

«Vlasta, bodi tako dobra, ne vozi se z menoj!»

Potemnilo so se Vlastine oči in vztrepetala je. Ni mogla, ni si prav upala odgovoriti. Šele čez čas je dejala:

«Emil, povedala sem ti že! Daj mi častno besedo, da ne boš vozil čez devetdeset kilometrov, pa te pustim samega!»

Mož je spustil roke, jih pritegnil k sebi in ko si je v zadregi prižgal cigareto, je videla žena, kako mu je trepetala roka, ko je prižigal.

«Vidiš, Emil, pa še nemiren si povrhu, nikar ne vozil!» Tedad je zagorelo v moževih očeh.

«To je tvoje delo, Vlasta, ti me tako razburjaš!» je vzrožil in si nervozno popravil čepico na glavi, da bi skrnil nemir in z roko zasenčil togoto v očeh.

«Moje delo? Saj samo to hočem, da se vozim s teboj! Če se hočeš na vsak način strmoglaviti, bova vsaj delila usodo! Samega te ne pustim, pod nobenim pogojem!»

Trdo ji je zvenela beseda in Golob, ki jo je poznal, si je bil svest, da je vsaka beseda odveč. Vendar je še poskusil:

«Čemu me oviraš? Ali ne vidiš, da ne dosežem ničesar, če boš poleg mene ti!»

«Kako da ne? Saj lahko voziš, kakor hočeš. Čim prej se ubijeva, tem bolje bo zame! Raje bi vozil z drugo, kaj ne?» je vzkipela in udrle so se ji solze.

Emil je pogoltnil zadnji stavek in se zmagal:

«Vendar ne misliš, da sem tako brezobziren in bom s teboj v vozu vozil s toliko brzino kakor bi sicer?»

«Vidiš, da je res, kar sem mislila, česar se bojim in radi česar te ne pustim samega! Zdaj celo ne!» je zopet privrelo iz nje.

Golob se je obrnil. Vedel je, da zdaj ne pomaga nobena beseda več!

Nemo sta se vrnila na dirkališče. Vlasta je stala poleg avtomobila, zdaj pa zdaj so ji ušle oči po avtodromu, kjer je komaj mogla razločiti dirjajoče vozove, zavite v tenke, prozorne zavese prahu. Mraz jo je stresal, kadar se je vozilo približalo gornji ali spodnji strani v elipsi zgrajenega dirkališča. Vztrepetala je, ko je videla, kako često

teče voz samo po dveh kolesih, drugih dvoje pa visi prosto v zraku in se avto lahko zdaj pa zdaj prevrne in pokoplje pod seboj drzne vozače. Kar zameglilo se ji je pred očmi, ako se je spomnila, da bo čez kratek čas tudi ona tako dirjala na življenje in smrt, da, še vse bolj.

«Pusti ga, odstopi, naj vozi sam!» ji je nekaj prigovarjalo. «Saj se mu ne zgodi ničesar! Že zaradi Stareta ga pusti, širokoustneža, ki je tako užalil tvojo deklinško čast, še veš, Vlasta!» je vedno silneje vstajalo v njej. In že je skoro stopila k možu, ki je naslonjen na voz gledal po dirkališču, da bi mu rekla, naj vozi sam, samo pazi naj, da se mu kaj ne pripeti... Ko je ugledala njegov obraz, ki ji je bil tako ljub in drag, jo je stisnilo v srcu:

«Kako so trde njegove poteze! Nima toplega pogleda zame, bogve, na katero zdaj misli?» ji je završelo v srcu in obstala je kakor pribita na mestu, stisnila zobe in zaustavila solze, ki so ji na vso moč silile v grlo, zaprla oči in trdo dejala sama sebi:

«Hočem, čeprav poginem!»

Za malimi stroji so prišli na vrsto večji. Tudi ti niso nudili nič posebnega. Nato so zavozili na dirkališče sportni vozovi. Njihovi stroji so že bolj tulili, zabrneli so v dir, da so se Vlasti zašibile noge, pričeli krožiti po elipsi, kakor bi jih bil pódil sam vrag. Prav tam na nasprotnem koncu je enega izmed njih vrglo iz proge: vozač je v loku odletel s sedeža, vozilo pa se je parkrat prekopnicnilo, nato pa je obstalo prislonjeno ob zidano nizko ograjo. Med gledalci je nastal vrišč, nemirno se je razgibala vsa masa, klici so stresali ozračje. Poškodovanca so pobrali, zdravnik je ugotovil, da je par reber polomljenih. Odpeljali so ga v bolnico. Dirka sama se je nadaljevala in v par minutah je bila nezgoda pozabljena. Le Vlasti so se vedno bolj šibile noge. Smrtno je prebledela, ko jo je povabil mož, naj sede z njim v voz, ker so zdaj na vrsti zadnji, dirkalni avtomobili.

Samo štirje so startali iz zadnje kategorije: dva tuja, ki jih Golob ni poznal, pa Stare in on sam. Prva dva sta imela moška sovozača, Stare je bil sam, edino Golob je imel žensko poleg sebe. Ko so prispeli v start, se je dvignila vsa množica, živio-klici so rezali ozračje, kukala so

se obrnila proti štirim vozovom. Nekateri so spoznali zadnja dva, Goloba in Staréta.

«Živel Stare!» je planila množica in vihtela pokrivala in robce, ko je privozil v vrstnem redu predzadnji. Ali še hujše je udarilo, ko je za njim ustavil voz odvetnik.

«Hura, živel Golob, hura, hura!» je kričala množica in ga pozdravljala. Stare se je s svojim širokim hrbtom okrenil, pomežiknil v smehu Golobu in mu zaklical, da je prekričal hrup in trušč:

«Dobro se drži, mali, pa pazi, da milostljive spotoma ne izgubiš!» Široko se je zarežal pri teh besedah. Golobu je šinila kri v lice, Vlasta pa se je nehote naslonila na njegovo roko.

«Bodi povsem mirna, Vlasta, trdno si privezana, ničesar se ne boj!» ji je hlastno dejal. Kri je zavalovala v njem, vzbujena po trušču množice, še bolj pa po pikrih besedah Staretovih.

Še enkrat je preletel Golob dobro mu znano progo pred seboj. Pet kilometrov meri okrog in okrog, štiriindvajsetkrat jo je treba prevoziti. Kako bo z Vlasto v ovinkih, mu je prišlo v misli in nehote se je ozrl ženi v lice. Vlasta je sedela mirno, stisnila je zobe, v lice je bila blede kakor smrt in roke so ji trepetale. Ves život ji je drgetal kakor v mrazu. Dali so znamenje. Kakor strela so šinili vozovi na dirkališče, Golobov Mercedes je bil zadnji. Vlasta je zamižala, grlo ji je stisnilo nekaj, da ni niti utegnila zakričati. Kakor pijana je potem odprla oči in šele sedaj občutila blazno naglico, ki so drveli ž njo. Dvakrat sta že predirjala elipso, toda Vlasta ni niti opazila, kdaj sta planila mimo ovinka. Šele, ko sta zavila v tretjič, je za trenutek pogledala možu v lice. Kakor v megli je videla njegov kot stena bled obraz, ustnice tesno zaprte, oči nepremično strmeče predse, naravnost v progo. Vrglo jo je proti njemu, da se je zadela njegove roke in slišala je kletvico, ki se je utrgala izza njegovih zob. Še bolj je pognal avto v dir, kompresor je zažvižgal, zatulil, da je množica zatrepetala. Vlasta je zamižala. Kakor iz neznanske daljave je slišala klice, ki so izpodbujali dirkače. Ni jih razumela. Kakor nerazločno valovanje morja se ji je zdelo vse skupaj. Pred njo je bila sama

megla in nevzdržno so ji tekale solze. Nič več ni vedela, kaj se godi z njo.

Že sta napravila polovico vožnje. Bilo je še povsem nedoločeno, kdo bo odnesel zmago. Dasi so se trudili, so si bili vsi štirje precej enaki. Toda že se je videlo, da pričlenjata pešati oba tujca in da ostaneta zmagovalca Stare in Golob. Tik drug za drugim sta vozila in dasi se je Emil trudil, da bi ga vsaj enkrat, v eni sami rundi prehitel, mu ni mogel blizu.

Tedaj je planilo vanj nekaj, ono, kar dela strast dirkanja šele umljivo, česar ne razume drugi, kot samo oni, ki je okusil sam. Pričel je pritiskati z nogo pedala, spešil je hitrost, in približeval se je Staretu, ki je vozil pred njim. Tik drug za drugim sta dirjala po progi, gledalci so pričeli tuliti, biti ob tla, pritiskati ob zidano ograjo. Golob ni mogel blizu, Stare je napenjal vse sile, da ostane pred njim.

Tako sta tekla dve rundi. Še štiri so bile pred njima, ko je Emil baš proti ovinku z vso silo pognal voz. Pri tem je povsem pozabil, da ima ob strani ženo. V ovinku samem je kakor strela švignil mimo Stareta: avtomobil se je nagnil in iz voza sta zletela oba vozača. Vsa množica je utihnila. Ledena groza je za hip legla na vse navzoče, ko jo je prerezal krik Golobove žene, ki je zarjula kakor ranjena zver in se pognala možu ob stran, da je ta komaj vzdržal krmilo in srečno spravil voz iz ovinka na ravno progo. Toda nehotе je zmanjšal brzino, Stare je planil mimo njega in se zakrohotal, da je prevpil besnenje množice in rjojenje avtomobilov. Emilu je bilo, kakor da mu je mrzla roka segla v srce. Še bolj je zmanjšal brzino: že drugič ga je prehitel Stare, za njim oba druga tekmeča. Množica je pričela žvižgati in sramotiti Goloba. On pa se je samo trpko smejal, da je ženi zastala kri, ko se je ozrla v njegov obraz. Z vidnim premagovanjem samega sebe je vozil Golob dalje do konca.

In tako se je zgodilo, da je bil Stare prvi, da je dosegel najkrajši čas, da je zmagal v dnevu in kategoriji, Golob s svojim krasnim strojem pa je bil zadnji.

Množica se je razhajala; ljudje so ugibali, kaj je bilo vendar ljubljencu Golobu, da je popustil, ko je imel že

zmago v rokah. Odvetnik je stal poleg svojega avtomobila. Bil je bled kot smrt, ko je pušil cigareto za cigareto. Niti čestital ni Staretu k zmagi. Ko je žena stopila k njemu s solzami v očeh, je ni pogledal.

Vsedel se je v avto, da bi se bil odpeljal domov, ko je prišla mimo majhna avtomobilska družba moških, med njimi pa mlado dekle srednje postave, z velikimi, kakor goreča luč ostrimi očmi. Deklica se je ustavila pred vozom, ga pogladila po hladilniku, potem pa je glasno rekla, da jo je slišal Golob in so mu njene besede zarezale ostro v dušo, da bi bil glasno kriknil od ponižanja in bolečine:

«Kako krasen stroj! Škoda le, da je vozač tak strahopetec!»

Družba je smeje se odšla, Golob pa je pognal avto v dir. Ni vedel, kam vozi. Kakor da pelje v meglo, ki iz nje ni izhoda, ne poti. Ostro, da je rezalo v kri in meso, mu je zvenelo v ušesih:

«Škoda le, da je vozač tak strahopetec!»

K A R A M B O L

Komaj je privozil odvetnik dr. Golob domov in odložil trepetajočo ženo. Vlasta je molčala vso pot in se bala možu pogledati v oči. Emil ni pustil motorja niti za hip se oddahniti, marveč je zavil takoj nazaj k izhodu in, ne meneč se za klicanje ženino, kam gre, oddirjal po cesti ven iz mesta. Vlasta je tekla nekaj korakov za moževim vozilom in kričala za njim, naj gre nazaj, toda mož je ni slišal. Opotekla se je k durim vile, se oprijela vratnih podbojev in bridko zajokala. Kakor da se je šele zdaj prav zavedla in se domislila vsega v potankosti, so ji med solzami priče le plesati doživljene slike pred očmi. S težavo se je odtrgala od vrat in klecnila v sobo, kjer je kuharici, ki jo je vprašala po večerji, samo odmahnila z roko, potem pa zaprla za seboj vrata in ni pustila nikogar več k sebi. Še oblečena v sportno obleko, kakor je bila prišla domov, je obsedela na divanu, stisnila obraz v blazino in zajokala. Počasi, počasi se je ustavil tok solza, še bolj počasi se je bistrilo v njej, toda vsak hip je pri-

nesel novo bolečino, novo boleost. Glava jo je bolela do blaznosti, megljeno se ji je delalo pred očmi. Ni mogla vstati, da bi se bila preoblekla. Samo vrhnji usnjeni suknjič je odložila kar sede, potem je omahnila na divan in v solzah zaspala. Preveč je bilo zanjo telesnega in še več duševnega napora.

Emil pa je med tem dirjal po cesti. Sam ni vedel, kam ga pelje pot. Vozil je v slepo, kar naravnost. Kilometri so izginjali, voz se je sunkoma pehal dalje, vedno dalje. Emil pa je še in še poganjal. V glavi mu je vrelo, ni utegnil paziti niti na cesto, še manj na grape in jarke. Ko se je prav zavedel, je bil že daleč zunaj na polju. Zavil je često z glavne ceste na manjše, s teh zopet nazaj na velike, sem in tja je šla njegova pot, a cilja ji ni vedel, ni znal. Samo eno mu je pelo in z vetrom žvižgalo v ušesih, mu brnelo obenem z motorjem v glavi: strahopetec, strahopetec!

Tiste velike, plamteče oči mladega dekleta so gorele v njem, pekle in žgale, da se mu je trgalo v prsih. Sram ga je bilo pred samim seboj, da je zardeval kljub samoti na cesti, kljub vedno temnejšemu mraku, ki je legal v polje in na cesto.

Da bi se mu vsaj umirili živci! Zato je vozil tako divje, da bi bil pozabil bolečine, oglušil za tiste besede, ki so zijale vanj, kakor strahoten obraz iz sanj, kakor široko odprto žrelo, ki se je iz njega vsipalo vedno glasneje, bolj ko je podil in begal: strahopetec, strahopetec!

Saj dekle ni vedelo, kaj se je bilo pripetilo! Nihče ni doznal, slutil je morda samo Stare, zmagovalce, ki je moral opaziti. Ali so tudi drugi? Saj je Vlasta tako strašno kriknila, da je prevpila tuljenje motorjev! Množica pa je molčala kakor grob! Morda so opazili? In jutri? Jutri bodo pisali listi, da se je neustrašni sportnik Golob, ki se je baš s to dirko zopet hotel uvesti v pot zmagovalcev, ustrašil kakor mlado fante ženskega krika, da je popustil v najvažnejšem trenutku in mu je odrekla moč in so mu popustili živci! Raje naj bi bil doma ostal, da bi ne bil osramotil svojega sportnega imena!

Tako je šlo Emilu vso pot po glavi med vožnjo. Šele, ko se je popolnoma stemnilo, se je malo vzdramil iz svojih

težkih misli in ugibanj ter se ustavil sredi samotne ceste, da pogleda, kie je, koliko je že prevozil. Števec mu je pokazal osemdeset in pet kilometrov. O, saj vozi že celo večnost!

Nedaleč pred seboj je zagledal luči. Blizu znanega letovišča mora biti. Sede nazaj, požene motor. Z glavne ceste krene v stransko, lepo in pravkar nasuto, v dobrih desetih minutah je ob jezeru. Vozi mimo njega previdneje, počasneje, ker se ljudje sprehajajo po cesti in bi lahko koga povozil. Pred velikim hotelom ustavi, iz vrat plane «mali» in mu odpre vratca. Emil z naglo kretnjo vrže raz sebe usnjeni suknjič in kapo, zaluči oboje v kot avtomobila in hiti v hotel.

«Jedel bi!» pozove natakarja, ki mu pomoli jedilni list. Emil ga preleti z očmi, pokaže prvo jed, ki jo je opazil na listu in naroči pijače. V dušku zvrne vase čašo, dve, šele potem se ogleda po dvorani. Skoro prazna je, že so povečerjali, nihče ga ne bo motil.

Jed mu ne tekne. Samo pil bi, pil, da bi pogasil neznanško žejo v sebi, da bi utopil bolečino, ki divja in grize v njem. Ne sme, čaka ga še pot nazaj; domov mora, domov, da pogleda po Vlasti!

Domov? Kaj naj še išče doma? Ali ga ni Vlasta kar pahnila od sebe s svojo pasjo malosrčnostjo? Kaj naj išče pri ženi, ki mu je ovira, ki ga tišči k tlom, da mu je sramota zrastle čez glavo in se niti ne vidi iz nje!

Emil pije, vliva vase. Kaj bi doma! Doma mro ljudje, se domisli priljubljenega izreka Staretovega. Ah, blagor ti, Stare, ti nimaš ženske, ki bi te ovirala na poti do imena, ki bi te mučila z blazno ljubosumnostjo kakor mene Vlasta! Menda se je nekoč sukal okrog nje in se hotel ustreliti, ker ga ni marala in ga zavrnila! Tako je slišal pripovedovati. Boga naj hvali, Stare! Saj je bila tako ponosna na zunaj, menil je, ko jo je snubil, da je tudi notranje, da je pogumna za dva moža, za tri! Seveda, odgovarjala mu je, naj neha z avtomobilom in tepec je privolil v to, zaljubljeni fantalin, ki so mu bile več zapeljive ženske oči kakor zmisel za pot naprej, do kraja, do imena, do zmage! Zdaj pa ima svojo lepo, stasito, pogumno Vlasto! Ha, ha, ha! Kako se mu Stare smeje v pest, zdajle, ko ga

na banketu proslavljajo, zmagovalca, ki se je pripeljal v slavnostno dvorano z lavorjevim vencem okrašen, on pa je moral kakor polito ščene oddirjati domov, da ga nihče ne vidi in mu je mlada deklina vrgla v obraz očitek strahopetca!

«Natakar, še poll!» je poklical Emil strežaja. In je zopet vlival vaze, da bi pogasil ogenj v sebi. V glavi se mu je že vrtelo. Duševni in telesni napor zadnjih ur ga je popolnoma izčrpal, vzel mu je vso energijo, vse sile; dirjanje po svežem zraku je storilo svoje; pritisnilo je še vino, ki ga Emil sicer ni bil vajen.

Nemo je strmel predse odvetnik, ko so se šumno odprla vrata v dvorano, in gruča moških in cel kup mladih žensk je planil smeje se in šaleč se vanjo. Pohiteli so k prvi mizi, najbližji Emilovi, in pričeli uganjati pijane norosti. Emil se je najprej s studom obrnil proč od njih, posebno, ko je zapazil, da so med družbo ženske precej dvomljivega vedenja. Ko pa je še malo pil, mu je polagoma pričelo prijati vse to govoričenje in prazno hehetanje. Nehote je malo bolj prisluškoval govorjenju družbe in se smejal slanim in neslanim šalam, precej v spolzko pri-krojenim, dokler se ni ozrl vanj eden izmed gospodov in ga povabil, naj prisede k njim. Emil se je sprva malce obotavljal. Ko pa se je ozrla vanj mlada ženska, ki je večkrat stegnila proti njemu polne, lepo zalite roke, kakor bi se mu bila ponujala, je primaknil svoj stol k novi družbi, zamrmral skozi zobe svoje ime in takoj naročil nijače za vso družbo. Piti, piti, pozabiti, je vrelo v njem! Bo vsaj enkrat Vlasta lahko upravičeno ljubosumna!

Vedno glasnejša je postajala nova družba, vedno bolj razposajena. Očividno so bili zbrani v njej sami izbranci, vredni drug drugega. A Emil ni dosti videl vsega tega, saj se ga je vedno bolj prijemalo vino. Pozabljal je na vse. Ker so pričeli prihajati novi gostje, ni bilo družbi več prijetno v dvorani. Eden gospodov je predlagal, da se preselijo v sosednjo, manjšo sobo, kjer bodo sami, nemoten. Šumno so odšli v sosednjo sobo. Tam so posedli po mehkih stolicah, pol ležali, pol sedeli na divanih in pričela se je divja zabava. Pili so že šampanjca, Emilu ni bilo mar denarja, ne ničesar. Samo da bi pozabil, po-

zabil! Zato se je oprijemal vedno bolj ženske s polnimi, lepimi belimi rokami, posadil si jo je v naročje in bil z vsakim kozarcem, ki ga je zvrnil vase, drznejši. Dekle, ali žena, sam ni vedel, pa se mu je udajala, ga vedno bolj zapletala v svoje mreže. Obe lepi roki mu je ovila okrog vratu in ga pričela poljubljati. Pijan je bil vina, zdaj se je pričel omamljati še s poljubi. In kako se je znala vsesati vražja ženska v ustnice! Vse drugače kakor Vlasta! Ah, kaj, Vlasta! Zanj ni več Vlaste, on hoče biti prost, prost! Še je pil, skoro ni vedel več, kaj dela. Zdelo se mu je, da pada nekam globoko, globoko, v mehko in ne čuti ničesar več kakor samo sladko ugodje in bele, mehke vonjive roke okrog vratu! —

*

V samotni odvetnikovi vili kraj mesta pa je zagorela v spalnici luč prav tedaj, ko se je Emil seznanil z novo družbo. Vlasta se je prebudila iz globokega, a nemirnega spanca in prva njena misel je bil Emil, mož. Pogledala je posteljo, ki je bila nedotaknjena, nato skozi vrata v kuhinjo, in povprašala kuharico, če se je gospod že vrnil.

«Ni jih še bilo domov!» se je glasil odgovor. In ura je šla že na polnoč! Moj Bog, gotovo se mu je kaj pripetilo, je zaskrbelo Vlasto. Opoitekla se je k oknu, se nagnila daleč skozenj in zrla po cesti, poslušala v mirno, tiho noč, ne ropoče-li kje motor. Ni bilo glasu! Kaj je z njim, kje dirja, kje blodi? Videla je in vedela, da je bilo v njem ob slovesu nekaj, pred čimer je trepetala. Poznala ga je, vedela, da je silen, kadar se spozabi.

Vlasta je pohitela v kuhinjo, poklicala služkinjo in jo poslala vprašat, če je gospod v hotelu pri banketu. Dekle se je kmalu vrnilo z odgovorom, da gospoda ni tam, da ga sploh ni bilo, dasi so ga pričakovali, da pa so tam zbrani še vsi od dirke.

«Je-li inženjer Stare tudi še tam?» je vprašala gospa.

«Še. Saj ji je prav on povedal, da gospoda ni tam», je odgovorila služkinja.

Vlasta je obstala na mestu ter premišljevala. Emil se je odpeljal v razburjenosti, drvel je gotovo po cesti, bo-

lelo ga je ponižanje, pa se mu je kaj zgodilo in morda leži zdaj kje v kakem jarku krvav, morda mrtev! Joj, je planila v jok, mrtev je, gotovo se mu je kaj strašnega pripetilo.

Pomislila je spet, kam naj gre, kam naj se zateče. Spomnila se je Stareta. Ta bi morda vedel zanj, ali pa bi šel pogledat za njim.

Že je stopila Vlasta v spalnico, da bi si ogrnila plašč in stekla v mesto. Pa ji je zastala noga. Njega, Stareta naj poprosi? Ki jo je bil tako užalil, jo hotel siloma poljubiti, in ji je dejal neumna gos, ko ga je krepko zavrnila? Ne, ne, ne more, smejal se ji bo! Ali vendar, kdo naj bi šel drugi. Ko pa je v tako strašnih skrbah za Emila! Njemu na ljubo, naj bo, kar hoče, ako tudi jo bo Stare zasmehoval!

Ogrnila si je plašč, poklicala s seboj služkinjo in zbrzela po cesti v mesto. Na ulico se je slišalo govorjenje iz hotela. Stekla je po stopnicah v prvo nadstropje, poklicala natakarka in mu naročila, naj pokliče inženjerja Stareta. Vsa je trepetala, ko je natakarkar odšel. Noge so se ji zašibile, ko je stopil pred njo Stare, velik, močan, malo dobre volje. Osupnil je, ko jo je spoznal.

«Ti, Vlasta... Vi tukaj, milostljiva? S čim vam morem postreči?»

«Oprostite, inženjer, ne vem, kam naj se drugam obrnem! Emila še ni domov! Bog ve, kaj se mu je pripetilo!»

«Nisem ga videl, gospa, vendar ne bodite v skrbah zanj! Preveč previden vozač je, danes je pokazal!» je zbadljivo odvrnil Stare. Vlasta ni zapazila v svojem razburjenju pikre opazke. Hlastno je nadaljevala:

«Samo mene je odložil doma, potem pa je v divjem diru odpeljal po glavni cesti iz mesta. Davno bi že moral biti doma, še nikoli se ni zamudil toliko časa, vedno je prišel z mrakom domov!»

«Želite, gospa, da se popeljem za njim, da ga poiščem?» se je sklonil k nji Stare, ki se mu je drhteča žena očitno zasmilila.

«Prosim vas, ako vam ni preveč, gospod inženjer!» je zaprosila Vlasta.

«Tako, samo poslovim se pri družbi, gospa. Ali se hočete morda peljati z menoj?» jo je vprašal in oko se mu je nehote zaiskrilo.

«Hvala, prosim vas, pojdite sami, pa ga poiščite!» je odklonila Vlasta, ne da bi si upala pogledati inženjerju v oči.

«Pojdite mirno domov, milostljiva, pa počakajte. Saj gotovo ni nič hudega. Poiščem ga, potem pa vas obvestim!» jo je še pomiril, potem se je priklonil in za hip zadržal vročo, trepetajočo njeno roko v svoji. Vlasta mu je ni umaknila, potem pa se je jadrno okrenila, voščila lahko noč in odhitela s služkinjo domov.

Stare je povedal zbrani družbi, da ga je gospa Vlasta naprosila, naj gre iskat njenega moža, ki se je po dirki nekam odpeljal, a se še ni vrnil. Vsi so bili takoj pripravljeni, da gredo pomagat iskat Goloba, končno pa so odšli samo trije: Stare, Golobov prijatelj, lesni trgovec in pa tvorničar iz bližnjega trga, Zarnik, s hčerko. Ta je odhajaje pripovedovala, kako napačno je sodila Goloba in mu glasno zabrusila v obraz, da je strahopetec. Stare se je okrenil k njej in ji karajoče rekel:

«Gospodična Ida, tega bi ne bili smeli storiti! To je bil gotovo eden izmed vzrokov, da se je Emil odpeljal z doma. Očitek strahopetnosti ga je očitvidno močno zadel in zapekel...»

Ida se je stresla, a ni utegnila odgovoriti. Skočila je za očetom v pripravljeni avto in zapeljala za Staretom.

«Vozite ves čas po glavni cesti!» ji je zaklical Stare. «Jaz napravim par ovinkov po stranskih potih, na Bledu v 'Park hotelu' pa se snidemo. Morda ga je tja zaneslo.»

Prijatelju Janku pa je naročil, naj gre po drugi strani pogledat in nato privozi v «Park hotel», kjer bodo počakali drug drugega.

Hitro so brneli motorji, Stare je bil skoro pred vsemi in je brž zavil z glavne ceste. Kmalu za njim tudi Janko. Ida je vozila po glavni cesti proti Jesenicam. Ko pa do tam ni našla, česar je iskala, je zaobrnila in pognala avto skozi Lesce na Bled.

Poleg «Park hotela» je videla stati Golobov avto in poleg njega Staretovega. Skočila sta z očetom iz avto-

mobila in pohitela v hotel. V obednici sta trčila v Stareta, ki ju je zadržal, potem pa brž povedal:

«Tukaj je, samo precej vinjen tam v stranski sobi! Počakajmo, da se vrne še Janko, medtem bomo pa stregli Goloba!» Posedli so za mizo. No, Stare pa ni mogel dolgo zdržati pri njih, odhitel je brž v sosednjo sobo. Ko je odprl duri, je vsa družba utihnila in pogledala v nenapovedanega prišleca. Staretu pa se je razjasnilo lice, ko je zazrl Emila sedečega pri mizi. Videlo se mu je, da je močno vinjen. Stopil je tesno k njemu, ga stresel za rame in se mu zasmeljal v lice:

«Fant, kaj počneš? Vlasta pa doma joče za teboj!»

Golob ga je spoznal in je prebledel. Vzravnal se je, zgrabil kozarec, udaril z njim po mizi in napil Staretu:

«Pozdravljen, zmagovalec! Ti nimaš žene kakor jaz, lahko zmaguješ!»

In treščil je kozarec ob tla, da se je razletel v tisoč drobcev, potem pa je objel prijatelja kričaje:

«Dragec pij, na moje zdravje pij, na zdravje strahopetca, ha, ha, ha!»

In spet je zlil kozarec vina vase.

Stare mu je pričel prigovarjati, naj se umiri, naj pije črno kavo, da se bodo skupaj vrnili domov. Naglo mu je povedal, kako je prihitela k njemu Vlasta in v kakem strahu da je zanj. Skoro je ta novica vrnila Emilu košček pameti. Ubogal je. Naročil je črno kavo in jo srebal čašo za čašo. Med tem je slišal Stare zunaj pribrneti avto in je pohitel ven. Slutil je, da sta prišla Zarnika, pa ni maral, da bi videla Ida Emila v takem stanju. Zato ju je ostavil v prvi sobi. Ko se je vrnil k Emilu, je bil ta že sam, njegova družba se je razkropila. Kava je dobro učinkovala: Emil je bil že malodane trezen. Nekaj časa sta ostala prijatelja sama, ko pa je prišel še Janko s svojim avtom, je bil Emil že vsaj toliko trezen, da ga je lahko odvedel v prvo sobo.

Čim pa sta vstopila in je Emil zagledal Ido, je prebledel ko zid, se oprijel Staretove roke in zakričal:

«Pusti me, pusti, pijmo raje na zdravje bojazljivcu, ha, ha, ha! Kajne, gospodična!»

«Ne delaj neumnosti, fant!» ga je Stare oštel in ga odvedel k mizi, kjer so sedeli drugi trije. Odvetnik je strmел v ldo in bil zdaj bled, zdaj rdeč.

Stare ga je predstavil. lda je v zadregi stopila k Emilu in mu ponudila roko:

«Gospod doktor, prosim vas odpuščenja! Ko bi bila vedela resnico, bi si ne bila upala reči kaj takega! Zdaj pa, ko mi je gospod inženjer pojasnil vso stvar, vam samo čestitam in vas občudujem! Samo pridni morate zdaj biti in ne več hudi name!» mu je poredno zagrozila s prstom in mu sedla nasproti.

Tudi g. Zarnik se je oprostil in kmalu so se Emilu razbistrile oči. Prosil je, naj mu oprostite, ker so ga dobili takega. Skušal se je na vse načine premagovati, da bi zakril svojo vinjenost. Ni se mu vselej posrečilo. Pri tem pa mu je pogled vedno znova uhajal k ldi, ki mu ni umikala oči, ampak se mu večkrat nasmejala ter se končno zapletla z njim v živahen pogovor o avtomobilih.

Končno je bilo treba misliti na odhod, saj je Vlasta gotovo težko in v skrbah čakala doma na moža. Zato je priganjal Stare k odhodu, čeprav ni upal povedati vzroka, ker je vedel, da bi Emil znova planil. Vse pa je skrbelo, kako bo ta vozil. Stare mu je kar naravnost dejal, naj se vozi z Zarnikom, češ da bo lda vodila njegov avto. O tem pa ni hotel Emil nič slišati.

«Še nikoli se mi ni pripetilo kaj takega! Pijan pa tudi nisem toliko, da ne bi mogel voziti!»

Niso ga pregovorili. Stare je vozil prvi, za njim Emil, nato Zarnik in zadnji Janko. Stare je vozil počasi, da mu je Emil lahko sledil, druga dva previdno za njim. Ko so prišli na glavno cesto, je Stare še vedno zadrževal; toda, ko je videl, da Emil vozi dobro, je malo pospešil.

Stare je pravkar še malo pognal, ko je zaslišal za seboj močno hupanje. Ustavil je in je videl, da stojita nedaleč za njim dva avtomobila, tretjega ni. Obrnil je urno in brž privozil do ostalih. Tedaj je videl: Emil je bil zadel s svojim avtom v brzozjavni drog in avto se je prevrnil čez jarek na travnik. Skočil je k prevrnjenemu avtomobilu, ki sta ga skušala že Zarnik in Ivan obrniti, pa nista mogla. S krepkimi pleči se je uprl še on in z

združenimi močmi se jim je posrečilo, da so avto postavili pokonci na travnik. Takoj so se vsi sklonili nad Emila, ki je ležal sredi jarka in ga pričeli preiskovati. Ida je stekla k bližnjemu potoku po vode in ko so ga omočili, je Emil pogledal, ali takoj zopet zaprl oči. Vendar kljub iskanju niso mogli dobiti nikake poškodbe.

«Pijanec ima dva angela varha!» je vse potolažil Stare. «Tako srečno se je prevrnil, da ga ni avto prav nič zadel. Mislim, da je samo nezavest, ali pa pijača!»

Emila so posadili v Staretov avto, kjer je kmalu mirno in krepko zasmrčal. Stare je preskusil vozilo in našel, da ni toliko poškodovano, da bi ne moglo naprej. Samo na cesto bo težko pripeljati, ker je jarek precej širok. Tu je pristopila Ida in se vsedla v voz. Peljala je avto nekaj časa po travniku, dokler se ji ni posrečilo zavoziti na cesto. In ravnala je z avtom tako spretno in vešče, kakor bi bil v njenih rokah že kdo ve koliko časa.

«Ker ste že v njem, gospodična Ida, pa vozite v mesto!» ji je v šali dejal Stare. «In da se ne bo Vlasta preveč prestrašila, Vam damo poleg Emila. Samo glejte, da ga spotoma ne zgubite!»

Preložili so Emila, ki je za trenutek odprl oči, v njegov avto poleg Ide, in so pognali. Zrak je Emila osvežil in ga razmajal, da se je v bližini mesta že popolnoma zavedel. Začudeno pa je gledal, ko je opazil pri volanu Ido. Bila mu je sprva čisto neznana, dokler se ni megleno spomnil skoraj na vse. In sram ga je postalo, tako sram, da si ni upal pokazati, da je pri zavesti. S priprtimi očmi je zasledoval vešče Idino ravnanje z vozom in se je tako utopil vanjo, da ni zapazil, kdaj so zavili v drevored. Šele, ko so postali pred njegovo vilo, ki je bila vsa razsvetljena, se je vzdramil, se naglo sklonil k Idini roki, ki je počivala na krmilu, in se je dotaknil z ustnicami.

«Oprostite, gospodična, moje današnje vedenje!» ji je naglo pošepetal, ko je zavila skozi vhod pred vilo. Ida je zardela, a njene rdečice radi teme ni videl nihče.

Ustavila je in hotela iz voza, ko je pritekla iz hiše Vlasta in še videla, da ne vozi Emil. Prebledela je, potem pa je planila k možu.

«Emil, kako strašno sem bila v skrbeh zate!» Prijela ga je za roko, ali kakor bi ga bila pičila kača, ji jo je mož odtegnil. Obrnil se je k navzočim, se zahvalil, nato še enkrat pozdravil Ido in je postal na mestu, ne da bi se menil za ženo. Ko so vozovi zginili za ovinkom, je zapeljal avto v odprto garažo, zaklenil in stopil proti vežnim durim. Tam je med vrati stala Vlasta vsa bleda, z objokanimi očmi in strmela v moža. Emil pa je stopil mimo nje v vežo, šel mesto v spalnico v salon, se naslonil na okno in si prižgal cigareto. Vlasta pa je v spalnici glasno zaihtela.

M O T N J E V S T R O J U

Preveč je imel dr. Golob tiste dni posla v pisarni, da bi si bil mogel natančneje ogledati avto in poiskati morebitne notranje poškodbe. Šele tretji dan si je vzel malo več časa ter posvetil vso pozornost vozilu. Komaj je pričel natančneje preiskovati strojevo notranjost, je takoj zapazil, da poškodbe le niso malenkostne, kakor je prvotno domneval. Bolj ko je pregledoval avto, bolj se je čudil, kako je mogla Ida toliko časa voziti. Še sam bi ga bil težko tako spretno ravnal, dasi je bil vaje vozila.

Ko se je tako sklanjal k avtomobilu, je nehote pomislil na ono noč, ki je še vedno strašila v njem. Posebno pa ga je bolelo to, da ga je Ida, pa baš Ida morala videti takega. Ni vedel prav za prav, kaj je v tem dekletu. Saj ni bila toliko drugačna kakor druge ženske, celo prav posebne lepote ni bilo na njej; ali vendar je imela neki čar, ki ga je mamil z neznansko močjo. Dobro se je spominjal, kako ga je premagalo čuvstvo, da se je sklonil nad njeno roko in jo poljubil. Še zdaj je čutil na ustnicah tisti posebni občutek ugodja, ki ga je spreletel, ker mu dekle ni odtegnila roke. Seveda, saj tudi ni mogla, ker je morala paziti na krmilo. Ali Emil je malo mislil na to, vse kaj drugega mu je vstajalo v srcu in želja, da bi jo skoro zopet videl, se ga je polasčala vsako uro bolj in bolj.

Užgal je motor in zapeljal avto iz garaže. Toda na taktu stroja je spoznal, da ni v njem vse v redu, pa kljub ugibanju in iskanju ni mogel zadeti pravega, četudi si je dal par ur opravka ž njim. Treba bo koga poklicati na pomoč, si je mislil. Spomnil se je prijatelja Stareta. Ta bi mu lahko pomagal: večak je v teh stvareh. Tu je pomislil na Vlasto in prisiljenost med njo in prijateljem. Vendar, kaj ko bi nalašč? mu je šinilo v glavo. Ali bi ne bil užitek, ako bi se maščeval nad ženo?

Popustil je vozilo, stopil v vilo in poklical služkinjo.

«Nesite tole g. inženjerju Staretu!» ji je velel in izročil vizitko, ki jo je bil napisal prijatelju s prošnjo, naj se oglasi pri njem, da mu pomaga popraviti avto, če mogoče, še danes. Pri njem bo potem lahko ostal tudi na večerji.

Ko je služkinja odšla, je stopil v sosednjo sobo, kjer je sedela Vlasta in čitala.

«Ali bi hotela, prosim, nocoj oskrbeti večerjo za gosta?» je povprašal.

«Kdo pa pride?»

«Stareta sem povabil, da mi pomaga popraviti avto, pa se spodobi, da ga pridržim pri večerji!»

Vlasta je vstala.

«Ali je potrebno, Emil, ali mora biti?»

«Spodobi se!»

Hotel je oditi. Vlasta pa je stopila bliže k njemu in ga ustavila:

«Emil, zakaj si tak z menoj?»

Mož je bil tiho.

«Glej, ali že ni zame dovolj pokore ves ta strah, ki sem ga užila oni nesrečni dan?»

«Sama si silila vanj! Branil sem ti! Čemu se vtikaš v stvar, ki niso zate?»

«Ko me je pa tako skrbelo, Emil!»

Mož je stopil k durim, da bi odšel. Vlasta mu je sledila:

«Emil, ne odhajaj! Daj, pogovoriva se! Ti samo molčiš, niti na vprašanja mi ne odgovarjaš!»

«Nimam ti kaj povedati!»

Naslonil se je na vrata, izvlekel cigareto in si jo prižgal. Vlasta je obstala pred njim, odprla usta, da bi ga spregovorila, pa je območnila, preden je izrekla prvo

besedo. Emil pa je slonel na čurih in čakal. Šele ko je žena videla, da postaja mož nervozen, si je upala:

«Čemu si za danes povabil Stareta? Veš, da ga ne morem trpeti, da mi je mrzek!»

«Rabim ga. Saj če ti ni prav, lahko odideš tačas, da povečerjava, h kaki prijateljici. Te bom že izgovoril. V ostalem te pa ne bo nadlegoval ne on ne jaz!»

«Nisem se mu še zahvalila za uslugo one noči. Bilo bi netaktno, da se odstranim, ako pride v hišo. Ali ne gre drugače, Emil?»

«Ne, sama vidiš!»

«Naj bo tedaj, pa prenesem še to!» je vzdihnila žena in stopila korak nazaj.

Emil je nato odprl vrata in odšel v garažo. Ko je stopil k avtomobilu, je sedel za krmilo in hotel pognati voz. Komaj pa se je dotaknil volana, so mu obstale oči na držaju in za hip, ko je zaprl oči, je zasvetila na temnem lesu bela, vitka dekliška ročica in Emilu je bilo, da bi se sklonil nad privid in pritisnil ustnice nanj. Pa se je brž vzdramil, zamahnil z roko, pomaknil čepico s čela na teme in pognal avto. Toda voz se ni prav pokoril, stekel je sicer, ali njegov takt je bil pretrgan, neenakomeren, Emil se je zavedel, da je zaman ves njegov napor.

Obsedel je ob volanu, si našgal cigareto in se zamislil.

Vzdramil ga je ropot in preden je še utegnil skočiti iz voza, je zapeljal Staretov avto pred vilo. Iz njega je stopila najprej Emilova služkinja, za njo pa Stare sam. Staretu je prišel nasproti Golob in ga prisrčno pozdravil.

«No, ali sta kar dva bolnika! Katerega naj prej zdravim, tebe ali mašino?» se je smejal prijatelj ter si snemal rokavice.

«Pa si oglejva tvojega bolnika. Veš, čudno ni, če si polomil kako rebro! Ni iz tako trde kože, kakor si ti, prijatelj. — Sicer pa te še nisem vprašal, če si vendar nisi kaj nalomil? Videti ni, čeprav se nekam kislo držiš!»

«Kopriva ne pozebe, prijatelj!»

«Potem je pa maček kriv, maček, Golob! Res, malo hudo je, kar dve živali en dan. Najprej zajec, potem pa maček!»

Emilu se je zmračilo čelo.

«Stare, ali misliš...»

«Ne sitnari, Golob, saj me poznaš! Ne mislim zlo!»

«Pa vendar zaboli!»

«Saj bom zdaj priden in bom ubogal! Kakor ti svojo ženol» se je zasmel Stare in stopil proti garaži.

Emil ni hotel odvrniti, dasi ga je zapekla prijateljeva zbadljivka. Šel je za njim v garažo, kjer je Stare že stopil na voz in pognal.

Poslušala sta motorjevo drdranje.

«Hm, hm», je zmajeval Stare z glavo in poslušal strojevo brnenje. «Kakor bi malo šepal na eno nogo, tako teče!» je pripomnil, pustil motor teči in izstopil. Odprl je pokrivalo in se sklonil v stroj.

«Imaš-li luč?» je vprašal Emila, ki je že nesel bliže prižgano acetilenko.

«Premalo svetil. Zapeljiva voz pred mojega, da z žarometom posvetim vanj!» je predlagal Stare, sedel za krmilo in zapeljal pred svoj voz.

«Ti, tudi krmilo ni v redu, prijatelj!» je pripomnil. «Od zlomka je lida, da je mogla voziti!»

«Tudi jaz sem jo že natihem občudoval!» je dostavil Emil.

«Ej, je vrag in pol v tem dekletu, kadar sedi v vozu. Z njo bi si upal tepsti vse dirkače!» jo je pohvalil Stare.

«Čemu pa ne voziš ž njo?»

«Ne maram ženske pri dirki! Saj si poskusil na sebi!»

«Sam praviš, da je drugačna od drugih!»

«Je! — Pa če neče voziti z menoj!» je trdo ugotovil Stare in se sklonil v stroj.

Za hip je Emil zgubil zanimanje za voz in se zamislil. Šele Staretov poziv, naj pogleda, ga je vzdramil.

Dolgo sta imela opravka pri avtomobilu, preden je dejal Stare:

«Tako, Golob, zdaj bo menda ubogala mrcina. Toda garantiram ti še ne, morava prej poskusiti. Sam še ne vozi daleč ž njim, lahko boš imel še sitnosti.»

«Veš kaj, prijatelj, če ti je prav, zdajle povečerjava, potem pa zapeljeva malo ven, ti v svojem, jaz v tem?»

«Bene!» je odvrnil Stare. «Lačen pa sem v resnici! Samo malo vode bi rad, da si operem roke!»

«Izvoli z menoj!» ga je pozval Emil in odšla sta v vilo. V veži sta srečala Vlasto.

«Dober večer, milostljiva! Roke vam ne morem dati, sem ves krvav od operacije! Danes sem zdravnik za vse bolne. Ali vam lahko kaj pomagam?» je hudomušno vprašal Stare in ji ponudil obe roki.

«Nisem bolna in ne rabim zdravnika», je odvrnila Vlasta ter poklicala služkinjo, da je prinesla vodo in obrisajo. Ko se je Stare umil, ga je Vlasta odvedla v obednico.

«Nisem se še zahvalila, gospod inženjer, za uslugo, ki ste mi jo zadnjič storili. Oprostite moji zamudi in sprejmite danes mojo najlepšo zahvalo.»

«Ni vredno besede. Imeli smo izlet, saj smo ga bili potrebni, da so se nam izkadile glave. Je pač križ s to zlodjevo družčino in pijačo, kaj, Emil?» je ošvrknil prijatelja, pa mu pri tem pomežiknil tako očitno, da je opazila tudi Vlasta.

«Ne vem, če je pijančevanje dobro za športnike?» je rezko odvrnila Vlasta, ni ji bilo ljubo Staretovo mežikanje.

«Baš toliko, kakor kričanje med vožnjo, gospa!» ji je vrnil inženjer.

«Vedno si enako nepopoljšljiv, Stare!» je skušal Emil zaobriniti vse na šaljivo plat. Videl je, da je Vlasta prebledela in vsaj na videz jo je hotel ščititi.

«Kakršen sem, tak sem!» je vračal Stare. «Zinem naravnost, kar imam na srcu. Kdor me mara vseeno, je prav, komur ni po volji, naj vrne. Nikdar ne zamerim, ujedam se pa vedno rad!»

Molčali so in vsak je imel svoje misli drugje. Stare je zdaj in zdaj naskrivaj ošvrknil s pogledom Vlasto, pa spet Emila. Opazil je, da je ostalo od tekme med zakoncema nekaj, kar je motilo njih harmonijo. In da bi ublažil svojo zbadljivost, je pomirjevalno nadaljeval:

«Čudnega ni nič, gospa, ako ste se tako prestrašili! Saj je pa tudi vozil, vrag, kakor se nisem nadejal niti v sanjah! Vražjo mašino imaš, prijatelj, hujša je od mojega zmaja! Boš še požiral kilometre, še, samo da prideš prav k sebi!»

Vlasta je pogledala Emila, ki se mu je zasvetilo oko ob ti pohvali.

«Ne vem, če ne bo sedaj vozilo nagajalo, ko ni vse tako v redu, kakor bi moralo biti! No, pa ga že uženem, sem že marsikaterega!»

«Boš-li spet vozaril kakor divji, Emil?» je vprašala Vlasta v neprikritem strahu. Videlo se ji je, da ji je težko, da skrb govori iz nje.

«To ste čudne ve, ženske, gospa! Za prazen nič se bojite, strahove vidite, kjer jih ni!»

«Vsak po svoje, gospod inženjer!» ga je zavrnila gospodinja.

«Bohinjec pa s svedrom!» ji je odvrnil. «Sicer pa to niso pogovori za ženske, oprostite, milostljiva!» je grobo prekinil pogovor in zvrnil kupico vina vase.

«Ne za vse, hočete reči», ni mirovala Vlasta. «Nekatere pa celo dobro vozijo!»

«Poznam samo Zarnikovo Ido, ki v tem kaj velja», je oporekal Stare.

«No, vidite!» je trdila Vlasta.

«Ta pa je povsem nekaj drugega: Ni iz takega testa, kakor ste vi, gospa!» je končno ugotovil Stare in pogledal Emila, ki je molče sedel pri mizi in skoro ni poslušal prerekanja.

Samo brezpomembne stvari so na to govorili. Ko je bila večerja pri kraju, se je dvignil Emil.

«Ali se odpeljeva, Stare?» je pozval prijatelja.

«Pa sel!»

Vstal je in ž njim Vlasta, ki je jadrno stopila k Emilu rekoč:

«Emil, vzemi me s seboj!»

Mož je odkimal.

«Ni še motor v redu. Počakaj, da pravilno steče!»

«Se pa peljite z menoj, gospa!» se je ponudil Stare.

«Hvala lepa, gospod inženjer! Ne bom umrla, če se ne peljem!» ga je kratko zavrnila, se poslovila in odšla v kuhinjo.

«Salamensko, Emil, tvoja žena pa je danes nakratko! Fu, kar pihaj! Sicer pa ni bilo lepo, da sem zbadal in grizel, kaj, prijatelj?»

«Vsak svoje sta zvedela, nista si ostajala dolžna!» je odvrnil Emil, se vsedel v avto in pognal. Stare se je ozrl po oknih in videl, da je ob njegovem pogledu za zagrinjalo izginila ženska postava. V očeh mu je zagorelo, zamrmral je nekaj v brk, pa zapeljal za prijateljem.

Skozi mesto sta počasi vozila. Ko sta vozila mimo Zarnikove tvornice, je na vso moč zahupal Stare. Emil ni hotel nič slišati. Nekaj ga je sililo, da se naj ne ustavi, dasi je silno želel, da bi zopet videl Zarnikovo Ido.

Ko sta se potem vračala, je menil Stare:

«Ti, zakaj pa nisi postal pred Zarnikom? Ali nisi slišal hupanja?»

«Sem, pa nisem vedel, zakaj?» se je izgovarjal Emil. «Zdajle se ustaviva tam. Ni še pozno, veseli bodo, ako se oglasiva pri njih.»

«Baš prav! Saj se še nisem zahvalil gospodični, da me je tako lepo pripeljala domov!» je po kratkem premisleku pritrdil Emil. Nadaljevala sta svojo pot, zdaj Stare kot prvi.

Pred Zarnikovo tovarno je Stare ustavil vozilo, za njim pa Emil. Služkinja je pritekla odpirat in je na vprašanje, če je gospoda doma, odvrnila, da so pravkar pri večerji, naj se potrudita notri.

Ni minilo pol minute, ko je že prihitel Zarnik po stopnicah, pristrčno pozdravil goste ter ju prijazno povabil k sebi.

Družina je že povečerjala. V sobi sta bila Ida in mali, štirinajstletni bratec. Ida je prinesla vino na mizo in vnel se je živahen razgovor:

«No, gospod doktor, kako vam je bilo po oni noči?» je vprašal Zarnik Goloba, «Kakor vidim, sta zdrava oba, vi in avto!»

«Morda samo navidezno, gospod Zarnik,» je odvrnil Stare mesto Emila. «Avto sva danes zdravila, pa še ni povsem v redu, treba mu je rekonvalescence. Emil pa ima tudi še malo mačka, kaj, prijatelj?» se je obrnil Stare s smehom h Golobu.

«No, ni tako hudo, zdaj ne več!» je oporekal Emil. «Sem grede je avto dobro šel in nisem opazil prejšnjih motenj. — Sicer pa, gospodična,» se je obrnil k Idi, «občudujem

vas, kako ste mogli zadnjič voziti s pokvarjenim vozilom tako spretno, kakor ne bi mogel bolje jaz sam, ki sem ga vaju! Prav prirčna vam hvala, da ste me pripeljali domov! Bil sem v varnih rokah!»

«Nič posebnega, gospod doktor!» je odgovarjala Ida. «Že od nekda ljubim Mercedese. Papa je imel pred letom malo živalico iste firme in tu sem se navadila. Še vedno mi je žal, da je voz prodal!»

V živem pogovoru je potekal čas. Prijatelja sta se hotela posloviti.

«Ida, kaj, ako bi se peljala še midva malo na zrak?» je vprašal Zarnik.

Odšli so v garažo.

«Gospodična Ida, ako želite, pa peljite mojega, boste vsaj poskusili, kako vozi, kadar je zdrav!» je povabil Ido Emil, ko je že hotela vstopiti k očetu v voz.

«Ali smem, papa? Boš pa ti tegale vozil, kajne?» je vprašala očeta, ki je radevolje dovolil.

Emil in Ida sta se malo zakešnila, ker je doktor pogledal po luči. Tako so drugi zavozili že na cesto, ko je Ida šele sprožila motor. Stare, ki je vozil prvi, je podil, Zarnik za njim, Ido pa se ni posebno mudilo, ker je hotela avto malo poskusiti. Emil ji je razložil par razlik med navadnim in kompresorskim Mercedesom, pa sta tako nehote zaostala, ne da bi bila opazila. Šele čez čas je opomnila Ida:

«Ušli nama bodo! Pohitiva!»

Pognala je močnejše. Krepko je držala krmilo, toda njene roke so bile v rokavicah in Emil ni mogel občudovati njihove beline. Spretno je vozila, čim bolj je brnel motor, čim bolj se je večala hitrost, tem hladnokrvneje je ravnala Ida, da je Emila kar zadivila njena spretnost in jeklo njenih živcev. Nalašč je segel z roko po brzinskem pedalu in preko Idine nožice spustil več plina. Avto je švignil naprej kakor strela.

Že sta videla pred seboj malo rdečo lučko svojega prednika, ko je nakrat nekaj zaškrtalo v stroju in avto je sunkoma obstal, da je omahnil Emil na Ido, ta pa preko krmila. Ta ga pa ni izpustila iz rok. Vzravkala se je, zaprla vse prijeme in ustavila avto.

«Saj me je svaril Stare, naj mu še ne zaupam!» je pravil Emil, «pa sem mislil, da se samo šali. Bogve, ali so nas drugi opazili? Bojim se, da ga sama ne bova spravila na pot!»

«Poglejva! Oni se vrnejo, ako naju ne bo kmalu za njimi. Pa nam bodo pomagali, ako sama ne bova uspela!» ga je zavrnila Ida. V tem hipu je že skočila raz avto, odprla, preden je mogel priskočiti Emil, prostor za stroj in se sklonila vanj.

«Ničesar ne opazim,» se je umaknila čez čas, «morda pogledate vi, g. doktor!»

Emil se je sklonil k stroju, Ida pa mu je svetila. Mislil je, da že ima napako, pa je hitel, da popravi, kar se mu je videlo potrebno.

«Morda pojde!» je dejal, se vsedel v voz in pognal. Motor je stekel.

«No, gospodična, zdaj pa lahko zopet prevzamete krmilo!» jo je povabil, in ji napravil prostor. Po cesti je metal oster žaromet bleščečo svetlobo.

«Naši so, hitiva!» se je zasmejala Ida in hotela vstopiti. Ko je sedla za volan, je pridržala roko na robu voza. Rokavice ni bilo na njej. Tedaj se je Emil hipoma sklonil nad roko in jo poljubil.

«No!» ga je poltiho zavrnila Ida in umaknila roko. Segla je po krmilu in pognala. V tem je prispel Staretov avto pokraj Mercedes a in gromko je zaklical inženjer:

«Jeli obstal? Saj sem vedel! Daj, pogledam!»

«Vse v redu!» je odvrnila Ida in voz je zdrčal po cesti. Stare jima je sledil.

Ida in Emil nista govorila nič več. Ona je gledala samo na cesto predse, Emil pa je strmel vanjo in vžival v pogledu na žareče njeno lice in bele njene roke. Bila je noč, tišina, samo motorji so peli svojo divjo pesem brzine.

V O S T R I H O V I N K I H

«Marička!»

«Prosim, gospod?»

«Kje je gospa?»

«V mesto so šli na obisk.»

«Povejte ji, ko se vrne, da me nocoj ne bo k večerji.» Tako je naročil Emil služkinji in odšel v garažo, odkoder je kmalu odpeljal proti mestu.

«Tako,» mu je hodilo spotoma na um, ko je vozil mimo prvih hiš, zopet je pričela hoditi v družino! Kam se neki zateka? «Seveda, njega ni nikdar doma, vedno bega okrog z vozom. Ljudje govoré, da išče smrti. Počemu neki? Saj je še vse življenje pred njim, morda se mu smeji sreča celo kje v bližini?»

Emil se je domislil Ide. Kako ga dekle dobro razume, kako ga zna potolažiti, kako pomiriti, čeprav se ji ne sme približati bolj, kakor je dovoljeno med dvema prijateljema. Častno besedo ji je zadnjič moral dati, ko je vozila z njim. Res, preveč je bil predrzen, ko se je sklonil k nji, ki ni mogla pustiti krmila, in jo hotel poljubiti! Kak vrag ga je bil premotil? Saj se je brzdal, kolikor se je mogel, pa ga je zapeljalo, da sam ni vedel, kdaj! Dekle pa je tedaj pritisnilo zavoro, da se je avto skoro prekopicnil in ne da bi bila odprla vratca, je skočila iz voza! Saj bi se bila lahko ubila! Emilu se je naredila megla pred očmi, ko se je domislil tega trenutka. Potem pa je stala vsa rdeča pred njim, ki jo je prosil, naj oprosti njegovo žaljivo vedenje; z resnim obrazom mu je zagrozila, da gre peš domov, v mraku, dvajset kilometrov daleč, ako ji ne da častne besede, da se bo ponašal napram nji vedno kot športnik. Najrajši bi jo bil pritisnil na srce, ko je tako stala pred njim, tako mlada, z zardelimi lici, pa z žarečim ognjem v očeh, tako ponosna! Bilo ga je sram in dal je besedo. Kaj bi naj počel, ako bi moral zopet voziti sam, brez nje?

Tako je mislil Emil, vozeč že proti koncu mesta. Tu je nakrat stopila iz notarjeve hiše Vlasta in obstala. Pomahala mu je z roko, naj ustavi. Že radi ljudi se je moral pokoriti. Ustavil je avto.

Ukana! Zvijača, sklenjena med ženskami! Tako mu je šinilo v glavo, a odreči ni mogel, ker je videl na oknih radovedne obraze, pa ni hotel, da bi pasli radovednost in prodajali zijala nad njima!

«Prosim, sedi! Kam pa naj te popeljem?» je dejal vljudno.

«Vseeno mi je! Zapelji, kamor si pač namenjen: samo za kratek sprehod mi je, Emil, saj mi ga privoščiš?» ga je rezko vprašala. Čutil je ostrino v njeni izreki, vendar je molčal in zapeljal iz mesta po glavni cesti. Ko je bil izven mestnih hiš in pospešil brzino, se je Vlasta oklenila njegove roke in ga zaprosila:

«Emil, vozi počasneje, ne vzdržim!»

«Pa hočeš po vsi sili z menoj!» je nevoljno odvrnil, vendar je zmanjšal brzino in voz je nalahno drsel v večerno pokrajino, vso ožarjeno z ognjem zahajajočega solnca.

Emil je nakrat začutil, kako se je Vlasta oklenila njegove roke, držeče krmilo. Popustil je z levo roko volan in jo prepustil ženi, vozeč še bolj počasi.

Znova je zaprosila Vlasta:

«Še malo zmanjšaj brzino, Emil, prosim te!»

Oprostil si je roko iz njene in zaprl plin.

Vlasta se je sklonila k njemu, da mu je videla v obraz, pa je pričela:

«Glej, Emil, ni te toliko doma, da bi se mogla pogovoriti s teboj! Zato oprosti, če sem te zatekla na cesti. Vedela sem, da boš peljal tu mimo, zato sem čakala!»

«Mislil sem si!» je odvrnil mož. «Baš lepo to ni! Sama gotovo nisi prišla na to idejo!»

«Res ne! Starè me je opozoril na to!»

«Starè?» se je začudil Emil. «Je-li bil pri nas?»

«O ne! Saj veš, da ne zahaja k nam, razen, kadar ga pripelješ ti. Dobila sva se tu pri notarjevih!»

Emilu, ki se je za trenutek ozrl v ženin obraz, se je zdelo, da vidi prav v kotu njenih oči skrit košček zlobe. Vendar ni izdal svojih misli niti s senco na licu.

«No, in kaj je tako nujnega?» je vprašal.

«Emil, ne poznam te več! Niti besede, niti pogleda, še manj kake nežnosti nimaš zame! Vedno nisi bil tak!»

Emil je molčal, premenjal roko na krmilu in gledal predse. Vlasta pa je nadaljevala.

«Vem, Emil, naveličal si se me! Druge se ti hoče, ki je lepša in boljša od mene! — Pa se motiš; ni! Verjemi, Emil!»

«Katera?» se je obrnil proti njej.

«Predobro veš sam! Tudi ljudje že šepetajo! Celo glasno govore, da sta vedno skupaj!»

«S kom?»

«Ah, Emil, ne delaj se tako nevednega! V spanju to veš in tudi poveš!»

Emil je postal pozoren.

«Kaj sem govoril?»

«Ti pa povem. Slonela sem nad teboj, ko nisem mogla spati, pa sem slišala, kako si z globokim vzdihom šepnil: Ida! Zdaj veš?»

Omolknila je in ga opazovala. Za hip se mu je zmračil obraz, pa kmalu se je obvladal. Niti mišica ni več trenila na njegovem licu.

«Bedaste sanje! In ti jim verjameš?»

«Po vsem tem moram! — Emil, Emil, nisem mislila, da pride tako daleč z nama!»

Emil se je razvnel:

«Kaj pa se je vendar zgodilo takega? Menda se bom vendar smel voziti tudi ž njo! Saj me ne bo snedla, jaz tudi nje ne! In poštena je bolj kot marsikatera, ki oči zavija nad njo!»

«Ne vidim ji v srce! Jaz pa gledam vanje in v tvoje, Emil, in vem, kako bo! Zakaj pa z menoj ne voziš?»

«Enkrat sem, pa me je za vselej minilo!»

«Ah, Emil, kako mi je žal za tistikrat! In vendar bi še šla s tabo, ako bi šel znova dirkat!»

«Da me še enkrat tako nesmrtno blamiraš, kakor si me takrat! Ne, Vlasta, za to pač nisi rojena!»

«O, da, dobro vem! Zato tudi vem, kako bo končalo vse to, Emil!» Zaihtela je in si z rutico zakrila oči.

«Ne joči na cesti!» jo je poprosil mož in nehote malo hitreje pognal vozilo. Še je Vlasta tiščala rutico na oči, ko sta privozila do Zarnikove tovarne. Vlasta si je z rutico obrisala zajokane oči in oba hkrati sta pogledala v okno, ki je v njem slonela Ida, pa takoj izginila, ko je zapazila, da sta v vozilu dva, ne Emil sam.

Vlasta jo je opazila. Ni se mogla več brzdati:

«Si-li videl hinavko?! Tako me varata!» je zakričala.

Emil se je vzravnal za krmilom, pritisnil z nogo in avto je šinil kakor strela med hišami, planil ven v polje in

brzel kot ptica, da je brnelo okrog njega. Ni slišal, kako je kričala Vlasta, ni čutil, kako se je vedno tesneje oprijemala njegove roke. Podil je kot divji in zdelo se je, da bo voz vsak čas treščil ob kamen na cesti ali ob brzojavni drog. Ta zavest se je pojavila v Vlasti in zakričala je, kakor takrat na dirkališču ter napol nezavestna omahnila v svoj sedež.

Šele zdaj je Emil opazil Vlastin strah in ustavil avto. Bila sta daleč zunaj na polju, žive duše ni bilo v bližini. Emil se je sklonil k ženi; videl je, da sloni v sedežu bleda kot smrt in da ji blešče solze v očeh, široko odprtih od groze.

Zasmilila se mu je. Sklonil se je nad njo, ji dvignil glavo, ji pogladil lase in ji govoril:

«Ne boj se, Vlasta, saj ni bilo nič hudega! Nazaj zapeljem, pa počasi bom vozil!»

Žena mu je sklonila glavo na prsa in je tiho plakala.

«Ali ti je mraz, Vlasta?» jo je vprašal, «počakaj, pokrijem te in brzo zapeljem domov!»

Vlasta je zaprla oči in se mirno pustila zaviti. Nato je Emil avto obrnil in počasi ter previdno vozil proti domu. Le ko sta zavozila v bližino Zarnikove tovarne, je malo pognal, a takoj nato zopet vozil počasi dalje proti domu.

Drugi dan je s prvo pošto dobil drobno pisemce. Ugibal je, kdo bi mu bil pisal. Srce mu je pravilo, da Ida, a ni mogel tega verjeti. Počasi je odprl ovitek in čital:

Dragi gospod doktor!

Oprostite, da Vam pišem. Moram! Papa mi je povedal, da so pričeli ljudje govorčiti o naju dveh in o najinih vožnjah. Sram me je, saj sami veste, da ni bilo med nama ničesar, česar bi se morala sramovati. Radi Vaše gospe soproge prosim, ne iščite začasno moje družbe. Izognite se naše hiše, ako le morete!

Še enkrat prosim oproščenja! Žal mi bo skupnih voženj.
Pozdravlja Vas *Ida Zarnikova.*

Bled je stal Emil s pismom v roki sredi pisarne. Prečital je pismo vznovič. Da se ljudje spotikajo nad temi vožnjami? Saj ni mogoče! Ne vedo, kaj so mu naredili! Kdo pa mu je pripomogel, da je zadnjič odnesel tako sijajno zmago

v sosednjem mestu? Ida, njene oči, ki so ga spremljale, njene želje in voščila! Kdo mu je pomagal, da je zmagal v glavnem mestu pred tednom? Ida, Ida!

Emil je ugibal.

Stare? Ima-li on prste vmes? Ah, ni mogoče! On pove naravnost, kar misli, čeprav včasih ugrizne. Lopovstva ni sposoben! — Ženske? Vlasta?

Tu so se mu ustavile misli. Žena je vedela za njegovo udejstvovanje na dirkah. Zmage je kajpak izvedela iz časopisov, pa ni žugnila besedice! Na tihem je vse kovala in skovala!...

Kako krepko pisavo ima Ida, mu je prišlo na misel. Spet je segel v žep po pismo in je ogledoval, ne da bi čital. Čisto moška pisava je, ne prisodil bi je drobnemu dekletu.

Opoldne je nemo použil kosilo in ni opazil, kako ga je žena skrivaj opazovala. Ni videl radovednosti v njenih očeh, ni slutil skritih vprašanj, ki so gorela v njeni duši.

Vlasta je vedela, da je Ida poslala pismo njenemu možu, ni pa poznala vsebine tega pisma.

Popoldne je prišel v Emilovo pisarno Stare.

«Kakor bi bil uganil moje misli, prijatelj!» mu je stopil Emil nasproti in mu ponudil cigareto in stol.

«Kaj pa je, si-li zopet bolan? Ti ali mašina?» je smehljaje se vprašal inženjer.

«Danes sem morda jaz na vrsti!» je potrdil Emil. Potegnul je Idino pismo iz žepa in ga ponudil prijatelju:

«Na, čitaj, morda uganeš ti, ki si bolj izveden!»

Stare je čital, prečital, pa vrgel pismo na mizo:

«Emil, pamet! Babje marnje! Saj sem ti dejal, da se ne vozi z ženskami! Ali te še ni Vlasta izučila?»

«Če me dozdaš ni, zdaj me je!»

«Kako to misliš?»

«Za tem pismom je ona!»

«E, prijatelj, to se ne bo ujemalo! Preveč je ponosna, da bi se spuščala v kaj takega!»

«Kdo pa bi se bil?»

«Kdo? Babe!»

Umolknila sta za trenutek. Emil je med tem prodirljivo strmел v Stareta, ki je enako nepremično upiral oči v prijatelja.

Vsak svoje sta si mislila, ko je Stare prekinil molk:
«Si se-li prijavil k dirki v Zagrebu? Jaz sem se danes.»
«Ne še. Sploh se je nisem mislil udeležiti. Do kdaj pa je še čas?»

«Jutri je zadnji dan!»

«Še nocoj napravim prijavo. Štirinajst dni je časa za trening. Ali poznaš avtodrom?»

«Imeniten je, ti pravim! Neprimerno boljši od našega! Če bo suho vreme, bo dirkanje idealno!»

«Boš-li imel kaj časa, da bi skupaj trenirala kako popoldne?»

«Z veseljem, kadar hočeš! Nimam nobenih obveznosti!»

Stare je vstal in prijatelja sta se poslovila.

Proti večeru pa je že dirjal Emil z avtomobilom skozi mesto in ko je vozil mimo Žarnikove hiše, je podil, da je vpil za njim policaj in si zapisal njegovo številko. Vrnil se je nazaj domov šele pozno ponoči. Žena še ni spala. Čakala ga je in šele ko je legel, je ugasnila luč. Zaspala pa ni; nad spečega moža se je sklanjala dolge ure in pri-
sluškovala...

Tako je Emil vozil vsak dan skozi mesto. Plačal je že tri, štiri globe radi prena-
gle vožnje in bil posvarjen, a ni odnehal. Celo Stare, ki je večkrat vozil z njim, ga je svaril.

Ko sta par dni kasneje spet vozila s tovarišem, je Stare ustavil Emila sredi ceste in mu dejal:

«Golob, poslušaj me! Nekdo te prosi, da ne vozi tako divje in brezumno!»

«Kdo?»

«I, kdo, kvečjemu ženska!» se mu je zasmel prijatelj.

«Vlasta?»

«Kje mi naj to pove? Sam veš bolje od mene!»

«Proketo namigavanje! Kaj le imate vsi zoper mene? Mar vam ne dam vsem skupaj miru?» je vzplamtelo v Golobu.

«Glej, glej, pa je že vihra v tebi, vihar! Saj te nisem ugriznil!»

«Rajši bi, kakor pa to večno namigavanje od vseh plati!»

«Saj nič ne namigavam, samo naročilo sem izvršil! Da pa je bila Ida ona, ki mi je naročila, si pa res lahko misliš! Saj nisi slep!»

«Nisem je videl že štirinajst dni!»

«Prav zato! Uh, kako si zabit! Škoda le, da si pravdar!» se mu je smejal Stare.

Emil je postal zamišljen in tisto popoldne nista dosti več govorila. Ko je pripeljal zvečer domov in ž njim Stare, da bi mu pomagal pregledati in očistiti motor, ju je Vlasta čakala na pragu.

«Najprej k večerji, potem pa delajta!» je zaklicala prišlecema in ju proti navadi dobre volje povabila v sobo.

Emil se je začudil nenadni ženini razpoloženosti, ni pa se mnogo menil zanjo, ker so mu vse misli uhajale k Idi. Šel je parkrat iz sobe po opravkih in Stare ter Vlasta sta ostala dlje časa sama.

«Gospod inženjer, ali se bo moj mož udeležil dirke prihodnjo nedeljo v Zagrebu?»

«Ne vem, gospa. Zakaj vprašate?»

«Ne delajte se tako nevednega! Skupaj vozita vsak dan, gotovo se pripravljata.»

«No, da! Mislim, da pojde!»

«Ali vas smem nečesa prositi, gospod inženjer?»

«Prosim! S čim morem postreči?»

«Ali se bom lahko peljala z vami tja in nazaj?»

«Zakaj pa ne z možem?»

«Ne sme vedeti, da grem!»

«Potem ne bo nič, gospa!»

«Če vas pa prav lepo prosim, gospod Stare!»

Sklonila se je preko mize in položila sklenjene roke predenj, kakor da ga prosi.

Stare je omahoval. Emilova hoja se je slišala proti sobi.

«Prosim, lepo prosim, gospod Janko!»

Z velikimi očmi ga je pogledala in mu čez mizo položila roko na zaprto dlan. Sedaj se je vdal.

«Samo izvolite, gospa!»

Vstopil je Emil, pa se je kmalu spet za kratek čas odstranil.

«Kdaj se odpeljete, da bom pred Emilom tam?»

«Ali lahko greste dopoldne ob desetih?» je vprašal. Pomišljala je, toda že se je bližal Emil.

«Lahko. Ob desetih bom čakala pred notarjevo hišo. Ne, v veži, da ne bodo videli ljudje.»

Že je vstopil Emil in Stare si ni upal prav pogledati prijatelju v lice, vsaj Vlasti se je zdelo tako. Vstali so in prijatelj sta odšla v garažo.

Vse dni ni Vlasta vprašala moža, bo se li udeležil dirke v Zagrebu ali ne. Emilu se to ni zdelo čudno, saj je menil, da ne ve za njegovo prijavo. Zato se ni čisto nič čudil, ko mu je v soboto Vlasta povedala, da gre v nedeljo dopoldne z vlakom na Gorenjsko, kjer že ni bila toliko časa.

«Popeljal bi te z avtom na postajo, pa imam prav takrat opraviti v pisarni», se ji je opravičil.

In res ga ni bilo doma, ko je žena odšla. Bil pa je v resnici v pisarni in ni niti slutil, da je šla žena mesto na postajo prav mimo pisarne v drugi konec mesta. Slišal je pač Staretov avto, ki ga je poznal po glasu motorja in hupe, a niti slutil ni, da se v tem avtu vozi tudi Vlasta. Zopet se je zatopil v delo in je jedva utegnil oditi k obedu, tako se mu je že mudilo v Zagreb.

Vozil je z največjo hitrostjo. Spotoma je še hotel poskusiti voz in je forsiral, kar se je le dalo.

Že je bil blizu hrvatske prestolice, ko je zavozil v ostre ovinke. Zmanjšal je brzino. Tu v zadnjem ostrem ovoju mu je pridrvel nasproti motociklist, ki je mogočno rezal ovinek in priletel Emilu prav pred avto. Golob je bliskoma pritegnil vse zavore, da bi vsaj ublažil udarec in zavil močno na desno. Pa bilo je že prepozno! Avto je zadel ob obcestni kamen, ki se je zadrլ v hladilnik, voznika pa je v velikem loku vrglo na drugo stran ceste, kjer je nezavesten obležal. Motociklist, ki je zakrivil nesrečo, je planil k ponesrečencu. Baš takrat je mimo privozil avto. Motociklist je dal znamenje, naj se ustavi. Starejši gospod v športni obleki je stopil iz avtomobila in skupno s šoferjem so naložili v voz ponesrečenega Emila, ki se ni zavedel, in ga odpeljali v zagrebško bolnico. Pokvarjeni avto pa je ostal na mestu nesreče...

Stare in Vlasta sta prispela v Zagreb že predpoldne. Vlasta je bila nemirna, govorila je proti svoji navadi mnogo in pri kosilu je pila več kot navadno. Tudi Stare

je živahneje govoril ž njo kakor sicer. Jel se je znova zanimati zanjo in ji odkrito kazati svoje simpatije. Ni ji bilo to neprijetno. Celo za roko jo je parkrat ujel, pa ga ni zavrnila. Le ko ji je poskusil enkrat šepniti besedo, ki je spominjala na nekdanje čase, ga je ostro premerila od vrha do tal, pa se je okrenila od njega. Ugriznil se je v ustnice in obmolknil. Po kosilu se je odpeljal na dirkališče, Vlasti pa je obljubil, da pride ponjo še pred začetkom dirke.

Res je prišel, jo zapeljal tja, potem pa je ostal pri nji, ker je njegova kategorija imela zadnja priti na vrsto. Ves čas je bila Vlasta nemirna in bolj kot se je bližal čas dirke, bolj se je skrbno ozirala okrog sebe. Stare je vedel, da išče moža in sam se je čudil, kje se mudi toliko časa. Saj je bil vedno še preveč točen!

Še nekdo je stal prav v bližini čakajočih dveh in je prav tako željno oprezoval za vsakim novodošlim vozilom, kakor ta dva. Bila je to Zarnikova Ida, ki se je malo za Staretom in Vlasto z malim bratcem odpeljala na dirko, ker oče ni utegnil. Hotela je biti navzoča pri Emilovi zmagi. Vedela je, da bo zmagal, ako bodo ž njim njene oči, ki ga bodo izpodbujale, preden bo startal.

Že se je pričela dirka, vsi vozovi so bili že pripravljeni, samo Emila še ni bilo. Vlasta na eni strani, Ida na drugi se nista prav nič zanimali za dirke, venomer sta le zrla na cesto in čakali, kdaj zapoje znana hupa. Komaj trideset korakov sta bili oddaljeni druga od druge, a Vlasta ni videla Ide. Stare je zagledal Ido in jo samo naskrivaj pozdravil. Čas je potekal, a Emila še vedno ni bilo od nikoder. Stare je opazil, da sta postajali obe dami vedno bolj nemirni in nestrpnejši, čim bolj je mineval čas.

Baš se je pripeljal nov avto in vsi trije so uprli oči vanj. Iz avta je stopil starejši gospod, se ozrl okoli sebe, potem pa šel naravnost k Staretu. Ida ni čula, kaj je govoril, samo videla je, kako je Stare vztrepetal, prebledel, in slišala, kako je kakor ranjena žival zakričala Vlasta in se nezavestna zgrudila Staretu v naročje.

Planila je tja.

«Gospod inženjer, kaj je?»

«Emil se je ponesrečil. Nezavesten leži v bolnici usmiljenih sester v mestu!»

Idi so se zašibila kolena in toliko, da ni omahnila tudi ona. Takoj pa se je vzravнала, skočila k bratu, ga potegnila za seboj in že sta bila na cesti proti mestu.

Vlasto je odpeljal voz rešilne postaje, kjer so jo zdravniki spravili k zavesti.

Ida je dirjala po mestu, da so se ji mimoidoči komaj izogibali. Brž je bila pred bolnico. Brata je ostavila v avtomobilu, sama pa je stekla v bolniške prostore. Baš pred sobo, kjer je ležal Emil, je vprašala strežnico, kje leži ranjenec in če more k njemu.

«Lahko. Se je že zavedel! Precej hudo je, vendar pravi zdravnik, da bo v par tednih dobro, ker ni notranjih poškodb!»

Ida je kar odrinila zgovorno strežnico, sunila v duri in že je bila ob Emilovi postelji.

«Ida!» je šepnil Emil in se vzravnal v postelji, toda omahnil je še tisti hip nazaj v blazine, ker je bil še preslab. Blažen smehljal se mu je razlil po obrazu.

«Mirno, gospod doktor,» je trepetala vanj Ida, «prav nič se ne smete vznemirjati!»

S trepetajočo roko je segla po njegovi desnici in mu pogledala v oči.

«Ali vas zelo boli?»

«Ah, ne toliko, kakor to, da ne morem dirkati!»

«Boste pa drugič! Kaj je z avtom?»

«Bog ve! Menda se je zdrobil na kose! Škoda bi ga bilo, kakor dete je ubogal!»

V očeh se mu je posvetilo mokro kakor solza.

«Roka je samo odrta, je pripomnil, ko ga je pobožala po obvezi, «na glavi je malo huje in mislim, da je zdrobljenih nekaj reber. Pa bo že bolje! Samo da ste vi tukaj, Ida!»

Dekle se je okrenilo in si dalo opraviti z rokavicami. Takrat so se zaslišali na hodniku glasovi in v sobo je stopil Stare.

«Priatelj, ali si zmagal?» je bilo prvo Emilovo vprašanje.

«Samo tretje mesto sem dobil. Ko bi se tebi ne bilo zgodilo tako, bi bila odnesla obe prvi mesti midva! Saj ti tepci ne znajo voziti!» se je jezil Stare in brž potem vprašal Emila po poškodbah. Ko je zvedel, da ni nič posebno nevarnega, je mislil nekaj povedati, pa ga je prekinil odvetnik:

«Priatelj, prosim te, pobrigaj se na povratku za mojo mašino in jo spravi domov, če je še vredna. Ali mi boš storil to uslugo?»

«Tako, ko spravim Vlasto domov!»

«Vlasto?» je začudeno vprašal Emil. «Ali je tukaj?»

«Da, z menoj se je pripeljala. Nisem ti smel povedati, da gre z mano.»

Stare je bil v zadregi, posebno, ko je čutil, kako so zagorele vanj Idine oči.

«Kje je zdaj Vlasta?» je vprašal Golob.

«Doli v mojem avtomobilu. Ob novici, da si se ponesrečil, se je onesvestila, a si je potem opomogla. Zdaj jo peljem takoj domov; sem gori je ne pustim, bojim se, da bi se ji vnovič povrnila nezavest. Bolje je, da te ne vidi. Pomirili smo jo že, ko ji je zdravnik pravkar za-trdil, da ti ni nič hudega.»

Pri tem je pogledal Ido, ki je čutila, da je Stare govoril neresnico radi nje! Stare je odšel in Ida je še ostala pri Emilu.

«G. Golob, če dovolite, poskrbim za vaš avto začasno jaz, potem pa mi priskoči na pomoč g. Stare!»

Sklonila se je k njemu, ki ji je z zdravo roko hvaležno stisnil belo, drobno ročico, jo dvignil, nesel k ustnicam, ki so že gorele v vročici, in jo poljubil vroče, iz vse duše. In tiho ji je dejal, ko mu jo je rahlo odtegnila:

«Kako ste hrabri, gospodična Ida!»

Še dolgo je potem strmel v vrata, ko je odšla, dokler mu ni hujša vročica ponovno vzela zavest.

Z A V O R A O D P O V E D U J E

Čudno hitro se je izlizal Golob iz prvih nevarnosti. Ni minilo osem dni, ko je že dobil Stare njegovo pismo, naj pride v par dneh ponj z avtomobilom, ker se bo nadalje

zdravil doma v oskrbi domačega zdravnika. Res se je prijatelj dva dni nato odpeljal v Zagreb in se proti večeru vrnil z Emilom, ki je bil sicer še obvezan po glavi, na roki in po telesu, vendar pa so se mu rane že lepo zacelile.

Malo več je bilo opravka z avtomobilom. Treba je bilo vozilo oddati v popravilo večji delavnici v Zagreb, kar je imelo trajati par tednov. Morda je bilo baš prav za Emila, ko ni imel voza doma; tako je premagal marsikatero skušnjavo, da se ni vsedel v avto.

Saj ni bilo prav nič miru v njem. V pisarni je moral mnogo nadoknaditi, kar je bil zamudil v času, ko je ležal v bolnici. Toda delo je šlo hitro od rok in v teku tedna je bilo vse že toliko v redu, da je lahko pisarna zopet redno poslovala. Doma je bilo Emilu dolgčas. Vlasta, ki je bolehalo od zadnje nezvesti, je ostajala večinoma sama v svoji sobi. On pa tudi ni iskal žene. Trpko mu je bilo vsako srečanje z njo in govorila sta večinoma samo o nujnih hišnih poslih. Vlastine oči so sicer govorile precej glasno, kako si želi zблиžanja z možem in kadarkoli je njegova beseda malo topleje zazvenela, se je v njej porodila nada, da se ji bo vendar zopet približal. Toda kaj, ko ni bilo nikogar, ki bi bil gledal za temi njenimi očmi!

Pač, nekdo bi bil rad, prerad pogledal za njenimi očmi! Stare je iskal prilike, da bi se ji približal. Stara, zavrnjena ljubezen je pričela znova tleti, potem pa goreti z vedno večjim ognjem.

Emil je postajal vsak dan bolj nemiren. Ena in ista slika mu je venomer lebdela pred očmi, ga vabila z belo, drobno roko: žive oči so gorele pred njim in resno, samo v tek motorja zatopljeno krasno lice se je sklanjalo k njemu v sanjah in pri belem dnevu. Postajal je še bolj molčeč, ogibal se je družbe in ostajal doma, ali pa še raiši v pisarni, kjer je sedel za mizo s prekrižanimi rokami, pušil cigareto za cigareto, misli pa so mu uha-jale tja doli proti Zarnikovi tovarni.

Glodalo je v njem, grizlo, da se je često zviial v bole-čini! Gledal je pred seboj njo, ki mu je vsak dan bolj postajala zmisel in vsebina življenja, zrl pa je poleg nje tudi ženo, blede in kakor samo vase izgubljeno, kako se

ji je vsak dan v slehernem gibu bolj poznalo blagoslovljeno stanje. V srcu mu je kričalo zdravnikovo opozorilo:

«G, doktor, pazite na ženo! Nobenih vznemirjenj, sicer nisem porok, da bi bil porod srečen!»

Ko je Emil splašeno pogledal vanj, je razumni zdravnik dodal:

«Vem, marsikaj razumem, g. doktor!» Toda vsaj radi otroka potrpite, saj je vaša kri! Ko bo pa to mimo, potem pa v božjem imenu!»

Da, dete! Ta misel je vedno bolj strašila v Emilovem srcu in zavirala njegove načrte.

Tako je vedno bolj grizlo v njem. Z neodoljivo silo je zahrepenel po avtu, po vožnji v božji naravi. Vsak dan je telefonično povpraševal v Zagreb, kdaj bo voz popravljen, a se je vedno moral zadovoljiti z izgovorom, da prihodnji teden prav gotovo. Teh tednov pa je bilo že precej, a Emilu se je mudilo vedno bolj ven, ven v prostost, na cesto, v dir, da bi prenehala bolečina v glavi in ona strašna v srcu!

Ide ni videl od onega dne, ko je bila pritekla k njemu v bolnico. Sam si ni upal k nji, ker ga je kljub prijaznemu Idinemu vedenju v bolnici zadrževalo ono pismo. Ida pa tudi ni prišla v bližino, posebno ker se je popolnoma ogibal družbe.

Končno je vendar prispelo iz Zagreba poročilo, da je voz popravljen in naj pride Golob ponj. Baš je čital pismo in stal ob oknu, ko je zaslišal na cesti brnenje motorja, ki ga je spominjalo na njegovega Mercedesa. Pogledal je na cesto in videl peljati mimo Ido v malem, popolnoma novem Mercedesu. Ozrla se je tudi ona v okno in rahel, komaj viden smehlaj ji je spreletel obraz.

«Ti, dobra duša!» mu je odjeknilo v srcu, «koliko misli name!»

Tiho je odšel od okna in potem domov. Glave ni imel več obvezane, tudi roka je bila že popolnoma prosta, samo okrog prsi je imel še obvezo.

Po kosilu se je z vlakom odpeljal v Zagreb in se vrnil drugo jutro navsezgodaj s svojim ljubljanim vozom. Preizkusil ga je že na vožnji in se prepričal, da teče brezhibno in mu sme zopet zaupati kakor prej! Že za

popoldne je povabil na kratko vožnjo Stareta, ki mu je hitel zatrjevat, da je avto zopet stara zverina, ki bo žrla kilometre kakor za stavo. Potem ga je pridržal pri večerji in bil ves razigran, da je še Vlasti odgovarjal prijazneje in ji med pogovorom celo položil roko okrog pasu.

V dobrem svojem razpoloženju ni opazil, da se je Stare pri tem obrnil proč in da se mu je pomračilo čelo.

Tudi tega ni kasneje opazil, da se je Stare pričel izmikati njegovim prošnjam za skupne vožnje, izgovarjajoč se, da ima preveč posla v tovarni. Videl je pač včasih pred svojo vilo sledove avtomobila, pa ni bil preveč pozoren nanje. Le to mu je hodilo na um, ko je križaril po samotnih cestah, da Vlasta zdaj večkrat imenuje Staretovo ime z nekim posebnim naglasom. Pa si ni delal mnogo preglavic, saj so bile vse njegove misli pri Idi in njenem novem vozilu.

Hrepenenje, da bi jo skoro videl, govoril ž njo, se vozil ž njo zopet kakor nekdanj po okolici, je rastlo v njem vsak dan bolj in bolj. Dopovedoval si je, naj vsaj zdaj, ko je Vlasta v blagoslovljenem stanju, premaga svojo željo in hrepenenje. Nič ni pomagalo: Nekega dne je napisal Idi pismo in jo povabil, naj bi se peljala zopet enkrat ž njim. Pisal je, naj ga prihodnji popoldan čaka ob treh izven trga, da jo bo mimogrede vzel v voz, pa se bosta kaj pogovorila o njenem novem vozilu.

Mnogo upanja ni imel drugi dan, da se bo Ida odzvala njegovemu vabilu. Skoro tesno mu je postalo pri srcu, ko je, streljaj iz trga, videl že oddaleč ljubko postavo. Najrajši bi se bil vrnil. Ko pa je privozil do nje, je kar planil iz voza, poljubil roko kar na rokavici in ji brž pomagal v voz. Zahvaljeval se ji je med vožnjo za njeno zanimanje zanj med boleznijo in za vse pozdrave, ki mu jih je prinesel Stare.

«Kakšne pozdrave?» ga je začudena vprašala Ida in zmanjšala brzino.

«Ki ste mu jih včasih naročili! Saj vam je potem prinesel moje, ali ne?»

«Odkar ste bili v bolnici, sva s Staretom samo dvakrat govorila, pa mi vas ni omenil. Vprašala sem ga jaz, kako

vam kaj gre, pa je dejal, da moram sama vedeti, da pa vam ni prav nič hudega!»

Emil se je začudil in ni mu šlo v glavo, da bi bil lagal Stare, odkriti in značajni prijatelj, ki mu je slepo zaupal in bi prisegel na vsako njegovo besedo. Zamišljen je sedel poleg Ide in misli so mu bile daleč od nje.

Ida ga je opazovala od strani in pričela voziti še počasneje. Vprašala ga je:

«Kaj ste tako obmolknili, g. doktor? Ali sem vas morda užalila?»

«Ah, vi, Ida! Ali Staretovo ravnanje mi ne gre v glavo! Čemu mi je potem prinašal pozdrave, ki mu jih niste izročili?»

«Morda vas je hotel potegniti, saj ga poznate, kakšen je!»

Emil je pomislil in še najbolj verjetno se mu je zdelo Idino domnevanje. Spomnil se je, kako ga je narkrat poprej ugriznil radi nie in v šali je dejal spremljevalki:

«To mu povrnem, čaka naj me, zverina!»

Smeje se sta vozila še nekaj časa, potem pa, ko se je odcepila od glavne ceste stranska pot, ki je peljala precej časa skozi drevje, je Ida na Emilovo željo zapeljala vanjo. Solnce se je bližalo robovom gora in je z rdečo in zlato in modro lučjo oblivalo jesensko naravo. Emil je zrl predse in čudno toplo mu je prihajalo v srce. Nehote je poprijel Ido za roko in ji pokazal na levo stran, kjer se je skozi redko drevje svetlikalo večerno nebo:

«Poglejte, gospodična Ida, ali ni krasno? Ali si morete misliti kaj lepšega, kakor voziti v takem krasnem času v naravi in jo uživati?»

Ida se je ozrla v pokazano smer in še bolj počasi vozila. Nakrat je avto obstal. Ida sama ga je ustavila in se je molče zazrla v pravilčno svetlobno igro zahajajočega solnca. Tudi Emil je gledal v ono stran. Molčala sta oba.

Čez čas je spregovoril Emil:

«Gospodična Ida, kaj ko bi zapeljala voz malo vstran, pa bi izstopila in šla par korakov po tem travniku?»

Ida je malce pomislila, potem pa je privolila.

Zavila je na rob poti in Emil ji je dal roko, da ji je pomagal iz voza. Šla je pred njim po ozki stezi, ki se je vila sredi širokega travnika. Nič nista govorila, kakor bi se bila bala motiti trudno naravo v njenih pripravaх za spanje.

Spregovoril je prvi Emil:

Takole bi hodil z vami, gospodična Ida, vso večnost!»

Ida se je molče ozrla v govorečega.

Emil se ji je približal in ji pogledal v zardelo lice:

«Zakaj samo molčite, gospodična Ida?»

«Gledam; škoda je z besedo motiti mir in lepoto okrog sebe!» je odgovorila.

«Ali naj tudi jaz molčim?» Tesno je stopil k nji in ji položil roko na njeno. Ni mu je odtegnila. Šele čez čas si je nenadoma dala opraviti pri čepici.

«Bolj prosto hodim, če hodim sama!» je odgovorila na njegovo nemo vprašanje. «Sicer pa, g. Golob, če bi naju kdo zdajle videl, to bi bil zopet halo po trgu in v mestu!»

«Prav pravite, gospodična, nisem storil prav! Za vas gre, za vaše dobro ime! Oprostite! Morda se raje vrneva, da ne bo kdo videl avtomobila samega in bogve kaj sklepal iz tega!»

«Ne, g. doktor, vsak naju lahko vidi s ceste! Pojdiva dalje, saj je tako lepo!»

Zopet sta šla nekaj časa molče, ko je Emil prekinil molk:

«Gospodična Ida, ko bi vi vedeli, koliko sem mislil vse te dni na vas!»

Zopet je segel po njeni roki, pa mu je ni dala.

«Bolje bi bilo, če bi ne bili!»

«Saj si ne morem pomagati, ne morem drugače, Ida! Ali ste hudi zato?»

«Nimam vzroka, četudi ni prav, da tako govorim! Saj vi imate ženo, ki vas ljubi in se za vas boji!»

«Toda jaz je ne ljubim, Ida!» se je iztrgalo Emilu iz prs.

«Mož ste, potrpeti je treba! Saj se vse okrene in spremeni!»

«Kako ste kruti, Ida!»

«Ko bi mi videli v srce, bi drugače govorili! Ali srce mora često molčati, govoriti sme samo pamet!»

«Ali naj radi mrzle pameti vroče srce trpi vse življenje? Saj ni življenje samo za trpljenje, je tudi za srečo!»

«Niste si je znali prav ustvariti, morate nositi posledice! Mož ste!»

«Morda sem pa toliko mož, da bi si mogel ustvariti novo srečo!» je bruhnilo iz njega.

«Ne razumem vas prav, g. doktor! — Sicer me pa tudi ne briga!» je pristavila kakor v zadregi.

«Ida!» se je iztrgalo Emilu, «ne tajite sami sebi! Koga bo brigalo, ako ne vas, prav vas, gospodična! Saj z vami si hočem ustanoviti novo življenje, novo srečo!»

Gorelo je iz Emila in krčevito se je oprijel Idine roke. Dekle pa se mu je iztrgala, se obrnila in ustavila pred njim:

«G. doktor, pomnite: dali ste mi častno besedo, da se boste vedli vedno dostojno z menoj!»

Ni govorila naprej, v njenih očeh pa je bilo vse drugače zapisano, kakor je zvenela njena beseda.

Golob je zopet obvladal svojo strast, zamahnil z roko in vzdiknil:

«Prav govorite, gospodična! Prosim vas odpuščanja, ker res nisem storil prav!»

Ida mu je umaknila pogled, potem pa dejala:

«Morda se vrneva k vozu, ali ne?»

«Še malo počakajte, gospodična! Moram vam povedati vse, da bo povsem jasno med nama.»

Iskal je prave besede, Ida je čakala. Pričel je:

«Ljubim vas, gospodična Ida, iz vse duše od onega hipa, ko ste mi zabrusili v obraz, da sem strahopetec! Vedno vas imam v srcu, vedno ste mi v mislih. V vas sem videl ono, ki bi mi bila ob strani drugače, kakor moja žena. Pa zaupala bi mi tudi! Ona tega ne more; kriva ni sama, njena narava je drugačna! Vi pa ste ona, ki si je želim, ki mi je postala rešitev, luč mojega življenja!»

Dekle je stala pred njim in molče gledala v tla!

«Recite, gospodična Ida, samo besedo, recite, ali smem kaj upati?»

Odmajala je z glavo in v njeni besedi je bila trpkost, ko mu je odgovorila:

«G. doktor, rekla sem že: ženo imate, nje se držite. Na nekaj bi vas še opozorila, pa saj sami veste!»

Pogledala ga je in zardela.

«Vem, mislite njeno stanje. O, sam vem, samega me grize v dušo, da bi rjul od bolečine! Moja kri bo, težko ga čakam! Ali potem bom svoboden in lahko bi začel novo pot z vami!»

«Nikoli, g. doktor! Dokler je le senca upanja, da bosta našla skupno srečo, toliko časa niti misliti ne smete na kaj drugega!»

«Poglejte, Ida!» jo je zadržal za roko, ko je hotela dalje, «poglejte in premislite! Slišali ste jo sami, kako je od strahu zakričala in radi nje, samo radi nje sem izpustil gotovo zmago iz rok. Nisem ji rekel besede, ali zabolelo me je, da bi bil kričal, kričal od bolečine! Vedel sem, da je plaha in odgovarjal sem ji, naj ne hodi z menoj. Pa ni odnehala in je dejala, če se že ubijem, naj se ubije še ona z menoj. Verjel sem v njeno ljubezen in bil prepričan, da ne bo mignila z roko, ako bova udarila v smrt. Nalašč sem pognal z vso besnostjo, vedeti sem hotel, kakšno ženo imam! In če bi ne bila zakričala, če bi se me bila samo oklenila z obema rokama, da strmoglavi z menoj skupaj kamorkoli, na rokah bi jo bil nosil vse življenje. Tako pa...»

«Ženska je in še v takem položaju!»

«Tudi vi ste ženska, pa bi ne bili zakričali, kajne, rajši bi bili treščili molče v prepad.»

Ker je Ida molčala, je nadaljeval:

«Vedel sem že pred poroko, da ni pogumna, pa sem si mislil, da mi bo pustila to veselje, razumela, kaj mi je šport in ne bo zahtevala od mene nemogočega. Toda kako bridko sem se varal!»

Povesil je glavo in težko je sodel. Ogrel se je bil, a zdaj je bilo kakor po nevihti mirno v njem. Počasi je dvignil glavo k Idi in ji s polnim pogledom zrl v oči. Ida je navidezno trdo odvrnila:

«Imate svoj prav, a ona ga ima tudi. Jaz nisem sodnik, ne morem biti, ker sem še premlada, premalo izkušena. Samo eno vas prosim, g. doktor: bodite dobri ž njo, poskusite vse, kar je v vaši moči, da premagate odpor v sebi

in jo z ljubeznijo pridobite zopet zase! Sčasoma bo vas morala razumeti, ako vas tako ljubi, kakor pravi. In še posebno radi otroka!»

Tako mu je govorila in ga gledala iskreno in polno. Sklonil se je nad njeno roko in jo poljubil.

«Gospodična Ida, storil bom vse, kar je v moji moči! Radi vas, radi tega, da me ne zamrzite! In radi otroka, ki bo po meni!»

«G. Emil, tu moja roka: ako vam bo kdaj prehudo, ako si ne boste upali dalje, sporočite mi! Peljala se bova na sprehod in zaupali mi boste bolečino kot moškemu prijatelju!»

Stisnila mu je krepko roko. Emil ni odvrnil stiska te roke, ker ga je v srcu kakor nož bolela ta jasna ločitev. Stal je nepremično in držal njeno ročico v svoji dlani. V tem hipu je zableščal šop luči po travniku, motor je zabrnel v bližini in z glavne ceste je privozil avto, se ustavil ob Mercedesu, posvetil nato z reflektorjem po mračnem travniku, da je svetla luč oblila Ido in Emila; potem je luč ugasnila, voz se je obrnil in avto je v diru odpeljal nazaj na glavno cesto in v smeri proti mestu.

«Kdo bi bil to?» je vprašala Ida.

«Stare!» je odgovoril Emil in ves vztrepetal.

Nobeden si ni upal izreči svojega mnenja, ali čutila, slutila sta isto oba. In obema je tesnoba stisnila srci.

Molče sta korakala drug za drugim nazaj po stezi, sedla v avto in Ida je zavozila na pot ter po njej na glavno cesto. Kjer sta zavila iz stranske poti, je avto Idi zašel malo v stran, ker so bila od dopoldanskega dežja še mokra tla. Emil je opazil, da ni Ida nič kaj gotova krmila, da ji roka za spoznanje trepetata. Zato je skrbno pazil na pot.

«Gospodična, ali naj vozim jaz?» je vprašal, ko sta se bližala znani strmini.

«O, rada vozim, naj še malo peljem, saj sem tako kmalu doma.»

Pustil jo je in dobro je speljala vkreber. Ko pa se je cesta nagnila in padala precej strmo na drugo plat, je Ida pritisnila zavoro, ki je trdno prijela. Nakrat pa je nekaj škrtnilo v spodnjem delu vozila, zavora je popustila in avto je zdirjal po bregu nizdol. Kakor blisk je Emil, ki je skrbno

bdel nad Idinim ravnanjem, zgrabil za krmilo, pritisnil zadnje zavore in baš še ujel voz, da ni zgrmel v jarek ob cesti. Še malo je zasukal volan in voz je gladko stekel po ravnini.

Šele sedaj se je ozrl po Idi. Bleda kakor smrt je strmela naravnost v Emila. Oba sta trepetala, ko ji je Emil izročil krmilo in nista si upala pogledati v oči. V očeh obeh pa je bil svetel ogenj občudovanja. Še ko sta privozila blizu trga in je Ida izstopila, so obema trepetale roke, ko sta si jih stisnila.

«Lahko noč!» je voščil Emil prisrčno; Ida pa ni mogla odgovoriti besede. Samo roko mu je stisnila za spoznanje krepkeje, potem se je tesno zavila v suknjič in stekla po travniku. Emil pa je vozil dalje kakor slep, sam ni vedel, kdaj je ustavil pred domom.

Ko je zavil na dvorišče, je videl stati pred vilo Staretov avto. Slutnja, kakor prej na travniku, mu je vstala v srcu in s težavo je zavozil v garažo. Potem je počasi, kakor bi težko premišljeval, odšel v hišo, kjer se je najprej umil v kuhinji, nato pa je stopil v sprejemnico.

Za mizo sta sedela Stare in Vlasta.

«Pozdravljen!» je ogovoril Emil prijatelja in mu podal roko. Tudi Vlasti je prijazno voščil dober večer ter ji dal roko.

«Malo pred teboj sem pripeljal!» je spregovoril Stare. «Vozil sem po cesti, nadejajoč se, da te morda kje vidim, pa te nisem srečal. Zato sem menil, da si doma, in prišel semkaj, da kaj poklepétamo!»

Emil ni gledal v Stareta, marveč v ženo. Videl je, da je za hip pobesila oči, potem pa strmo pogledala naravnost vanj.

«Prav veseli me, dolgo se že nisva videla!» je odvrnil Emil. «Ali nam boš pomagal pri večerji?»

«Ne utegnem, imam še delo doma. Samo toliko bom posedel, da vama spanja ne odnesem, potem pa se odpeljem domov. Če pa mi daš kozarček konjaka, ti bom zelo hvaležen!»

Emil se je na skrivaj začudil, Vlasta pa je že stopila h kredenci, natočila kozarček ter prinesla.

«Ali pridno voziš?» je vprašal Stare.

«Skoraj vsak dan. Saj mi je edino razvedrilo ob tem času. Samo ceste so od dne do dne slabše.»

«Nasuli jih bodo zdaj in potem gorje pnevmatikam! Pa raje še po kamenju kakor po brozgi, ki škropi okrog tebe, kakor da si zašel v vesoljni potop in si kot Noetova barka!» se je smejal Stare.

Pogovor se kar ni dal premakniti z mesta. Silili so se vidno vsi trije, da bi bili čimbolj zgovorni, pa se jim ni kaj posrečilo. Emil je še enkrat povabil tovariša, naj ostane pri večerji, toda inženjer je vstal, se kratko poslovil in odšel.

Emil je v napetem pričakovanju sedel za mizo in oba z ženo sta trdovratno molčala med jedjo. Mož je venomer opazoval vsako ženino kretnjo, Vlasta pa zopet naskrivaj njegovo obličje. Vidno sta se umikala drug drugemu, dokler ni bilo Emilu dovolj. Pogledal je ženo naravnost v oči in vprašal:

«Kaj neki ima Stare danes? Slabe volje je, ka-li?»

«Ne zdi se mi baš», je odgovorila žena, ne da bi mu umaknila pogled.

«Saj me je vendar moral videti, ko je vozil po cesti, pa pravi, da me ni. Jaz sem ga dobro spoznal, moral je tudi on mene!» je poizvedoval Emil v ženinih očeh.

«Gotovo bi ti povedal! Je že na kaj drugega mislil! Saj se to tudi najboljšemu vozaču pripeti!»

«Kaj meniš?»

«No, da misli na vse kaj drugega kakor pa na vožnjo in vozače!»

Pogledala ga je in Emil je zopet opazil v njenih očeh ono, kar mu je že parkrat dalo misliti in mu je tako odbijalo ženo. Ni pa odvrnil besede; spomnil se je obljube, dane Idi pred uro, in ji rekel prijazno:

«Baš danes sem čital o novi knjigi, ki te bo gotovo zanimala. Novo delo Morandovo. Naj ti jo naročim?»

«Če ne pozabiš! Pa kako, da si si še domislil?»

«Že davno nisi kupila kaj novega, pa bi te morda veseli-lo, ali ne?»

Tako ga je pogledala žena pri teh besedah, da je osupnil. Pa dobro razumel! Posmeh ji je pri tem spreletel obraz, in ni ga zatajila.

«Kaj ti je?» jo je vprašal.

«O, nič, kar tako!» se je vidno porogljivo nasmejala in vstala, da pospravi po večerji.

Emil je vstal in stopil proti nji:

«Kam namigavaš?»

«Sem že rekla, da nikamor! Samo tako!» je skomizgnila z rameni in stopila s posodo proti vratom.

«Vlasta!» je zaklical.

Ona je odhitela, Emil pa je obstal za vrati, ki mu jih je pred nosom zaprla.

B E G A N J E P O K R I Ž P O T I H

Staretovo nerazumljivo ponašanje ni Emilu dalo miru. Takoj drugi dan popoldne ga je iskal, toda ni ga bilo doma. Emilu ni preostalo drugega, kakor da je vozil po cestah sem in tja, računajoč, da morda slučajno sreča prijatelja. Toda ta nada se ni izpolnila. Vrnil se je domov pozno ponoči, ne da bi bil kaj opravil.

Žena je že spala. Dolgo ni mogel zaspiti in že pozno po polnoči je slišal mimo brneti Staretov Bugatti.

Opoldne pri kosilu je bil z Vlasto izredno prijazen. Smehljaje se jo je pozdravil, ko je stopil v obednico. Žena mu je prav tako prijazno odzdravila. Nekaj časa sta sedela molče pri kosilu, nato pa je Emil prekinil molk:

«Vlasta, ti boš morda vedela, kaj je Staretu zadnje dni?»

«Kako naj jaz vem, saj sta vidva večkrat skupaj kakor midva?» mu je začudeno odgovorila.

«Nikar ne skrivaj, Vlasta! Nekaj imata med seboj, ne boš mi utajila!»

«Kaj naj imava?»

«To moraš vedeti ti bolje od mene!»

«Si-li morda ljubosumen nanj?»

«To niti najmanj! So druge stvari, ki so bolj važne od takih neumnosti!»

«Na primer?»

«Če že hočeš, njegovi skrivni prihodi in odhodi, njegovi pogledi vame in vate, še bolj pa njegove laži!»

«Čeprav ima vse polno drugih napak, laže pa Stare ne!»

«Trdim, da! Če tebi ne, pa meni!»

«Kako moreš to trditi?»

«Tisto pred sinočnjim! Zakaj ni povedal, da me je videl in kako me je videl! Ko je vendar privozil mimo, potem pa obrnil!»

«Bogve, morda ni hotel videti!»

«Ti veš, Vlasta, zakaj ne poveš?»

«Kaj naj vem? Saj ne ugibljem misli! Še tvojih ne morem, dasi sem ti žena!»

Poudarila je zadnjo besedo in Emil je dobro začutil ost v njenih izrazih.

«Ne slepomišiva, Vlasta; pogovoriva se raje!»

«Prosila sem te, pa nisi hotel! Ali se spominjaš?»

«Ni bilo prav, vem. Pa nisem samo jaz kriv!»

«Morda jaz?»

«No, baš brez krivde nisi. Ali pustiva to vprašanje! Raje mi odgovori na moje prvo! O Staretovem ponašanju!»

«Vprašaj ga samega, nisem jaz skrbnik njegovih misli!» mu je ostro odvrnila žena in vstala.

«Kakor hočeš, žena, ali še žal ti bo!»

«Morda tebi bolj in prej kot meni, Emil!»

Odšla je iz sobe in ni je bilo nazaj. Videl jo je skozi okno, kako je zavila v mesto.

Srdito je vrgel ogorek v pljuvalnik, vstal, nato pa se oblekel in odšel v mesto v pisarno.

Po uradnih urah je prišel takoj domov, a Vlaste še ni bilo iz mesta. Vsedel se je v avto in zavil v mesto. Počasi je vozil, čakajoč, da ga morda kje pričaka Vlasta, kakor oni dan. Oziral se je po oknih, kar sicer ni bila njegova navada. A Vlaste ni videl. Pri notarjevih se mu je sicer zdelo, da je ženska postava stopila za zagrinjalo, ko se je ozrl gori, ali ni hotel postati in iti povprašat. Peljal je dalje in zapeljal pred Staretovo stanovanje.

Prijatelj je imel zaprto, dasi je bil avto v garaži, kakor je videl Emil. Slutnja mu je vstala: Vlaste ni, prijatelja ni! A sram ga je postalo takoj te zlobne misli in zapodil je dalje. Kmalu je pripeljal mimo Zarnikove tovarne, a ni videl Ide, kakor si je želel iz vse duše. Kakor mrtvo je ležalo poslopje, okna so bila zaprta, večinoma zagrnjena.

Pršiti je začelo, a vseeno je vozil naprej. Dospel je na križišče in premišljal, kam naj krene. Dolgo se ni mogel odločiti. Naposled je obrnil in zdirjal nazaj proti mestu. Zopet se je ustavil pred Staretom. Stanovanje je bilo spet zaprto, avtomobila pa ni bilo v garaži. Pozvonil je ponovno, naposled je prišla strežnica.

«Je-li gospod inženjer doma?» je vprašal.

«Pravkar je prišel, pa se je takoj zopet odpeljal.»

«Kam je krenil?»

«V mesto», se je glasil odgovor, ki ga je Emil že itak vedel.

Drugi dan je imel Emil malo dela, pa je stopil peš v tovarno do prijatelja. Dobil ga je v pisarni. Stare je za spoznanje prebledel, ko je vstopil odvetnik, vendar se je takoj nasmehnil in vprašal:

«Kaj pa je tebe privedlo k meni, pa peš?»

«Že dva dni te iščem, pa te ne najdem!»

«Uh, saj me ni tako malo, poglej!»

Zarežal se je in se vzravnal. Skoro do stropa je segal in Emil je bil pritlikavec proti njemu.

«Sedi!» mu je nato ponudil prijatelj stol in porinil predenj škatljo cigaret.

«Hvala, moram takoj nazaj. Ti, prijatelj, ali se boš danes peljal kam ven?»

«Nisem imel namena. Ali če želiš...»

«Če ti ni od rok, bi se li hotel peljati z menoj?»

«Obklej?»

«Kadar moreš popoldne.»

«Prideš pome?»

«Pridem. Lahko ob štirih?»

Stare je pomislil.

«Pojde! Čakal te bom. Ako bi me pa še ne bilo, malce potrpi, ne bom preveč mudil.»

Spremil ga je do vrat in se poslovil. Emil je šel počasi domov in med potoma razmišljal, kakim čudnim obrazom ga je sprejel Stare.

Žene ni hotel vpraševati, pustil jo je v miru in molčala sta med jedjo. Popoldne ni šel v pisarno, mudil se je doma, brskal po tem, po onem, nazadnje pa pripravil avto in točno ob štirih odpeljal skozi mesto po Stareta.

Ko je privozil pred vilo, je postal, zahupal in malo počakal. Ko prijatelja le ni bilo na spregled, je stopil iz voza in pozvonil. Odprla mu je postrežnica, ki mu je dala zaprto vizitko. Emil je strme čital:

„Oprosti, moral sem peljati ravnatelja na Gorenjsko. Jutri pridem sam in se opravičim ustno.“

Kakor ukopan je obstal Emil na mestu in ni mogel verjeti očem. Še je čital in še, pa je vedno manj razumel. Končno je opazil, da postrežnica še stoji pred njim in ga opazuje, pa je pozdravil in odšel. Peljal je počasi iz mesta in spotoma so se mu križale misli. Čimbolj je napenjal možgane, bolj mu je postajal Stare nerazrešljiva uganjka. Pa vendar ni resnična slutnja, da sta Stare in Vlasta dogovorjena? Ni mu šlo to v glavo, greh se mu je zdelo samo pomisliti na toliko prijateljevo zlobo. Saj če bi stopil k njemu in mu naravnost dejal: Prijatelj, ljubim tvojo ženo, ona mene, daj nama svobodno pot! Saj bi mu ne zameril. Ni hujšega, kakor če sta zakonca privezana na verigi, ki jo oba preklinjata.

Ali tako, tako umazano, tako zahrbtno!

Pa je udarilo vanj: Kakor ti! Kakor si posojeval, enako se ti vrača!

Saj ni res! si je ugovarjal sam. Med njim in Ido je samo njegovo priznanje, ničesar drugega! In njena plemenitost.

Toda, saj med Vlasto in Staretom morda tudi ni drugega, kakor prijateljevo priznanje! Morda zato beži pred njim?

A zakaj ne pred Vlasto? On se izogiblje Ido! Pa bi vendar bil najraje vedno okoli nje, vedno jo ima v mislih!

Emilu se je pričela trgati nit misli. Grebel si je iz prsi, pa kar je privrelo iz njih, vse je bilo razbeljeno, vse okrvavljeno, da bi bil kričal. Ni ga zdržalo. Zapodil se je v divji dir, begal po cestah do trde teme, nato pa je obrnil in vozil proti mestu.

V trgu je znanjšal brzino in gledal v razsvetljena okna Zarnikove hiše. Kak mir je legel vanj, kolika sladkost, ko je pomislil na Ido, In ko je ugledal ob zastoru žensko postavo, se mu je toplota prelila v srce.

Ko je pripeljal mimo Stareta, je ustavil in stopil povprašat, če je gospod inženjer že prispel domov. Postrežnica je zanikala in podvomila, da bi sploh prišel nocoj,

ker je naročil, da mu ni treba pripravljati postelje. Peljal da je gospoda ravnatelja na Gorenjsko in se menda vrneta šele jutri popoldne.

Tako je napolnil zopet nov dvom Emilu srce, da je morda le krivo sodil prijatelja. Še bolj zmeden in v skrbeh je vozil proti domu. Vila je bila razsvetljena in pred njo je stal ves oblaten Staretov Bugatti.

Emil je divje zaril v garažo, treščil vrata za seboj, butil v hišo in ne da bi se bil umil, v sprejemnico, kjer sta sedela v mirnem pomenku žena in Stare.

Trdo je pozdravil, da sta se ozrla vanj začudena Vlasta in prijatelj.

«Ni baš lepo od tebe, prijatelj!» je vzkliknil takoj.

«Kaj ni lepo? Ali nisi dobil moje vizitke?» se je začudil Stare.

«Sem in baš zato!»

«Ne razumem te, tovariš!»

«Vlasta, ali smem prositi?» je nagovoril Emil ženo in pokazal, da bi bil rad sam s prijateljem.

Vlasta se je začudena dvignila in le nerada odšla iz sobe. Komaj je zaprla duri za seboj, že se je izvilo Emilu:

«Zakaj se me izogiblješ?»

«Jaz?» mu je mirno odvrnil prijatelj. «Pa sem nalašč radi tebe, ker vem, kakšna vihra si, ostavil ravnatelja na Gorenjskem in pridirjal semkaj. Še nocoj moram nazaj! Pa praviš, da se te izogibljem!»

Zdaj se je začudil Emil. Vendar samo za malo časa. Takoj je nadaljeval:

«Zakaj lažeš, Stare? Ni to bila dozdej tvoja navada!»

«Tebi da lažem?» Glas pa mu ni bil več tako zatrden, kakor poprej. «Dokaži mi!»

«Zakaj si mi zadnjič utajil, da si videl mene in Ido, ko si prav nalašč stikal za nama?»

«To te moti? Če sem iskal, vprašaj Vlasto. Da pa nisem vpričo nje povedal, kako sem te našel, si lahko sam misliš. Menil sem, da mi boš hvaležen za to!»

«In o pozdravih, ki mi jih je bojda pošiljala Ida? Si-li tudi radi Vlaste govoril drugače?»

Stare je požrl slino, ni mogel takoj na dan z besedo. Šele čez čas se je nasmejal:

«Šale pa res zadnje čase ne razumeš nobene več! Saj prej nisi bil baš tako tenak!»

«Pusti smeh, prijatelj, ki ti zdajle prav nič ne pristojal! Raje mi pojasni zakaj vse to skrivanje, zakaj to izbegavanje, izmikanje, ki žre vame, da sem že ves blazen!»

«Ni ti treba še trditi, dobro to vidim!» ni hotel iz šale Stare. «Pa ti prav nič ne koristi, prej škodi, verjemi!»

«Ne gre za korist, gre mi za jasnost! Zakaj ne poveš, kaj je med teboj in mojo ženo? Če se tako zanimaš zame in za ldo, dovoli vsaj, da zahtevam in dobim od tebe pojasnilo, kaj imata z mojo ženo!»

«Eifersucht ist eine Leidenschaft, die mit Eifer sucht, was Leiden schaffft», mu je zagodel Stare in se nasmejal. «Pa vendar ne brenčiš v to smer?»

«Prijatelj, meni ni do šale, razumeš!» se je razvnel Golob in stisnil zobe. «Daj si vendar dopovedati, povej, reci, kar hočeš, samo ne reži se, ne reži se mi v obraz!»

Stare je obmolknil. Ni se več smejal, uvidel je, da ne bo odnehal Emil, dokler mu ne pove vsaj približno verjetne resnice. Potisnil je Emila na stol in sedel poleg njega.

«Ni vse za smeh in šalo, kar ti bom povedal, Golob. Morda mi pokažeš vrata, pa naj bo! Tudi mene boli vsa ta skrivna igra med nama, ki nama ni prav nič v čast!»

Pomolčal je in se globoko oddahnil. Emil je strmel predse. Stare je nadaljeval:

«Veš, kako daleč je bilo že z menoj radi Vlaste, preden si mi jo pred nosom otel. Nisem je pozabil, dasi sem bežal pred njo. Ponižala me je pred vsemi in težko sem ji odpustil. Pa je prišla oni večer po tekmi k meni in me prosila usluge. Nerao sem privolil, ker se poznam in še bolj nerao sem prihajal na tvoja vabila k tebi. A vendar nisem mislil, da me bo tako brž ugnala. Postal sem slepo orodje v njenih rokah, ubogam jo in tako sem padel, da sem hodil za teboj, bil ogleduh in ovaduh!»

Tiho je govoril, da ga je Emil komaj razumel. Vstal je, ko je nadaljeval:

«Ostalo lahko sklepaš sam. Vedi pa, da me je peklo vse to, zato sem bežal pred teboj in ti v brk lagal, dasi bi se bil za vsako besedo najrajši sam česnil po ustih! — Zdaj me vrzi skozi duri, ne bom se upiral. Toda vedi, da ljubim

Vlasto kakor svoje življenje in bom moral bežati pred njo, ako se ne zgodi čimprej kaj drugega! Dozdaj pa ni niti senca nedovoljenega v njej; nasprotno: zdi se mi, da me sovraži stokrat bolj, kakor me je poprej!»

Čisto se je upognil od bolečine in Emilu se je zasmilil.

«Žal mi je, prijatelj, da sem te zamešal v svoje bridkosti. Zahvaljen pa, ker si mi povedal. Vse ti odpuščam. In še to ti povem: ako bi ne bilo z Vlasto tako, kakor je, bi ne ugovarjal niti z besedico, če bi hotela ona. Tako pa je moja kri v njej in ne smem, ne morem!»

Krepko je segel Emil prijatelju v roke in ga spremil prav do avtomobila. Stare pa je šinil v deževno noč kakor vihar in divje je suval in brnel Bugatti kakor vrag v temo proti Gorenjski.

Počasi se je vračal Emil v hišo in sedel nazaj v stol. Dolgo je vrtal vase, vse dokler ni stopila v izbo Vlasta. Počakal je, da je pospravila po večerji, potem pa jo je poklical v sobo in ji pokazal stol pred seboj.

«Sedi, Vlasta, in me poslušaj!»

Žena je sedla in se trmasto ozrla vanj.

«Stare mi je povedal zdajle vse, tako da mi je jasno do potankosti. Tebe je kril z vso možatostjo in visoko ga cenim radi tega! Toda zakaj si se poslužila takih spletk, zakaj nisi govorila meni naravnost?»

«Nikar se ne delaj sodnika, kjer moraš biti sojen ti, Emil!» se mu je posmehljivo odzvala žena. «Ali meniš, da sem slepa?»

«Nisem tega trdil, tudi ti nisem imel ničesar tajiti! Prav tako te ne sodim, ker ni to v mojih rokah in ker sem sam veliko zakrivil. Toda zakaj me suješ od sebe baš zdaj in to na način, ki me najbolj boli?»

«Tebe boli? Te nima kaj! Mene in moje bolečine ne vidiš?»

«Pravim, da sem kriv in Bog mi je priča, da sem pripravljen popraviti!»

Žena je zastrmela vanj.

«Saj ti ne verujem, preveč te ima v krempljih!»

«Kdo?»

«Še vprašuješ? Vidiš, tak si vedno. Delaš se neumnega, ko vendar veš, kako je s teboj, z menoj, kaj je med teboj in onol!»

«Kakšno ono?» je rahlo vzkipele Emil. «Govori jasno, kakor jaz, ne slepomiši!»

«Zarnikovo, če že moraš slišati njeno ime!»

«Kaj nama moreš očitati?»

«Ha, ha, ha», se je nasmejala prisiljeno in se naslonila na stol. «Mar sta molila rožni venec? S takšno!»

«Vlasta!» je vstal Emil in zardel v lice, «ne postajaj prostaška! Veš, da me take besede najbolj bole!»

«Glej, glej, kako si postal občutljiv in tenak! Tebe bole besede, mene pa ne bi smela dejanja? Kako si ti pravičen sodnik!»

«Dejanja mi očitaš! Reci!»

«Sprehajanje roko v roki po samotnem gozdiču, ali to ni nič hudega? Seveda, občudovala sta solnčni zaton, ki ga ona ume veliko bolj pesniško kakor jaz, žena tvoja!»

«Vlasta, ne natolcuji, ne bodi hudobna!»

Vlasta se je razvnela:

«Seveda, jaz sem sama hudoba, zato ne moreš z menoj, ona pa je angel, kajne, beli angel, ki plava pred teboj, čista in lepa! Jaz sem seveda samo žena, samo za dom, za delo, za skrb! Ona pa za razvedrilo, za šport! Kako si pravičen, Emil!» se mu je porogala znova.

«Žena, ne daj, da se spozabim! Prosim, govori mirno, daj si kaj dopovedati!» je stopil k nji in ji gledal naravnost v obraz.

«Koliko sem prosila, pa kaj sem dočakala? Si me li kdaj poslušal, si kdaj napravil tako, kakor sem želela? Ali ti je bilo mar doma, mar mojega stanja, mojih bolečin? Ko sem od strahu zate omedlela, ko sem ležala bolna in sem umirala v hrepenenju po eni sami tvoji prijazni besedi, ali si jo imel zame? Ali si pomislil samo enkrat, da je tvoja žena tudi človek, ki ima prav tako dušo, kakor ona deklina?»

V Emilu se je trgalo, komaj se je premagoval. Ali pred njim je stala v duhu Ida in je prosila: Gospod Emil, potrpite, storite vse, kar je v vaši moči! In ugriznil se je v ustnice, požrl stud in tegobo, pa je poprosil:

«Vlasta, ne tako! Ne bo dobro. Pomisli, kako je s teboj!»

«Aha, zanj ti je, zanj! Zame pa nič! O, saj dobro razumem, sem vse do pičice premislila te dni, ko si me puščal samo, da sem se zagrizla vase in izgrizla iz sebe počasi vso ljubezen, vse hrepenenje po tebi, mož! Mož, ha, lep mož! Žena leži v omedlevicah, on pa se sprehaja z drugo, ji poljublja roke in ustnice in v njene oči gleda in je blažen od ene same njene besede! Vidiš, Emil, že pred včerajšnjim sem vedela, Stare mi je prišel povedat, priznam, na mojo prošnjo! Premagovala sem se, ker nisem hotela, da bi vrgel vso krivdo nanj! Pa nisem zinila, dokler nisi ti pričel! Zdaj pa je priteklo vse iz mene, zdaj je udarilo! Ne morem pomagati, ne se premagati! Povedati ti moram v lice, da si hinavec, da si podlež, da si me varal že prve dni, ko sva se poročila, da si mislil na drugo, ko si mene držal v rokah! Taji, če moreš!» se je vzpela proti njemu, ki je hotel ugovarjati, «taji, vse utaji, saj ti ne verjamem ničesar več, niti besedice! In oni svetohlinki hinavski tudi ne. Še manj kot tebi! Slave se ji hoče, slave ob tvoji strani, meni jo hoče ukrasti, ki mi edini gre! Če pa se ti ubiješ v divjem dirjanju za rekordi za puhlo ime, o, to nji ni nič mar! Saj ne bo ona vdova, bom jaz; ne bo ona imela sirote, jaz jo bom imela, jaz, ki sem tvoja žena, pa si me pahnil od sebe, da bi dvignil poleg sebe drugo, ničvrednico!»

«Vlasta!» je vzkipeł Emil in stopil tesno k nji.

«Nič Vlasta, nič žena, poslušaj zdaj! Ven, ven mora vse to, kar se je nabralo v meni vse te dni strašne osamljenosti! Z njo dirjaš okoli, ves prosti čas ji posvečaš, ona se pa posmehuje meni, tvoji ženi in me grdi, češ, da nimam nobenega razumevanja zate, da sem sanjarka, za takega pisarja, za pesnika morda, ne pa za rekorderja! O ti, satan, ti...!»

Emil je ves trepetal. Prijel je ženo za roko in ji hotel spregovoriti prosečo besedo. Ali iztrgala se mu je in še burneje nadaljevala:

«Ne dotikaj se me! Pusti me! Ono prijemlji, ono, ki se vlačiš okrog ž njo ponoči, po samoti, da ti pravi, kako si hraber, kako si lep, kako zmagovit! O, proklela sem jo, o, kolikokrat že, še jo bom proklela in tebe tudi, da več, tudi

tebe, ničvredneš, hinavec! Vreden si je, vredna je ona tebe, vlačuga prokleta!...»

«Vlasta!» je kriknil Emil in jo zgrabil za obe roki ter jo stisnil, da je prebledela od bolečine. Hotel je zakričati vanjo, ko se je vsa stresla in je bleda kot smrt omahnila nezavestna v njegove roke.

Emil je poklical služkinjo, ji izročil gospo, sam pa skočil v kuhinjo in poslal kuharico z vodo v sobo, stekel za njo in se sklonil k nji, ki sta ji obe postrežnici že devali mrzle obkladke na čelo. V tem hipu je zagledal pod Vlastinimi nogami nekaj temnega. Sklonil se je niže in prebledel ko zid.

«Ostanita pri njej, jaz grem po zdravnika!» je izjavil, pa je bil že skozi duri in v garaži, v avtomobilu in že je dirjal v mesto.

Ni minilo četrť ure, ko je dospel zdravnik in preiskal Vlasto, ki se ni prav nič zavedla.

«Gospod doktor,» je dejal s skrbnim obrazom, «nevarno je! Splav! Takoj v avto in v bolnico!»

Napravil je, kolikor je mogel sam, nato so položili Vlasto v avto, poleg je sedel zdravnik in Emil je za silo mogel ravnati krmilo. Odpeljali so nezavestno v bolnico, kjer so jo takoj morali operirati.

Kakor bilka je trepetal Emil, ko je stal pred operacijsko dvorano in čakal na izid operacije.

Prišel je mimo mlad zdravnik.

«Ali bo kmalu končano?» ga je plaho vprašal Emil.

«Grem pogledat, malo počakajte, takoj se vrnem!»

Odhitel je in se kmalu vrnil.

«Posrečilo se je, g. doktor. Ako ne bo kakšnih komplikacij, bo kmalu bolje. Pojdiva k primariju!»

Šel je pred njim v operacijsko sobo. Primarij si je umival roke, ko je stopil k njemu Emil, bled in prepaden do smrti:

«Kako je?»

«Nič skrbi! Kakor sem rekel: Pustite gospo soprogo tukaj, negovali jo bomo kakor punčico v očesu, sproti vas bomo obveščali o vsaki podrobnosti!»

«A kje je Vlasta?» je Emil že mirneje vprašal.

«V postelji. Ni se še vzbudila iz narkoze. Lahko jo vidite!»

Usmiljenka je peljala Emila v drugo sobo. Tam je ležala žena blede kakor smrt vznak in ni bilo videti znaka življenja v njej. Emil se je sklonil, hotel jo je poljubiti na ustnice, pa ni mogel. Nekaj ga je streslo, sunilo nazaj, da so mu stopile skoro solze v oči. Poiskal je njeno mrtvaško belo roko, ki je brez moči ležala ob strani, jo dvignil k ustnicam in poljubil. Pa se mu je zdelo, kakor da je poljubil mrliča in mrzlo ga je spreletelo po hrbtu.

Nekaj časa je še ostal pri nezavestni ženi, poprosil usmiljenke in zdravnika, naj na vso moč skrbe zanjo, izjavil, da pride navsezgodaj pogledat k nji in se odpeljal domov.

Stopil je v sobo, kjer se je malo prej zgodila nesreča. Misлил je prižgati luč, pa si ni upal. Kakor hitro je naredil par korakov po izbi, je vstala v njem ona strašna beseda, ki jo je nazadnje izgovorila žena in ves je vztrepetal. Ni ga zdržalo v hiši. Odšel je zopet v garažo, se vsedel v avto in odpeljal v mrzlo, deževno jesensko noč.

Sam ni vedel, kdaj je dospel do Zarnikove hiše. Ležala je temna, tiha in mirna ob cesti, ni bilo luči v njej. Prav taka se je zdela Emilu kakor lastno srce. Brez luči, kakor mrtva. Ko je vozil prazno, da se ni slišal motor, je videl, kako je v zadnjem oknu posvetila luč izza zavese na ulico in je ženska postava stopila k oknu, odgrnila za spoznanje zagrinjalo in pogledala na ulico.

«Ida, luč v moje srce!» je vstalo v Emilu. A takoj se je umaknilo silnemu sramu, ko mu je zarezalo v dušo, da je zaječal: vlačuga, prokleta!

Emil je sunil v vzvod, da je blisnil avto kakor divja zver po cesti in dirjal skozi temno noč brez cilja, brez počitka, kakor Kajn pred zasledovalci. Emil ni vedel, kje vozi, ne kod, ne kam. Samo strašna, strašna bolečina je kričala v njem, ki je ni prevpilo tuljenje in hlapanje motorja, ne pogasil curkoma lijoči dež.

Tako se je pehal Emil vso noč po potih, cestah, po jarkih in križpotih, postal zdaj tu, zdaj tam, spet dirjal, spet besnel, ali vihre v duši ni mogel umiriti. Že se je pričelo daniti tam daleč za gorami, megla se je vlegla na

polje in ravan, ko se je spomnil žene v bolnici in se obrnil proti domu. Preden se je zdanilo, je bil pred bolnico.

Vstopil je in vprašal usmiljenko, kako gre ženi.

«Menim, da še spi! Počakajte, grem pogledat!»

Šla je in se kmalu vrnila.

«Gospa so se že zbudili. Pozno jih je minila omotica, potem so pa zaspali. Lahko vstopite!» ga je povabila, spremila do vrat, potem pa ju pustila sama.

Iz belih blazin in še bolj belega obraza so zagorele vanj Vlastine oči, še vse motne, samo napol odprte, ali svetle in goreče, kakor dve baklji.

Stopil je k njeni postelji:

«Kako ti je, Vlasta? Ali ti je kaj bolje?»

«Ah, da bi vsaj umrla! Zakaj me nisi pustil, Emil! Vse bi bilo pri kraju in ti bi bil svoboden!»

Emilu se je zmračilo čelo:

«Ne govori tako, Vlasta, vse bo dobro! Samo da boš spet zdrava!» Pogladi ji je lase raz čelo in je sedel kraj nje na stol.

Obrnila je glavo narahlo proti njemu:

«Zdaj ne bo otroka, Emil, zdaj nisi več vezan!»

Tiho je izgovorila to in solze so ji privrele v oči. Emil je nejevoljno zamahnil z roko:

«Vlasta, grem in ne pridem več, ako ne nehaš tako govoriti! Morda pozabiva vse, kar je bilo, pa bo spet dobro!» ji je govoril, v srce pa ga je zeblo.

«Morda!» se je izvilo Vlasti in obrnila se je proč od moža.

Emil pa ji ni mogel reči: gotovo! Tam od nekod je zamolklo slišal temne, težke besede:

Proklet tudi ti!

VOŽNJE PO STRANPOTIH

Vlasta je srečno prebolela krizo. Kmalu je bila izven vsake nevarnosti. Po treh tednih je zapustila bolnico in se vrnila domov.

Tu je našla vse precej v neredu. Zvedela je bila še v bolnici, da je Emil malo doma, da se samo vozi in se niti

za pisarno ne meni več toliko, kakor se je prej. Razne znanke in neznanke so ji k postelji prinašale vesti o vsaki Emilovi vožnji, da je bila tako poučena o vseh resničnih in izmišljenih moževih izletih. Vse to mu je čisto, ko jo je prihajal obiskat, očitala in Emil, ki se je naveličal njenih neprestanih sumničenj in natolcevanj, jo je vedno redkeje obiskoval, za dom pa se je menil tako malo, da čisto niti h kosilu ni prihajal.

Res pa je bilo, da se je zbegani odvetnik v svoji boli in duševni stiski takoj po Vlastinem obolenju zatekel za pomoč k Idi, ki mu jo je bila ponudila oni večer, ko je vohunil za njima Stare. Pismo jo je naprosil, naj se pelje z njim, da ji spotoma pove nekaj važnih stvari. Ko pa je vsa rdeča sedla v avto in sta zapeljala po cesti, ni znal povedati ničesar. Samo nemo se je sklonil nad njeno roko pri volanu in jo hotel poljubiti; toda Ida mu je takoj zagrozila, da gre sredi pota iz avtomobila, ako se ne bo vedel napram nji tako, kakor je obljubil.

Precej daleč iz trga jo je naprosil, naj ustavi. Ostala sta v vozu in tedaj je odprl Idi srce in ji potožil vso bol, ki je objela njegovo dušo radi ženinega vedenja in sovražnega, tako ponižujočega jo izbruha. Ob tej bolestni izpovedi je Idi zavrelo v srcu; jedva se je krotila, da ni zajokala, ker jo je silno zbolelo Vlastino očitanje. Ko pa ji je Emil razkril svoje srce še bolj, ko ji je zaupal še vse ono, kar ji je bil dosedaj zamolčal, ker ni hotel poniževati lastne žene v tujih očeh; ji pravil o vsem svojem trpljenju pred poroko in potem ves čas zakona, o blazni ljubosumnosti, ki ni imel miru pred njo nikoli, je iz bolesti v Idi vzrastla trpka mržnja do Vlaste in iz srca ji je privrela ljubezen do moža, ki ji je odpiral srce s toliko iskrenostjo! Morala je napeti vse moči, da se ni izdala in mu pokazala, kako bi najrajša stisnila njegovo glavo k burno utripajočim prsim ter mu z vročimi poljubi pokazala svoje srčno nagnjenje.

Ni smela! Bila je preveč ponosna, preveč se je znala brzdati in krotiti. Nasprotno:

«Emil, potolažite se! Morda jo je zdaj zmodrila nesreča, v samotni bolniški postelji je morda šla vase in vse bo dobro, ko se vrne domov; novo življenje bosta lahko

pričela, novo srečo,» mu je hitela govoriti na srce, da skrije svojo notranjost.

«Nikoli, Ida, predobro jo poznam! Naravnost strast ji je postalo to zasledovanje, to sumničenje.» Ida ni vedela, kaj naj mu odgovori, Emil pa je z vnemo nadaljeval:

«Glejte, Ida, takrat, ko sem vam dal besedo, da poskusim vse, kar je v moji moči, da se spet najdeva, sem imel tudi trden namen. Kakor mi je bilo težko, vendar sem iz ljubezni do vas, Ida, šel preko vsega, kar mi je napravila, odpustil bi ji bil poniževalno ravnanje s Staretom, radi otroka bi bil storil to! Pa je bruhnilo iz nje tako, kakor se še ni dogodilo. Takrat se je prelomilo v meni in ni ga zdravnika, ki bi zacelil te rane! Če sem se jaz toliko premagal, da sem se krotil na ljubo nerojenemu otroku in se ponižal, zakaj se ona, ki je mati, ni znala brzdati toliko, da bi bila otroka rodila, ne pa ga uničila še nerojenega!»

Spet je utihnil in se zagledal nekam v daljavo.

In ko ni dekle poleg njega odvrnilo nobene besede, jo je zgrabil z obema rokama za roko in jo vroče zaprosil:

«Ida, ne molčite, recite eno samo besedo, ki mi bo dajala upanje, ki me bo bodrila, da ne propadem, da se ne vržem v življenje, ki bi bilo mene nevredno! Recite, da imam prav, pa bom veroval v novo življenje!»

«Ne delate prav, Emil! Kot ženska vam moram to povedati! Čutim, kako bi bilo z menoj, ako bi bila na Vlastinem mestu in skoro gotovo bi tudi jaz ne ravnala drugače. Vi pa, Emil, potrpite še, še poskušajte!»

«Ida, ne bom zmogel! Nikar me ne sunite še vi od sebe, naj se vam vsaj malo smilim!»

«Kaj imate od mojega usmiljenja?»

«Pa mi povejte, da me ljubite, Ida!» je dvignil oči k njej. Vztrepetala je, ko je odgovorila trdo in premišljeno:

«Kaj vam to zdaj koristi, Emil? Kadar bo pa vse vaše prizadevanje z Vlasto zaman, kadar bo tudi moja duša rekla: da, takrat pridite zopet in vprašajte me. Odgovorila vam bom, kakor mi bo velevalo srce, ne kakor mi pravi zdaj pamet!»

Pri teh besedah je spustila avto v dir in molče sta križarila po cestah ter se šele z nočjo vrnila proti Zarniko-

vim, kjer je Ida prav tako neopaženo zapustila voz, kakor takrat, ko ga je zavrnila zadnjikrat.

Emil se je vrnil domov, pa ni našel miru. Peš je odšel v mrzlo jesensko noč in samo od sebe ga je zaneslo proti trgu, v bližino Zarnikove Ide. Pred hišo je hodil, strmel v okna in čakal, kdaj se morda pojavi za zastorom ljubljena postava deklice, ki mu je danes tako odkrito povedala, da ga ljubi...

Vlasta se ni v bolnici spremenila prav nič. Pač, v neko smer se je razvila, toda Emil je osupnil, ko je opazil to spremembo. Postala je še bolj prikrita, še bolj molčeča in mož se je bal njenih oči, kadar je nehote pogledal vanje in videl, s kolikim ognjem so uprte vanj. Tudi je zdaj kljub slabemu vremenu pogosteje hodila od doma v mesto, njena hiša pa ni bila skoro nikoli brez obiskovalcev, povečini samo znanih gospe in gospodičen, ki so pa prihajale najraje takrat, kadar je bil Emil zaposlen v pisarni. Emil je slutil, da to ne bo dobro, ali prav le ni znal oceniti pomena teh posetov.

Stareta ni bilo blizu. Izogibal se je Vlaste in Emila ves čas njene bolezni; niti enkrat ni prišel v bolnico. Če sta se slučajno srečala z odvetnikom, se je znal hitro umakniti, po Vlasti ni niti povprašal. Golob je včasih nalašč malo popazil, se-li ne shaja žena skrivaj s Staretom; tega ni storil iz kake ljubosumnosti, temveč vse bolj v skrbi za Ido in njen mir. Pa ni mogel dobiti niti najmanjšega sledu in bil je prepričan, da ne bo Stare nikoli več padel v Vlastine mreže.

Zgodilo pa se je nekega poznega popoldne, ko se je baš malo predčasno vrnil iz pisarne, da ni bilo Vlaste doma. Povprašal je služkinjo po nji, pa mu je odvrnila, da so šli gospa kmalu popoldne v mesto. Nekaj časa je ostal v svoji sobi, nato pa se je napravil na sprehod in zavil po stranskih ulicah. Sam ni vedel, kdaj ga je zaneslo mimo Staretovega stanovanja. Ko je pa opazil, kje je, je nekoliko pospešil korake in se malo nižje ustavil, ter se ozrl. Ostrmel je: vrata Staretovega doma so se odprla, na balkon je prišla globoko zavita dama, ki jo je spremil Stare po dveh stopnicah do vrtnih vrat, se tam

priklonil in odšel v hišo. Dama je pogledala okrog sebe, potem pa stekla proti mestu, kjer se je izgubila v ozki ulici.

Emil je spoznal v dami svojo ženo Vlasto. Ustrašil se je: najrajši bi bil stopil k prijatelju, ga posvaril in prosil, naj se ne preda vnovič Vlasti. Toda tega mu ni dovolil njegov ponos. Zamišljen je šel dalje, prav do Zarnika in tam iskal prilike, da bi morda videl Ido ter jo posvaril. A nikogar, niti petnajstletnega brata ni bilo nikjer, zato je zavil po stezi nazaj v mesto in se skušal pripraviti na presenečenja.

Vendar se ni dogodilo v onih dneh ničesar, kar bi ga moglo kakorkoli vznemirjati.

Nekega dne pa je dobil brezimno pismo, ki mu je očitalo, kako je hudoben, da ima drugo žensko, dočim je njegova bolna; naj ga bo sram, ker je uničil lastnega otroka in naj se vse to neha, sicer bo videl, kaj bo. Ostrmel je, malo premislil, potem pa je pismo poslal Idi, naj je prečita, pazi na vse in posebno čuva, da bi oče ne izvedel kakih bedastih novic. Ida mu ni odgovorila, zgodilo se ni tudi nič, kar bi ga moglo vznemirjati, in spet se je pomiril ter smatral, da je pismo pisalo kako ženšče, ki pač nima drugega dela. V mislih je celo prosil Vlasto odpuščanja, ker jo je sumničil.

Kak teden dni potem je na vsakodnevni vožnji nenadoma zaslišal za seboj avto in ko se je s svojim umaknil, je šinil kakor blisk mimo njega Staretov Bugatti. Zdelo se je Emilu, da je sedel poleg Stareta še nekdo, vendar ni videl natanko. Brž je obrnil in peljal v divji vožnji domov. Vlaste ni našel. Ugasnil je v hiši vse luči na ulico, sedel ob zaprto okno in čakal. Ni sedel dolgo, ko je zaslišal v daljavi brnenje motorja, ki je nakrat utihnilo in je voz peljal mimo vile s praznim motorjem. Odprl je okno in poslušal. Zdajci je zaslišal znova brnenje, nato pa je pritekla pred vilo ženska in zavila brž v hišo. Bila je Vlasta.

Ustrašila se je, ko je prižgala luč v sobi, kjer je ob oknu sedel Emil. Toliko da ni glasno zakričala. Emil pa je vstal in brez besede odšel v sosednjo sobo.

Pa še ni bilo tisti večer dovolj presenečenja. Ko je baš vzel v roko knjigo, da bi jo čital, je spet zabrnel pred hišo avto in malo potem je slišal zunaj govoriti Stareta.

Naravnost v njegovo sobo ga je pripeljala Vlasta.

«Oprosti, prijatelj Golob, primerila se mi je smola. Ko sem se vračal zdajle z Gorenjske, mi je pričel nagajati motor. Bencina mi je zmanjkalo, nerad bi zdajle hodil v mesto ponj. Morda imaš ti kako rezervo?»

«Prosim, veselilo me bo, če ti morem postreči!» je sicer prijazno, ali vendar mrzlo odgovoril Emil, šel s prijateljem v garažo in mu prinesel galono. Ko sta nalivala, je nalašč pazil, če je v tanku kaj bencina. Pa je bil res popolnoma prazen.

Ni pridržal prijatelja še dalje pri sebi, niti ga ni povabil k večerji, čeprav je zapazil, da mu je Vlasta nekaj namigovala. Dal mu je roko, sprejel z rahlim poklonom glave njegovo zahvalo in se poslovil od njega.

Zdaj je vedel zatrdno. Stare je zopet padel v mreže njegove žene in to bolj globoko in zatrdno, kakor kdaj prej!

Takoj drugo jutro je pisal Idi in ji opisal dogodek. Odgovora ni dobil, čeprav je bil zagotovo prepričan, da mu bo odpisala. Dvakrat je poslal strojepisko na pošto, a obakrat se je vrnila prazna.

Par dni po tem dogodku je stopil v Emilovo pisarno tovarnar Zarnik. Ni bil sicer njegov klient, vendar je bil Emil prepričan, da je prišel k njemu po poslovnem opravku, dasi se mu je nekaj zganilo v srcu, ko ga je videl vstopiti. Vstal je, mu prijazno ponudil stol in povprašal:

«Kakšna sreča pa je vas, g. tovarnar, pripeljala k meni?»

«Prav nobena sreča,» je dejal, «nesreča!»

Ni se vsedel, ampak stopil je bliže k presenečenemu odvetniku in mu pogledal naravnost v oči. Emil je napeto pričakoval njegovega pojasnila.

«Nisem napravil rad te poti, ali smatram jo potrebno in nujno, ker gre za čast moje in vaše hiše!»

Ko mu je hotel Emil v besedo, je zamahnil z roko:

«Pustite me, g. doktor, da povem svoje, potem pa boste lahko vi, če boste imeli kaj pripomniti.»

Vsedel se je in pričel:

«Že pred par meseci sem bil opozorjen, da hodite za mojo hčerjo, da jo z izgovori voženj zapeljujete kljub temu, da ste oženjeni. Nisem verjel, nisem mogel verjeti, ker sem vas poznal dosedaj po dobrem imenu. Toda govorice so se ponavljale, parkrat sem zalotil Ido sam, da je bila po potih, ki jih ni hotela meni zaupati. Tako je vstajal v meni sum. Opozoril sem zato Ido, jo opomnil, naj se vas izogiblje. Bil je nekaj časa mir, tudi vi ste se, vem, ogibali naše hiše, niti mimo niste vozili. Pa se je zopet pričelo, menda potem, ko se je vaša gospa vrnila iz bolnice, kakor sem zvedel. Gotove osebe so mi sporočile, da radi moje hčere zanemarjate lastno ženo, da je ne marate več, da se hočete ločiti od nje in podobno, saj si lahko mislite! Trdo sem prijel Ido. Dekle mi je odgovorila, da se pač tu pa tam pelje z vami, da pa je vse, kar je bilo med vama govorjenega in storjenega, za oči in ušesa vsakogar. Več mi ni hotela odgovoriti, poznate jo!»

«G. tovarnar...» mu je hotel seči Emil v besedo.

«Prosil sem vas, g. doktor, ne prekinjajte me, naj povem svoje. Vsak dan so prihajale nove govorice k nam v hišo, ni bilo nikoli miru. Včeraj pa sem dobil po pošti kuverto z neznano pisavo, v njej pa je bilo tole pismo.»

Iz vlekel je iz žepa kuverto in položil pred Emila na mizo pismo. Ko je Emil vzel papir iz omota, je videl, da je bilo to ono pismo, ki ga je pisal pred tremi dnevi Idi in ji povedal dorodek s Staretom.

Prebledel je. Vsedel se je na stol in ni mogel sprva spregovoriti nobene besede. Šele, ko je videl Zarnikove oči uprte vase, kakor da pričakujejo in zahtevajo odgovora, je spregovoril z drhtečim glasom:

«Gabi se mi skoro, g. tovarnar, da bi na vse to rekel eno samo besedo. Toda, ker ste oče gospodične Ide in gre za njeno čast, njeno dobro ime, moram govoriti.»

Naslonil si je lice v dlani, zamahnil z roko, nato pa nadaljeval:

«Že sam način tega blatenja vam mora biti jasen dokaz, g. Zarnik, da gre tu za podlo obrekovanje, da gre za ogabno igro oseb, ki imajo interes na tem, da mene one-

mogočijo, še bolj pa, da oblatijo gospodično Ido v očeh javnosti in družbe. Vem, kdo tiči za vsem tem, toda čast mi brani, da bi izdajal. To moje pismo, ki sem ga res poslal gospodični Ido, itak govolj jasno govori. Ne dajte, da bi moral o svoji sramoti govoriti sam!»

Spet je prenehal; in kakor da mu gre duša iz života, je govoril dalje:

«Ne bom vam pravil, g. Zarnik, kaj se godi pri meni doma, še manj, kaj v meni. Zagotavljam vas pa, da ni bilo med menoj in gospodično Ido do te ure ničesar, kar bi moglo biti nama, posebno pa njej v očitaneje. Niti ena beseda ni prišla iz njenih ust, niti ena kretnja, ne eno priznanje, ki bi moglo zatemniti njeno deklinško čast! Vse, kar sva govorila, bi lahko ponovila pred vami, očetom; tudi to, da sem ji priznal svojo ljubezen! Ker slej ali prej pride do tega, da bom stopil pred vas in vam povedal, da jo ljubim!»

Zarnik je vstal, hotel poseči v doktorjevo govorjenje, pa ga je Emil ustavil:

«G. tovarnar, prej sem poslušal jaz, prosim, storite trenutek še vi isto!»

Tovarnar se je zopet vsedel, Emil pa je nadaljeval:

«Gospodična Ida ve, da jo ljubim, toda me je resno in odločno zavrnila, ko sem ji priznal. Napotila me je na pot sprave z ženo in radi nje sem poskusil vse, da se izravnam z Vlasto. Imel sem upanje do zadnjega, zdaj ga nimam več. Povem vam, da se bom čimprej ločil od svoje žene in zaprosil za roko vaše gospodične hčerke!»

«Vaše zadeve so vaša stvar, Ida pa je moja hči in nikoli je ne bom dal možu, ki pozabi na svoje zakonske dolžnosti. Povem, g. doktor, da mi ne hodite blizu, prepovedujem vam vsak vstop v mojo hišo, pa tudi vsako najmanjše občevanje z mojo hčerjo! Vsa moja rodbina je bila vedno v časti in v čisljih pri ljudeh, hočem, da ostane še nadalje. Vam povem to naprej, dekletu pa bom take in podobne muhe že iztepel iz glave!»

Obrnil se je proti durim.

«Oprostite, če sem govoril odkrito, naravnost. Mož dejanja sem in ne smete mi zameriti. Zbogom!»

Odšel je, se vsedel pred hišo v avto in se odpeljal. Emil pa je omahnil na stol in pritisnil vroče, žareče čelo v ledenomrzle dlani.

Ni mogel takoj v pravo misel. Dvoje se jih je križalo v njem, vrtalo vanj, da bi poblaznel. Prva: da bi planil domov, stopil pred ženo in ji pljunil v lice, ker se tako ponižuje! Druga pa: stekel bi k Idi, ji poljubil roko in jo prosil odpuščanja za gorje, ki ji ga je nakopal s svojo ljubeznijo. Vendar se je počasi umirjalo v njem, cigarete in hoja po sobi so ga mirile, našel je, da se je treba premagovati do skrajnosti, dobro premisliti slednji korak, najprej pa govoriti z Ido, naj stane kar hoče!

Šel je domov, malo jedel, potem pa se je peš odpravil na pot iz mesta proti trgu. Že je bilo malo mračno, ko je prišel mimo Zarnikovih. Nikogar ni bilo v bližini. Sirena v tovarni je zatulila, prihajali so delavci. Odšel je dalje, počakal, da je val ljudi uplahnil, nato se je vrnil.

Pred hišo je videl stati Idinega brata Rika, ki se je oziral naokrog, kakor bi nekoga pričakoval. Emil se je stisnil k drevesu ob poti in premišljeval, bi ga li poklical, ali ne. Opogumil se je; stopil je izza drevesa, zakašljal, da se je dečko ozrl in mu pomignil z roko. Fant je pritekkel ves vesel in mu dejal:

«G. doktor, Ida mi je naročila, da jo počakajte tam doli pri prvi vrbi ob potoku. Videla vas je skozi okno, ko ste šli mimo. Jaz pridem z njo in bom pazil, da ne bo očeta!»

Stekel je nazaj, čeprav bi ga bil Emil najrajše pridržal in ga vzlic mladosti poljubil za to novico. Pogledal je po oknih, zavil po cesti, nato pa kljub blatu za potokom doli na travnik.

Precej dolgo je moral čakati. Zeblo ga je že, toda ni hotel oditi, dokler ne pride Ida. Res je kmalu videl dečka in Ido urno stopati ob potoku. Umaknil se je za drevo. Deček je ostal par korakov zadaj, Ida pa je pritekla vsa zasopla k njemu. Že je mislil, da se mu zgrudi v naročje, ko se je zravnila, mu ponudila obe roki in dejala:

«G. doktor, samo par minut imam časa. Hudo je udarilo v vas, bojim se da bo preveč!»

«Ne govorite o meni, Ida, za vas gre! Je li hudo doma?»

«Z očetom ne morem več govoriti. A brata imam, kakor vidite, na svoji strani, čeprav ne ve prav za prav, za kaj gre. On bo v najhujši sili pritekel k vam, da vam pove, kar bo potrebno! Prosim vas pa, g. doktor, ne mislite name niti z eno samo mislijo! Potolažite se, skušajte se pomiriti z ženo, da ne bo več delala tega, kar počne sedaj, kar vem zagotovo!»

«Vložil bom tožbo za ločitev, Stareta pa ubijem!» je privršelo iz Emila.

«Nikar ne sodite prenašlo, Emil! Stare sam je ubog, kakor midva oba skupaj ne! Sam mi je povedal, da je vse to Vlastino delo. Popolnoma je v njenih rokah, iz njega napravi, kar hoče. Privablja ga, potem pa odbije. Zvesta vam je, kakor malokatera žena svojemu možu, Emil! Dela vse iz ljubezni, čeprav tako, da je človeka strah pred koncem! Zato se me ogibajte, skušajte pozabiti in morda bo bolje!»

«Ida, Ida, dajte, da smem upati, da postanete moja!»

«Pst, ne govorite tako, Emil! Saj ne morem radi očeta! A vse še pride, zaupajte vase in vame!»

Stisnila mu je roko, ki jo je vroče poljubil, nato ga je objela z gorkim pogledom:

«Iti moram, Emil, čas hiti! Zbogom, Riko vam sporoči, kadar bo najhujše!»

Ni ji mogel reči besedice več. Kakor srna je stekla po stezi, da je blato škropilo ob njej, prišla brata za roko in oba sta izginila v mraku. Emil je ostal sam. Naslonil je glavo ob mrzlo drevo in ugriznil v trdo drevesno skorjo, da so pokale čeljusti.

Ko je prišel pozno ponoči domov, ni krenil v spalnico, marveč se je v svoji sobi oblečen vlegel na divan in zaspal v težko spanje.

Drugi dan je bil proti večeru še vedno v pisarni. Zunaj je deževalo in ni se mu ljubilo domov. Ko je tako premišljal, kam bi se dejal, je zaslišal na cesti mimo okna Bugattija. Skočil je, da bi videl, če je Staretov, pa mu je že izginil izpred oči. Nekaj je vstalo v njem kakor slutnja nečesa, pred čimer se je zgrozil, vendar se je skušal umiriti. Šel je v samotno gostilnico, tam večerjal, nato pa se je precej pozno vračal domov.

V vili je bila še luč. Hotel je zopet v svojo sobo, ko mu je na vratih zastavila pot žena:

«Emil, zakaj bežiš pred menoj?»

Ni ji odgovoril, tako se mu je zagabilo to vprašanje. Hotel je mimo nje, pa ga ni spustila:

«Ali me res nič več ne maraš, Emil?» je pogledala vanj s solznimi očmi.

Odkimal je z glavo, njene roke so popustile. Stopil je mimo nje v sobo, zaprl vrata za seboj in se vsedel. Takrat je začul zunaj na hodniku tako strašen, pa tako zaničljiv smeh obenem, da je planil pokonci in skočil k durim.

«Vlasta!» je kriknil v temo. Toda za ženo so se pravkar zaprle duri v spalnico in slišal je, kako jih je zaklenila za seboj. Nekaj časa je nemiren obstal na hodniku, hotel potrskati, pa si je premislil, si ogrnil suknjič, izvlekel avto iz garaže in se odpeljal v noč. Vrnil se je šele proti jutru in je ob prihodu domov zvedel, da se je žena odpeljala s prvim vlakom.

Sprva je mislil avto kar obrniti in se odpeljati za ženo, potem se je domislil, da ima važno obravnavo. Peljal se je z avtom v mesto, ga pustil na dvorišču pisarne in šel na delo. Zamudil se je pri obravnavi čez dvanajsto. Obe doval je v gostilni, nato pa je mislil sesti v avto in iti pogledat domov, če se je žena morda vrnila, v nasprotnem slučaju pa iti poizvedovat za njo. Bal se je nečesa, dasi sam ni vedel, kaj naj bi bilo. Baš je mislil zaviti iz dvorišča na cesto, ko je slišal brnenje avtomobila. Mercedes! mu je planilo v misli in stopil je na cesto. Bil je Zarnikov avto, vozil ga je Riko. Ko je zapazil odvetnika, je skočil iz voza, mu izročil pismo, nato pa se takoj zopet vrnil. Emil ga ni mogel povprašati ničesar, saj je komaj lovil sapo iz presenečenja.

Planil je v pisarno, raztrgal ovoj in čital:

„Dragi g. Emil!

Vaša žena je pravkar odšla od nas. Bila je pri papanu, Stare je bil ž njo. Papa je divji, ne vem, kaj sta mu povedala. Mene je spodil od hiše, ni hotel slišati niti besedice opravičila. Gre menda za sinočnji sestanek. Jaz spravljam skupaj svoje stvari, tu ne bom več. Kam grem, še sama ne

*vem. Morda h kaki prijateljici. Sporočim Vam takoj, kje
ostanem dalje časa.*

Zaupajte vame, Emil, čas prinese svoje.

Iz dna duše Vas pozdravlja Vaša

Ida."

Tako je čital Emil. Stemnilo se mu je pred očmi. Ali
brž je zdrčal po stopnicah, skočil v avto in hotel odpeljati.
Toda voz ni stekel. V zmedu in naglici je skušal Emil to
in ono, zamudil in zakasnil se je skoro celo uro, preden je
mogel odpeljati.

Ko je končno avto stekel, je zdirjal z njim naravnost
v sosednji trg. Postal je pred Zarnikovo hišo. Na vratih
je stal Riko, pritekel Emilu in mu povedal, da se je Ida
odpeljala z vlakom in da jo je šel papa, ves divji, z avto-
mobilom iskat.

«Ali veš, kam se je peljala?»

«G. doktor, meni se zdi, da je šla v mesto, papa jo pa
išče baš v nasprotni smeri!» se je zasmel Riko in udaril
z roko ob stegno.

«Ali veš zagotovo?» je zahlipal Emil.

«Tekel sem za njo na postajo in videl, da je vstopila v
vlak, ki pelje v mesto!» je zagotovil fant.

«Če jo papa pripelje nazaj, mi pridi sporočit na kak
način, Riko!» je še zaklical Emil dečku, nato pa je obrnil
voz in se zaletel nazaj proti mestu.

Vozil je po vseh mogočih ulicah, ustavil se pred svojo
pisarno, stopil gori, pogledal vanjo na vrata, v skrinjico
za pisma, nič! Pustil je avto na dvorišču, obral vse go-
stilne, vse hotele, povsod bled in prepaden vpraševal za
Zarnikovo Ido, za tako in tako gospodično, nihče je ni
videl, nihče ni vedel povedati o njej. Na postaji je po-
vpraševal vratarje, nobeden mu ni znal povedati kaj o
gospodični.

«Mogoče, mogoče,» je dejal sivobradi vratar, ki je imel
službo, «mnogo jih gre mimo, kako bi vedel, katera je
prava?»

Emil ga ni niti poslušal. Poiskal je avto in spet križaril
po ulicah.

Srečal je znanega železniškega uradnika, ki je poznal
Ido. Ustavil je.

«Priatelj, oprostite, ste li bili danes popoldne v službi?»

«Bil.»

«Ste li videli ljudi, ki so se pripeljali z vlakom?»

«Videl.»

«Je li bila morda gospodična Zarnikova med njimi?»

«Bila. Še pozdravil sem jo, pa je šla urno mimo mene.»

«Kam se je obrnila?»

«Nimam pojma.»

«Hvala!» je pozdravil Emil in že oddirjal naprej, prijatelj pa je zijal za njim, misleč, da se je doktorju zmešalo.

Tako je križaril po cestah in ulicah, da so ljudje splaseni odskakovali s ceste in ga kleli, vpraševal tu in tam po Idi, pa nihče mu ni mogel povedati kaj o nji. Še proti Gorenjski je zavil, vozil kot divji, potem pa upehan in blaten krenil domov.

Ko je dospel na dom, ustavil voz in izstopil, je nakrat planila k njemu izza grmovja v plašč zavita dama, vsa premočena, da je curljalo od nje, mu ovila obe roki okrog vratu in pridušeno kriknila:

«Emil, Emil!»

«Ida, moja Ida!» je vzklikal in jo božal po licu. Privil jo je k sebi, jecljal njeno ime, iskal je njene oči. Izpod neba se je vtilo kakor iz škafa in odskakovalo od tal. Emil pa ni čutil, ni videl, venomer je stiskal k sebi dekle in trepetal v presladki sladkosti:

«Ida, Ida, moja Ida!»

PO OVINKIH IN KLANCIH V CILJ

«Naj se razjasni vse med nama, Vlasta! Raje imam, da zveš resnico iz mojih ust, kakor da bi ti nosili umazane govorice predobri ljudje, ki jih prerada poslušáš!»

Tako je Emil nagovoril ženo Vlasto dva dni potem, ko je Ida pritekla v njegovo naročje.

«Vem, k tebi je prišla, vlačuga, in v svoji pisarni jo skrivaš!» je mrzko odgovorila žena ter mu obrnila hrbet.

«Nikar ne bodi zopet prostaška, Vlasta, preveč te to ponižuje v mojih očeh!» jo je prosil mož.

«Bolj, kakor si me ponižal ti, me ne more nobena stvar, nobeno dejanje!»

«Dvomim, da bi te mogel ponižati kdaj bolj, kakor si se sama v zadnjih mesecih, če molčim o vsej dobi najinega zakona. Ali pustiva to, ker je brezplodno. Poslušaj me raje, saj veliko ne bom več govoril.»

Vsedel se ji je nasproti in tudi ona se je vrgla v naslanjač.

«Torej so ti že prinesli novico, ki zdaj razburja vse mesto in vso okolico! No, kako so ti popisali vse to, me ne zanima, ker je itak vseeno. Povem ti samo, pa mi verjemi ali ne, da ni še med nama, med Ido in menoj, prav ničesar drugega kakor samo obojestransko priznanje ljubezni! Kaj si si ti domišljala ves čas, kar so ti prinašali na ušesa ljudje, je vse samo utvara, samo obrekovanje. Kakršni so pač ljudje sami, tako gledajo vse drugo, ker pač ne poznajo lepe ljubezni!»

«Kakor je na primer tvoja do mene, kajne!»

«Zbadaj, kakor hočeš, ne boli me več, ker sem se temu že privadil, kakor berač mrazu. Tudi ti ne govorim, da bi pri tebi opravičeval svoje dejanje.»

«Ali morem sploh še kaj verjeti možu, ki se je izneveril besedi, dani ženi pred oltarjem?»

«Ni vse beseda; morda res ni prav, da grem z drugo in bi bilo lepše, ako bi ostal sam. Toda med nama ni nobeno zbližanje več mogoče. V tem oziru opusti vsako nado in se nikar ne trudi, da bi razdrla, kar se je samo od sebe zgradilo. Vlasta, ako bi bila ti drugačna, ako bi me ne bila s svojim obnašanjem tako brezobzirno pehala od sebe, morda bi se bilo obrnilo vse na bolje, ko bi bil rojen otrok! Ker najbolj me je podila k tebi nazaj Ida, tista, ki jo ti imenuješ vlačugo in ji prisojaš vse slabe lastnosti.»

«In zdaj se je v svoji vzvišeni plemenitosti obesila okrog vratu tebi in živi s teboj v konkubinatu! Fej!»

«Vlasta, ne žali je vnovič! Ne živi z menoj, v službi je pri meni od današnjega dne; plačo ji bom dajal, kakor vsaki drugi in prav tako mi bo delala, kakor drugi dve. Ne bo prihajala k meni nikoli razen v službo, stanuje zase v privatni pošteni hiši in nisem še ter ne prestopim njenega praga, dokler se vse ne uredi.»

«In to je?» je vprašala Vlasta hlastno.

«Dokler se midva ne ločiva in lahko poročim njo!» je vrgel vanjo in se je ustrašil sam, tako je prebledela in omahnila pod vtisom njegove izjave.

«Tako daleč si torej že z njo, tako si se spozabil!» je lovila za besedo, ki pa se je nerada trgala iz ust.

«Čemu bi se mučila nadalje, Vlasta? Saj sama vidiš, da je to peklo, ne pa življenje. Čemu bi bila priklenjena ti name, jaz nate? Tebe vleče k Staretu, ki je postal slepo orodje v tvojih rokah in si mu popolnoma zmedla glavo, da ne ve več, kaj je vredno moškega, kaj ni; mene žene srce k Idi, ki ne more več nazaj, tudi ako bi hotela. Tako pa se bo vse najbolje uredilo. Ti boš svobodna, lahko si poiščeš sreče z drugim in jo gotovo tudi najdeš; popolnoma prosta boš, oskrbljena za vse življenje, če hočeš ostati sama ali ne. Jaz pa dobim tudi svobodno pot za zvezo z njo, ki sem jo spoznal, da je vredna moje ljubezni!»

«To je torej tvoja ljubezen do mene! Tako si mi lagal poldrugo leto, v srcu si pa nosil drugo!»

«Nisem je, dokler se ni zgodilo ono, saj veš!» od takrat pa nisem tajil. Ako bi bila znala, še bi me bila lahko odtrgala od nje, še me pridobila nazaj! S svojim blaznim ljubosumjem in zalezovanjem pa si se tako poniževala, da si me odbila popolnoma! Da bi pa živela skupaj na ljubo ljudem, in ne vem, čemu vsemu, pa oba hrepenela nekam drugam, bi to ne bil več zakon, marveč čisto navadna, umazana prostitucija!»

«Emil!» je zavrelo iz žene in prebledela je še bolj. «Ali se ne bojiš Boga, se li ne bojiš sodbe ljudi in sveta? Ali te ne peče vest, ker si v meni umoril otroka? Ali hočeš sedaj še mene?»

«Ne bojim se sodbe! Vsak ima svojo vest, vsak bo zase dajal odgovor, vem! Tudi jaz in morda bo ta odgovor težak! Umorov in ubijanja sem pa prav toliko kriv kakor ti, Vlasta. Tudi žena mora paziti na moža in njegove lastnosti, tudi ona pomisliti, da mož ni zgolj suženj njenih izmišljotin, ampak samostojna osebnost, ki nikdar ne more in ne sme popolnoma preiti v ženo, družino, ker ima še druge obveznosti, še druge dolžnosti!»

«Emil, tako govoriš ti, ki sem te tako ljubila in te blazno ljubim še sedaj?»

Zdrsnila je na kolena in si z obema rokama pokrila obraz.

«Torej je bilo zaman vse moje trpljenje, zaman vse neprespane noči, vsi prekokani dnevi, Emil? Ti hočeš torej na vsak način proč od mene, ostaviti me hočeš, čeprav vidiš, kako brezmejno te ljubim?» je tožila Vlasta in solze so ji zalile oči.

«Čemu delaš meni in sebi še težje, kakor je že itak? Tudi jaz sem človek, umem tvoje bolečine; ali prosim, da tudi ti upoštevaš moje vzroke!»

«Ne morem, Emil, ne morem! Uvidi, kako si v zmoti ti, da te veže dolžnost, da ne moreš od mene, ako ne privolim jaz!» je stopila pokonci in oči so ji zagorele.

Emil pa je ostal miren.

«Pričakoval sem tega, tega zadnjega orožja, ki je imaš v rokah. Pravico imaš, da se ga poslužiš, kakor jo imam jaz, da ti je izbijem iz rok in dokažem, da ni samo na eni strani dolžnost, marveč na obeh. In da bom storil vse, kar je v mojih močeh za ločitev, si po vsem tem lahko misliš! Zato bodi pametna, daj se pogovoriti, da se ločiva v miru in sporazumu, kolikor je to sploh mogoče!»

«Nikdar, Emil, prostovoljno nikoli, slišiš! Da bi ona dobila tebe, Emil, nikoli! Če jaz ne, tudi ona ne, vedi! Raje vidim, da umrješ pred menoj, kakor da bi te mogla samo slutiti v naročju druge!» ji je priklopelo iz prs in vsa je trepetala, oči so ji žarele. Emil je nadaljeval:

«Glej, Vlasta, pustim ti v last to vilo, sam se preselim drugam. Dal ti bom mesečno toliko, da boš lahko živela brez skrbi; zavarovalnino boš dobila ti, ako se mi kaj primeri in dovolj je visoka, saj veš, da ne boš imela skrbi za življenje. Vilo lahko prodaš, si kupiš drugo drugje! Izogibal se ti bom, ako ostaneš tu, ne bom ti ni malo v očitiranje, ali kakorkoli v napotje! Samo tudi ti moraš storiti enako in mi dati v mojem novem življenju mir! Ali si zadovoljna, Vlasta?»

«Kaj mi mar vila, kaj denar, tebe hočem, slišiš, tebe, ne pustim, da bi bila druga ob tvoji strani, druga tvoja žena, ker sem to samo jaz, slišiš, samo jaz, Vlasta Golo-

bova! In ako me prisiliš z zakoni, ti povem, da se bom maščevala, tako bridko maščevala nad vama obema, da ne bosta imela niti ene srečne minute v življenju. Glej, Emil, to ti pri...»

«Ali si blazna, Vlasta!» je vzkliknil Emil, skočil k nji in jo zgrabil za roko, ki jo je držala dvignjeno, in za ustia, ki so hotele priseči.

Vlasta je omahnila v naslanjač. Emil jo je podprl z roko, toda sunila ga je od sebe in glasno zaplakala, da se ji je stresalo vse telo.

Emil ni vedel, kaj naj počne. «Najbolje bo, ako odidem», si je mislil in se okrenil proti vratom. Vlasta je to opazila. Vsa obupana ga je jela prositi:

«Emil, nikar ne hodi, nikar me ne zapusti! Kaj sem ti storila, da si tak? Suvaj me, teptaj me, samo poleg sebe me pusti! Ne porečem ti besede več, ne bom te nadlegovala, dekla ti bom! Samo njo pusti in ne hodi več z njo! Slišiš, Emil, slišiš!» je klicala vanj in drsela po kolenih k njemu, «pusti njo, ostani pri meni, moj, čeprav me ne pogledaš vse življenje!»

Trepetala je po vsem telesu. Emil jo je nemo zrl in ji hladno odvrnil:

«Vlasta, ne ponižuj se! Ali te ni nič sram? To naj bo ljubezen, to pasje drsanje po kolenih pred možem naj bo zakonska ljubezen! Vlasta, Vlasta, imej pamet, ne daj, da bi izgubil še spoštovanje pred teboj, kakor sem izgubil ljubezen!»

Kakor bi jo bil oplazil z bičem po hrbtu, se je zvila. Pbledela je, utihnila na mah in oči so ji zasijale tako blazno, da se je mož nehoté umaknil za korak nazaj. Mislil je, zdaj se vrže nanj, mu zasadi nohte v vrat in se mu z zobmi vsesa v meso in ga razgrize, toliko sovražnosti in maščevalnosti je bilo v njenem strašnem pogledu.

«Ti, vražji sin, ti, satan, ti zver!» je jela strupeno sikati, morilec, ki si umoril dete, še nerojeno, in mater, mene, svojo ženo!» Hropela je samo, govoriti ni mogla več. «Otroval si mi dušo in raztrgal mi srce in je vrgel pred noge oni vlačug!»

Emil je prebledel. Dvignil je že desnico, da udari, ko je zaslišal Vlastin glas:

«Daj, udari, suni, na, nož ti prinesem, prebodi to srce, ki je samo zate živelo, pa si je tako strašno umoril! Na,» je stopila k njemu, si strgala obleko s prs, «tu notri suni, morilec, pa umori še ono iskro življenja, ki je še ostalo v meni!»

Emil se je okrenil k vratom, Vlasta pa je stopila za njim in nadaljevala:

«O, nikar ne misli, da te bom pustila, da pojdeš z njo, kakor sta si zamislila! Niti ure ti ne bom dala miru, niti minute! Vedno bom kakor pes v tvoji in njeni sledi! Ne boš me umoril, o, ne, zdaj pričnem šele živeti, ker vem, zakaj naj živim! Da tebe uničim in njo, prokleta vlačugo, ki mi je vzela vse, vse...»

Ni mogla več govoriti, preveč ji je utripalo srce, preveč jo dušilo v prsih in grlu. Omahnila je na stol in oči so ji osteklenele. Emil je bil kakor iz uma. Skočil je k levi, vzел iz nje kozarček konjaka in ji ponudil. Toda sunila ga je od sebe, da je odletel kozarček sredi sobe in zasikala vanj:

«Pusti me, satan!»

Emil se je okrenil in odšel iz sobe. Stopil je k služkinji, jo poslal po zdravnika, sam pa je čul pred vrati, dokler ni prišel doktor. Ta je dal Vlasti, ki je med tem zadremala, injekcijo, da jo je uspavala. Vlasta je spala do belega dne in vse dopoldne ni mogla jasno razložiti, kaj se je bilo zgodilo pretekli večer.

Emil se po tem dogodku ni več vrnil domov. Preuredil si je v pisarni sobo v spalnico, si začasno napravil garažo kar na dvorišču in se pričel z lastnikom hiše pogajati za nakup hiše. Pri tem pa je neumorno iskal pota, po katerih bi pripravil Vlasto do sporazumne ločitve.

Tri dni je iskal Stareta, ki se mu je umikal. Slednjič se mu je posrečilo ga ujeti na cesti. Siloma ga je spravil seboj v pisarno.

«Prijatelj, kakor se Boga prosi, te prosim, pomagaj mi,» mu je govoril, ko mu je prej razodel vse, kar je bilo med njim in ženo. «Zahtevaj, kar hočeš, samo pripravi jo k pameti. Vate ima zaupanje, poslušala te bo in dobro bo zate in zanjo!»

«Priatelj Golob, kako zelo se ti motiš», je rezko odvrnil Stare. «Vsak drugi bo pri nji opravil več kakor jaz! Prav obratno bo storila, kakor bi ji nasvetoval jaz! Jaz sem slabič, ki nima nanjo nobenega vpliva! Dobila me je v svoje mreže, suče me v njih kakor pajek muho. Jaz pa sem slepo orodje v njenih rokah. Zavedam se tega, zato propadam telesno in duševno, kar poglej me, prijatelj! Zavedam se tega, a si ne morem pomagati! Nimam več svoje volje, odkar mi je dovolila, da sem jo enkrat, samo enkrat poljubil in to v plačilo za to, da sem ukradel na pošti pismo, ki si je pisal Idi!»

Izpil je v dušku kozarček konjaka, udaril ob mizo in zaklical:

«Slabič sem, brez moči, a vseeno poskusim vse!» Segel je vnovič po konjaku in na to jedva slišno nadaljeval:

«Dolžan sem ti to, saj sem dovolj grešil proti tebi. Smel bi me bil pobiti kakor steklega psa za vse to, kar sem zagrešil nad teboj!...»

Vstal je in segel Emilu v roko. «Tu moja roka, prijatelj,» je rekel, «da storim vse, kar je v mojih močeh, toda preveč se ne zanašaj v mojo pomoč!» Ob pragu je še v grenkem tonu zaklical: «Stare že dolgo ni to, kar je bil» in zginil skozi vrata.

Še drugih prijateljev si je poiskal Emil, vse, ki so imeli kolikor toliko vpliva na Vlasto: pisal je njenim roditeljem, naprosil mestnega župnika, vse je poskusil, da bi omogočil mirno, sporazumno ločitev. Ali zdelo se je, da je vse prizadevanje bob ob steno. Vlasta je bila slepa in gluha za vsa prigovarjanja, za vsak pameten nasvet.

Veliko sta takrat pretrpela Emil in Ida. Dekle, ki se ji je upiralo, da bi živela od Golobovega denarja, je prisilila Emila, da jo je vzel v službo, kjer mu je delala za dve drugi. Prihajala je v pisarno kakor drugi dve gospodični, pazila, da nista biča nikoli sama v sobi in v njeno stanovanje ni smel. Niti jedla nista v isti gostilni. Popolnoma ločeno sta živela. Edino, kar ju je družilo pred svetom, so bile skupne vožnje, ki so pa bile redke, ker so bile ceste v pomladanskem tajanju in topljenju nevozne.

Čeprav nista mnogo govorila, so jima vse povedale oči in roke, kadar sta se za hip ustavila na cesti, si pogledala

v oči in si stisnila roki. Tako je čutila Ida, kaj trpi Emil, vedel je on, koliko gorja je v ldimem srcu.

Nekega dne je videl, kako je skrila pismo, ko je stopil v pisarno. Ko so bile uradne ure pri kraju, jo je poprosil, naj malo počaka.

Nerada je privolila, toda njegov pogled je prosil tako vroče, da se ni mogla zmagati.

«Ostanem, g. doktor, samo pod pogojem, da se ne spo-
zabite!»

Očitajoč pogled jo je zadel in ostala je. Stopil je iz svoje sobe in jo prijel za roko rekoč:

«Gospodična Ida, ali smem nekaj vprašati, ne da bi bili užaljeni?»

«Prosim!»

«Bi-li smel zvedeti, odkod je pismo, ki ste je skrili, ko sem stopil v pisarno?»

Odkimala je. Še enkrat je zaprosil:

«Ne razumite me napačno, Ida! Ni niti senca kake ljubosumnosti, niti ukaz, ali zahteva šefova! Samo vdana prošnja je, ker sem v skrbeh za vas!»

Bojevala je težak boj sama s seboj. Po dolgem obotavljanju, ko jo je prosil znova in znova, mu je končno ponudila list.

Prebledel je, ko ga je prečital. Bilo je pismo očetovo, ki je ponižno prosil svojo hčer, naj se vrne, naj pride k njemu nazaj, da ne bo sam na stara leta. Vse ji je odpustil, vse bo pozabljeno, samo pride naj zopet, naj se ga usmili, naj ne bo trmasta. Sicer bo umrl od žalosti. Če pa se ne vrne, če vztraja pri sedanjem, jo bo razdedinil in nič več mu ne sme pred oči! Ne sme se več imenovati njegova hči!

Vrnil je pismo Idi in spregovoril:

«Gospodična Ida, niti trenutka vas nisem zadrževal! Ako mislite, da boste srečni, da ni popolne sreče za vas poleg mene, niti trenutka ne pomišljajte, niti malo se ne ozirajte name, sledite klicu svojega starega očeta! Bog mi je priča, da ne bo zamere v mojem srcu!»

Okrenil se je pri teh besedah, da bi prikril svojo ginjenost. Tedaj je začutil na svoji rami toplo ročico.

Ko se je hotel obrniti, ga je Ida objela z obema rokama, ga poljubila na čelo in mu šepetaje govorila:

«Od tebe, Emil, ni zame nobene poti več nazaj! S teboj živa ali mrtva! Pusti očeta in mater in pojdi za svojim možem! Niste še moj mož, Emil, ali dolgo ne bo, ko boš to. Papa ne bo umrl brez mene, vem, ker ga poznam, utolažil se bo sčasoma, ker me ima preveč rad! Jaz pa bi umrla brez tebe, moj dragi!»

Odšla je tako hitro, da se ni imel niti časa obrniti. Stopil je k oknu in zrl za njo, ki je odhajala po cesti in v njegovi duši je gorela luč kakor žaromet v temno noč!

Toda še vse druge neprilike in težave so čakale Emila in Ido. Vlasta je imela prste povsod, krepko je držala svojo obljubo, dano Emilu. Povsod ga je črnila, njo seveda še bolj, se posluževala vseh sredstev, da jima je onemogočala vstop v družbo, ki se je pričela izogibati grešnega odvetnika in njegove priležnice, kakor so ji dejali. O, koliko noči je pre jokala Ida, žaljena v svojem dekliškem ponosu, koliko noči ni spal Emil, ker se je bal, da zblazni v skrbeh zase in svojo Ido.

Ko se Vlasta le nikakor ni hotela upogniti, je vložil Emil tožbo za ločitev zakona. Kakor mu je bilo mučno, ko je moral v tožbi odkrivati sodnikom razmere svojega bivšega zakonskega življenja, se je vendar tolažil s tem, da je lahko pisala vse te stvari Ida, torej nista drugi dve uslužbenki izvedeli ničesar o vsem tem. Vendar so se vseeno porajale govorice o raznih pikantnih dogodljajih njegovega zakonskega življenja, včasih tako gorostasne, da je moral Emil par prehudih natolcevalcev tožiti radi žaljenja časti. Težko je bilo vse to, zameril se je premnogim, ali vendar je pomagalo vsaj toliko, da se niso upali več javno nastopati proti njemu.

Vlasta si je tudi najela odvetnika in to spretnega, ki je znal pobijati vse Emilove razloge, tako da je Golob že skoro obupal nad svojo srečo. V najhujši sili se je zatekel k znamenitemu pravniku, izvedencu baš v zakonskem pravu. Žrtvoval je denar, delal noč in dan, si iskal nove kliente, samo da so se množili njegovi dohodki. Vse je kazalo na njem, kaj zmore ljubezen, ako je prava, čista in plemenita, in ljudje, ki so imeli vpogled v njegove

razmere, so strmeli nad njegovim pogumom in življensko silo.

In tako so ljudje počasi dobivali spoštovanje do Emila, vzljubili so mlada dva človeka, ki sta se s tolikim samozatajevanjem in preziranjem vseh težav borila za svojo srečo. Pravda se je pričela obračati Emilu v prid.

Kar strmel je, ko je nekega dne prišel k njemu v pisarno inženjer Stare.

«Kam naj te denem, prijatelj?» ga je začuden vprašal.

«Veliko me itak nimaš dejati,» mu je smeje se odvrnil Stare, «precej manj me je kot nekdam!»

Res se je posušil in ukrivil, da bi ga človek jedva spoznal.

«Kaj mi prinašaš dobrega?» ga je vprašal in mu ponudil stol.

«Ono, za kar si me prosil pred meseci, ali še veš?» mu je odgovoril Stare.

«Pa se vendar ni Vlasta vdala?» je pozorno vprašal Golob.

«Prostovoljno ne vem, če se je, ali vdala se je! Če si še voljan, dovoli Vlasta sporazumno ločitev!»

«Bogu hvala!» se je utrgalo Emilu in najrajši bi bil prijatelja objel.

«Ne hvali prezgodaj Boga! Ne bo tako poceni!»

«Govori, prijatelj! Če je le v moji moči, ustrežem, samo da bo že mir, da se bomo lahko posvetili novemu življenju!» je priganjal odvetnik.

«Klonila je pod težo tvojih dokazov, ki jih je nagromadil spretni tvoj odvetnik. Zdaj pristaja na vse pogoje, sprejema vilo in mesečno rento, samo še en pogoj stavi!»

«In ta je?» je zagorelo iz Emila.

«Da pustiš Ido in se zavežeš, da ne boš imel nikoli več ž njo ničesar opraviti. Z vsako drugo pa lahko!»

«Ali si blazen?» je kliknil Emil.

«Jaz ne, pač pa Vlasta», je pripomnil prijatelj. «Prav za prav noriva oba: jaz za njo, ona še vedno za teboj! Mislim, da oba nisva daleč od Studenca!»

«Ne, ne,» je odločno zmajal z glavo Emil in vstal, «povej Vlasti, da bo tekla pravda naprej in ne bo iztekla nji v prid. Vedno pa sem pripravljen za sporazumno ločitev,

naj mi da kakršne koli pogoje, samo v moje prihodnje življenje naj se ne vtika, kakor se jaz v njene ne bom!»

«Sporočim ji, toda dvomim, da bi kaj uspel!»

Odšel je, Emil pa si ni upal odkriti ldi, kaj mu je predlagala Vlasta.

Pretekli so meseci in pravda se je že bližala svojemu koncu.

Spet je prišel Starè nekega dne v Emilovo pisarno.

«Z belo zastavo me pošiljajo kot goloba z oljkino vejico v kljunčku!» se je režal tegobno Emilu v obraz in se vsedel na ponudeni mu stol.

«Kaj pa je?» je radovedno vprašal Emil.

«Pristane na sporazumno ločitev, če ji zapišeš poleg rente vilo in ji kupiš še avto!»

Emil je široko razprl oči od začudenja.

«Avto, da!» je potrdil Stare.

Emil ni mogel umeti.

«Ne glej me tako brezumno, prijatelj, sicer bom mislil, da si nor ti, ne Vlasta! Predlagal sem ji, naj zahteva aeroplan, ali Zeppelina, pa me je spodila iz sobe. Ostane torej pri avtomobilu.

«Zakaj ji neki bo?»

«Najbrže bo mesto mene tekmovala s teboj, ker jaz itak nisem več za rabo!» se je bridko zasmel Stare.

«Pa kakšen avto, ali je stavila kake pogoje?»

«Seveda jih je! Mercedes mora biti, in sicer Kompressor, prav tak kot tvoj!» se je smejal Stare.

«Ti se šališ, prijatelj!» mu je oporekal Golob.

«Imam prav malo vzroka. Ako se šali Vlasta, ne vem, ker sploh več ne ločim, kdaj govori resno, kdaj prismojeno, ali smešno. Samo to vem, da zahteva poleg vsega Mercedes-Kompressor, dirkalni voz, kakor je tvoj!»

«Naj ga rabi, za kar hoče, kupim ga, samo da bo zadovoljna in bo v meni zavest, da sem storil vse, kar je zahtevala od mene in ji morem izpolniti. Samo pazi nanjo, da se ne ubije, Stare, to si mi dolžan!»

«Otroka boš vragu dal za pestunjol!» se je rogal prijatelj. «Tako je z menoj in njo. Blazna je, ti pravim, prav za prav sva pa blazna oba. Samo tega ne vem, je-li ona bolj ali jaz.»

Povedal je svoje in nato odšel. Emilu se je odvalil težak kamen s prs in tisto popoldne se je po dolgem času prvič peljal na sprehod zares s toplino v srcu. Veselo in zadovoljno je vozil po cesti ter se zatopil v svoje bodoče življenje, polno sreče in zadovoljnosti...

Čez par dni sta Vlasta in Emil, ki se nista niti srečala, sklenila pred sodiščem sporazumno ločitev od mize in postelje. Na večer istega dne pa sta Emil in Ida prvič šla peš na sprehod po mestu. Hodila sta roko v roki, da ju vidi ves svet. Vrnila sta se zopet vsak v svoje stanovanje. Prišedši domov je Ida našla na mizi krasen šopek rdečih nageljnov z drobno vizitko, ki je bilo napisano na nji:

«Prisrčno lahko noč ti vošči tvoj

Emil.»

VOŽNJA V DVEH

Z velikimi težavami je Emil zbral denar za nakup avtomobila, ki ga je zahtevala Vlasta, in še bolj trda mu je šla seveda za vsoto, ki jo je rabil za nakup hiše v mestu. Toda ker je vedno že poprej mislil na vse mogoče slučaje in delal na vse pretege, je končno mogel s pomočjo prihranjenega denarja in nekaj kredita zadostiti vsemu in je tako po preteku par mesecev imel urejen svoj novi dom.

V prvem nadstropju si je poleg pisarne napravil lepo stanovanje. Pomagala mu je pri tem Ida s svojim dobrim okusom.

Seveda je zdaj še manjkalo, da dobi njuna zveza zakonito odobrenje. Niti misliti ni bilo, da pojde to lahko in gladko, ker je bil Zarnik mož starih naziranj kljub novi tehniki, ki jo je uporabljal v svoji tovarni. Poleg vsega ni imel Zarnik gospodinje, ženske, ki bi mu v hiši nadomeščala prezgodaj umrlo ženo. Ida je bila kljub svojemu navdušenju za šport skrbna in vešča gospodinja. Tako je bila hiša kakor zapuščeno dete, ko je Ida odšla. In ni bilo samo iz užaljene očetovske ljubezni in ranjenega ponosa, kar ji je oče prizadejal tiste dni, kakor bolj skrb, kaj bo v njegovi hiši brez Ide. Vedno se je bal trenutka, ko bi hči zapustila dom in bi ostal sam s svojim sinom, ki je bil še premlad in vse prenežno vzgojen, da bi mogel pogrešati

ženske roke. Deček sam, ki je imel sicer učitelja in je privatno študiral realko, je bil toliko navezan na sestro, da se ni in ni mogel pomiriti, ko je odšla. Če je le mogel, je izvlekel avto iz garaže in se vtihotapil ž njim v mesto. Samo toliko je ostal pri sestri, da se je malo porazgovoril z njo, pa se je takoj vrnil. To se je ponavljalo vedno češče, čeprav ga je oče ostro prijemal radi tega.

«Jaz ne bom doma sam brez Ide!» je bil sinov odgovor in oče mu ni mogel zabraniti, da bi z avtom ali z vlakom ali celo peš ne uhajal k sestri.

Na Rika se je spomnila Ida, ko je pričel Emil govoriti, da bi bilo dobro čimprej stopiti pred očeta in zaprositi privoljenje, da se poročita.

«Čakaj, Emil, sporočim Riku, naj pride k meni, pa mu naročim, naj skuša papana pripraviti na tvoj prihod! Sicer te zapodi iz hiše!»

«Naj me, se pa tako vzameva!» je odgovarjal Emil.

«Ne tako, moj dragi! Če le mogoče, je treba prej poskusiti vse, da se doseže zlepa, kar se da doseči!»

Prišel je Riko. Dolgo sta ostala sama s sestro in ko je fant odhajal, je stopil k Emilu, da se poslovita.

«G. Emil!» ga je nagovoril, «le brez skrbi bodite, vse uredim, da bo prav!»

«Kmalu zopet pridi!» je klical Emil za njim.

«Še jutri!» je odgovoril deček in se odpeljal.

«Ida, tvoj brat je že cel mož!» se je smejal Emil, «tebi je podoben v vsem, najbolj v odločnosti!»

«Saj sva brat in sestra, oba po očetu!» je potrdila Ida ter z veselimi očmi zrla po cesti, kjer je izginjalo vozilo.

Drugo jutro je prišel Riko z vlakom. Z Ido sta se zopet zaprla in ko sta prišla iz sobe, je poklicala Ida Emila.

«G. Emil, kar danes popoldne pridite k papanu!» ga je povabil Riko in se smejal. «Jaz sem ga tako pestil, da se ne bo niti malo upiral. Če pa ne bo hotel, sem mu rekel, grem pa še jaz k Vam, saj me lahko porabite v pisarni!»

«Le ostani pri očetu, Riko» je smeje se dejal Emil, «če ne, bi mu bilo preveč hudo, ako bi zgubil naenkrat oba; ki vaju ima tako rad!»

«Saj bi ne bila daleč in če bi mu bilo preveč dolgčas, bo lahko vedno prišel k nam, ako ga bomo sprejeli seveda!» je moško odgovarjal deček.

Popoldne se je Emil res pripravil in se odpeljal v trg k Zarniku. Malo tesno mu je bilo pri srcu, bal se je, da bo težak boj in da se mu morda ne posreči pregovoriti moža. Vendar se je ojunačil, ko je zagledal na vratih Rika, ki mu je prišel odpret in mu zašepetal:

«Nič strahu, g. doktor, sem že jaz papana pripravil!»

Smeje se je vstopil doktor v sobo k Zarniku.

Pa je bil slabo pripravil papana Riko, ubogi fant! Tako mračno je pogledal Zarnik Emila, da se je ta zdrznil in komaj dobil prvo besedo. Začel je naravnost, brez ovinkov, ker ni bil prijatelj dolgega moledovanja. A prav tako mu je gladko odgovoril Zarnik:

«Nak!»

Stala sta si nasproti, nobeden ni vedel, kako bi naprej, dokler ni Emil pričel znova:

«G. Zarnik, radi imate ldo, to vidim iz vsega. Preveč dober oče ste, da bi hoteli svoji hčeri nesrečo. Vidite, ona je prepričana, da najde pri meni vso srečo, čemu bi ji branili!? Poznate jo, da ni tjavendan, ker je preveč vaša hči in veste, da je vse dobro, stokrat dobro premislila, preden se je odločila. Tudi jaz nisem več mlado fantè, zrel mož sem in vem, kaj smem, kaj zmorem! Zato naj ne bo to vaša zadnja beseda! Počakajmo, še premislite, prav v srce si pojte, pa pridete do zaključka, da je najbolje, ako najini prošnji ugodite in dovolite, da se civilno poročiva!»

Zarnik je mrko odgovoril:

«To ni poroka, to je navaden, oblastveno dovoljen konkubinat. Moja hči pa ne bo nikoli metresa!»

«Več, kakor je bila kdaj kaka žena možu, mi bo, verjemite! Skušajte se sprijazniti z dejstvom, da časi niso več tisti, kot so bili prej in ne bo radi tega niti senca nečasti na vaši hiši!»

Toda Zarnik si ni dal k sebi. Trmasto je tiščal svoje in ko mu je Emil prigovarjal še in še in prosil, mu je pokazal vrata.

S težkim srcem je Emil odšel. Na hodniku je srečal Rika, ki mu je pošepetal v uho:

«Nič zato, g. Emil. Dovolj je, da vas je sprejel in poslušal, Zdaj bo premišljal sam, malo mu pa še jaz povem!»

Še težje je Emil poročal o svojem neuspehu Ildi, ki je bila žalostna in je sklenila iti sama k očetu.

Šla je takoj drugi dan. Kaj sta imela z očetom, ni zvedel nihče, še celo Riko, ki je vedel vse tajnosti v hiši, ni zadel pravega. Ko pa je prišla iz hiše in urno krenila proti postaji, je pritekel za njo Riko.

«Kaj je rekel papa, Ida?» je vprašal.

«Ne dovoli!» je odgovorila in solze so ji zalile oči.

«Ida!» je dejal fant, «zdaj pojdem še jaz, pa ne k vama, marveč kar po svetu. Brez tebe ne bom, nečem biti, pa naj bo papa sam, če je tako trdosrčen!»

Ida se je ustrašila, ker je poznala bratovo trmo.

«Riko, ne delaj neumnosti!» ga je posvarila. «Huda bom nate, ako narediš kaj takega, veš, in ne smeš priti k nama!» se je poslovila od njega.

Emil in Ida nista vedela, kaj naj bi poskusila. Še sta sklenila čakati, ker nista hotela, dokler je kaj upanja, brez očetovega dovoljenja skleniti zakona. Čakala sta dva, tri dni, a ni bilo nobene vesti od očeta, še manj pa od Rika.

Ido je zaskrbelo:

«Emil, pa menda vendar ni fant napravil kake neumnosti? Ali bi se ne peljala danes mimo nas, da vsaj vidim koga in izvem kako novico!»

Emil je bil pripravljen in že sta mislila po kosilu sesti v voz, ko pridrči nasproti Zarnikov avto in iz njega skoči na doktorjevem dvorišču Zarnik sam.

«Papa!» se je prestrašila Ida, ko je zagledala očetov prepadli obraz.

«Je-li Riko tukaj?» je skrbno povprašal Zarnik.

«Ni ga», je brzo odgovoril Emil in z Ido sta se spogledala.

«Kaj mislite, kam bi se bil utaknil? Že dva dni ga iščemo povsod, pa ni sledu za njim!» je pripovedoval Zarnik ves zaskrbljen. O, bil je njegov edini sin, vse upanje njegovo zdaj, ko je zavrzel hčer. Ali to svojo trdoto napram hčeri je oče brž pozabil.

«G. Zarnik, ali ne bi stopili gori k meni v pisarno, da se pomenimo in gremo potem skupno iskat dečka?» ga je po-

vabil Emil. Zarnik je najprej malo okleval, nato pa se je vdal. Oba sta rdela, Ida in Emil, ko sta po stopnicah stopala za očetom, ki je tako hitro spremenil svoje mišljenje.

Gori se Zarnik ni dolgo mudil. Ida mu je povedala, kaj ji je bil Riko obljubil, ko je odhajala od doma, pa kaj mu je odvrnila; zdaj ji je bilo žal, da je tako govorila, ker bi se bil sicer Riko gotovo zatekel k nji in ga ne bi bilo treba iskati. Ugibali so sem in tja, naposled so odločili, da ga gredo iskat vsi trije, okrog znancev v mestu, po okolici, doli do Zagreba pri Zarnikovih poslovnih prijateljih in Idinih prijateljicah.

Zarnik se je odpeljal, kmalu za njim Emil in Ida, vsak v svojo stran. Komaj pa so izginili, je prišel z vlakom v mesto Riko raztrgan, blaten, lačen, nepočesan in se zatekel v doktorjevo pisarno.

Tu sta bili gospodični sami. Ali ker sta ga poznali od prej, sta mu povedali, kam devlje doktor ključ od svoje sobe in Riko je šel notri, se zaklenil in kmalu sladko zaspal na Emilovi postelji.

Ko se je Emil vrnil pozno ponoči domov, ni mogel najti ključa svoje sobe. Iskal je vsepovsod, ker ga pa ni našel, si je mislil, da je katera izmed gospodičen vzela ključ pomotoma s seboj in je že hotel oditi, da prespi noč v hotelu. Toda, baš ko je še enkrat pogledal po pisarni, je začul iz svoje sobe vzdih. Stopil je po prstih do duri in slišal čisto natanko, kako je v njej nekdo globoko smrčal. Potrkal je. Smrčanje se je nadaljevalo. Še glasneje je trkal, razbijal, ko se je slednjič oglasil znan glas:

«Koj, koj!»

Že je čul korake k vratom in skoro bi bil padel vznak, ko je zagledal pred seboj Rika vsega umazanega in raztrganega, zmrušenega in široko zdehajočega.

«Riko, odkod pa je tebe prineslo?»

«Z vlakom sem se pripeljal! Kar noter, g. doktor, in povejte mi, imate-li kaj jesti, strašno sem lačen!»

Emil ni vedel, bi-li se smejal, ali jezil. Naposled je obrnil vse v smešno plat, posebno ko je videl Rikov neznanški tek. Med jedjo je fant pripovedoval, kako je ušel z doma, ker ga je oče napodil, ko je prosil za Ido

in mu nazadnje dal zaušnico. V mesto si vsled Idine grožnje ni upal, nekaj časa se je potepal po okolici, dokler se ni naveličal, poiskal zadnji denar za vlak, pa se odpeljal semkaj in legel v postelj, kjer se je naspal, kakor že par noči ne.

Prekasno je že bilo, da bi bil Emil obvestil Ido o najdenem izgubljenem sinu, še manj pa je bilo primerno, da bi fanta zdaj peljal domov. Odložil je to vse do jutra, ko je najprej povedal Idi, kaj se je zgodilo, nato pa naložil Rika na svoj avto in ga še pred osmo uro odpeljal domov k obupanemu očetu.

Kaj je bilo med očetom in sinom, ni videl Emil, ki je dolgo čakal zunaj. Slišal je samo glasno govorenje, nato jokanje, dokler se niso odprla vrata in je prišel k njemu Zarnik.

«Gospod doktor, hvala vam, da ste mi tako hitro pripeljali fanta nazaj.»

Malo je pomolčal, kakor v zadregi; ko pa se je Emil poslovil, da bi odšel, je stopil za njim:

«Ali bi mi mogli oskrbeti ves vaš ločitveni spis od sodišča za nekaj dni?»

«Lahko takoj, g. Zarnik!»

«Prosim, storite to čimprej. Potem vas pa obvestim, da se oglasite pri meni in ga vzamete nazaj!»

Obrnil se je in odšel. Emil bi bil najraje zavriskal, ker je slutil, zakaj želi Zarnik spis. Ko se je po nagli vožnji vrnil domov v pisarno, kjer je našel še Ido samo, jo je potegnil s stola k sebi, jo dvignil v naročje in zaplesal ž njo po sobi.

Zarnik se je iz spisov poučil o vzroku ločitve zakona med Emilom in Vlasto in je nato, dasi s težkim srcem, dovolil Idi, da se civilno poroči. Izplačal ji je doto, ji kupil lep Mercedes-Benz in krasno pohištvo.

Presrečna sta bila Ida in Emil. Prvi čas zakona sta preživela kakor v omotici, vozila sta se skupno na sprehode, nato pa delala; Ida je še vedno pomagala v pisarni, da ni bilo treba nove pisarniške moči. Delo je naraščalo, ni bilo časa za prazno besedičenje. Za srečo pa je bilo časa vedno dovolj in prilike tudi. Največja sreča jima je bila zavest, da sta skupaj in da ju ne more ločiti nihče več!

Ker je bil zdaj v srcu mir, sta se lahko mnogo posvečala avto-športu in se pripravljala z vso vnemo za prvo veliko dirko, ki jo bosta vozila skupaj. Hotela sta zmagati kar najbolj sijajno, da tako pokažeta svetu, kaj zmore dvoje neustrašenih, v eno zlitih src. Prijavila sta se za veliko internacionalno dirko izven države, ki se je imela vršiti v poznem poletju. Pridno sta vozarila in trenirala. Tako sta ostala obvarovana one prevelike nasičenosti po premočnem uživanju ljubezenskih napojev, ohranila sta si čist in neomadeževan zmisel za lepoto telesa, duše in ljubezni v njih in vsak dan jima je bila nova zarja ljubezni, ki je rastla kakor luč iz jutra v veliki dan. Z mirnimi živci, prijetno utrujena sta se vračala vsak dan domov. Malo sta hodila med ljudi, ogibala sta se znancev, ki so se jima zdaj, ko sta prišla na cilj, zopet približevali.

O Vlasti sta spočetka malo slišala, ker sta se izogibala vsakemu nepotrebnemu srečanju z znanci. Toliko bolj živo pa se je zanimal Emil za inženjerja Stareta, ker mu je bilo žal ljubega prijatelja in se je bal zanj, da bi ne našel v Vlasti svoje nesreče. Povpraševal je včasih za njim, in zvedel toliko, da je še v službi pri istem podjetju, da pa se mnogo vozi z avtom in je malo doma.

Nekega dne na izletu na Bled pa je nepričakovano zagledal pred Kendovim hotelom njegovega Bugattija.

«Ida, počakaj malo, grem pogledat, če je Stare sam, pa bova malo prisedla k njemu. Ali hočeš?»

Ida je prikimala. Emil je vstopil in videl Stareta sedeti samega za mizo. Pozdravil ga je in vprašal, če bi smela z Ido prisedi.

«Prosim, prosim, samo veliko zabave ne bosta dobila pri meni!» se je smejal. «Sicer je pa vidva ne iščeta, zadostujeta drug drugemu sama!» je še pristavil.

Sedeli so potem precej časa pri mizi. Tu je zvedel Emil, da je Vlasta dala vilo v najem, pridržala sebi samo dve spodnji sobi za slučaj, če se vrne domov, potem pa se je odpeljala z avtom v inozemstvo. Stare sam jo je peljal in jo spotoma tudi pričel učiti vožnje. Ko je potem hotel ostati pri njej, ga je zapodila, češ da ga ne potrebuje več, kadar pa bo potrebno, ga bo že poklicala.

«Dosedaj me še ni, vidita!» je trpko pripovedoval.

«Sovražim jo, bežim od nje. Ali samo da mi s prstom pomigne, pozabim na vse, pa hitim k nji! Zdaj komaj čakam, kdaj me pozove, čeprav vem, da ji bom samo suženj. Ali dovolj je, če mi dovoli, da smem sedeti poleg nje, jo gledati, nositi njene stvari in ji biti postrežek! In vendar se bojim samo onega trenutka, ko mi bo dejala, da me ne potrebuje več, da lahko grem za vedno!»

Mrk je bil in mnogo je pil.

«Takole, vidiš, Emil, si ti ono nesrečno noč pil tu prav na tem mestu.»

Spet je zлил kozarec vase in poklical novo steklenico.

«Ali voziš, boš li kaj dirkal?» je vprašal Emil, da bi obrnil pogovor v drugo smer.

«Vozim kakor blazen, saj samo na avtu sedim; iščem prilike, da bi se ubil, pa me neka sila zadržuje v poslednjem hipu. Vsakdo drugi na mojem mestu bi bil že zdavnaj končal, le meni ni dano! Samo jaz imam srečo, ki se ji čudi vsak, kdor me je videl kdaj voziti. Zdi se mi, da mi je Bog namenil strašnejšo smrt kakor pa je nesreča pri dirkanju. Zato se me le boj, Emil, kadar se srečava pri kaki tekmi. Z menoj pojde na življenje in smrt!»

Zlovešče so gledale njegove oči in Ida se je oprijela nehote Emilove roke ter silila, da gresta.

«Oglasi se kaj pri nas v mestu!» je povabil Emil prijatelja.

«Bom! Saj moram sporočiti nji, kako sta si uredila dom!» se je bridko zasmel Stare.

«Dolgo že odlašam s tem, ker nisem maral biti ogleduh!» je nadaljeval, ko se je Emilu zresnilo lice. «Zdaj pa mi že grozi in moral bom. Dobro, da sem te dobil in ti lahko povedal! Me bo vsaj manj sram, ko bom tvoj gost!»

Trpka in tegobna je bila njegova govorica! S čudno slutnjo v srcu sta se odpeljala Emil in Ida in oba sta bila molčeča vso vožnjo notri do doma.

Približal se je čas velike dirke v inozemstvu.

Odpeljala sta se z avtom, prevozila več tisoč kilometrov dolgo pot in vendar se solidnemu vozu skoro ni

poznalo, ko sta dospela v mesto, kjer se je imela vršiti dirka. Dva dni sta počivala, nato pa pričela trenirati po dirkališču in stave so se pričele na krasni Mercedes-Kompressor, ki je bil vsak dan na dirkališču, v njem pa voznik in vozačica, ki sta smehljaje se dirjala, kakor blazna po ovinkih in se je zdelo, da imata živce iz železa.

Prišel je dan dirke. Lep dan je bil kakor bi se ga sam Bog hotel radovati. Stotisoči so vreli na dirkališče in voz je bilo okoli, da sta se Emil in Ida komaj prerila skozi. Emil je moral paziti na vozilo, medtem ko se je Ida lahko ozirala po ljudstvu in vozilih. Nekaj ji je pravilo v njej, da je morda tudi Vlasta tukaj, da zdaj zdaj zagleda njen avto med tisoč drugimi. Svoje sumnje ni omenila Emilu.

Ko sta pripeljala že prav blizu lope za avtomobile, je zagledala ob poti krasen Mercedes-Kompressor, prav takšen, kakor je bil njen. Zbodlo jo je v srce.

«Ali je že tukaj trenutek?» jo je pičilo. Odkar je vedela, kakšen avto je zahtevala Vlasta od Emila, je vsak dan bolj zavestno živela v nji zla slutnja.

Pogledala je okrog avtomobila in je naenkrat prebledela. Emil je slučajno opazil njeno bledico.

«Kaj ti je, ljubica?» se je ozrl za hip k nji, pa je moral že paziti na voz.

«O, nič, samo ustrašila sem se, ker sem mislila, da zadeneva ob tale otroški voziček!» je pokazala v nasprotno smer, kakor pa so šle njene oči.

Sama pa je videla:

Izza avtomobila je gledalo vanjo dvojje zlih oči, ki so gorele v bledem, od solza in sovraštva izpranem obrazu in so žgale, da se jim je morala umakniti. Samo za hip je videla Vlasto, ki se je takoj umaknila za svoj avto, ali dovolj je bilo, da so ji te oči ostale kakor žive ves čas dirke v spominu. Nestrpno je pričakovala, kdaj prideta na vrsto in se oddehnila, ko ni videla med startajočimi dirkalnimi avtomobili nobenega drugega Mercedesa. Ves čas je govorila z Emilom, da ni gledal okoli sebe, da bi ne videl onih strašnih oči, ki so tako vroče gorele v njej. O, gorje, ko bi jih bil videl!

Kar odleglo ji je, ko je zapeljal avto na start in je bilo dano znamenje za odhod. Sama ni vedela, kdaj sta

odbrzela, ni čutila ne brzine, ne ovinkov, samo one oči je gledala v duhu, pa Emilov kakor kameniti obraz, ki ni mignil živec v njem. Rahlo se ga je tu pa tam doteknila s komolcem, da je vedel, kako je ž njim, da se ne boji, in ko je začutila, da se bliža konec in gresta zmagi nasproti, ako še bolj poženeta, se je naklonila naprej, da mu je videla prav v obraz in mu zaklicala samo njemu umevno:

«Ti, moj!»

Tedaj je dal avtomobil iz sebe, kar je pač mogel dati, vozača sta okamenela in zdirjala sta skozi cilj — prva!

Ko so se potem gnetli ljudje okoli zmagovitega voza in obeh zmagovalcev, je Ida pazila samo na one oči, ki so strašile v njej. In res jih je spet ugledala, prav blizu, kako so požirale Emila. Stisnila se je k njemu, se naslonila obenj in oni pogledala izzivalno v lice.

Strašno so se v sovraštvu razprle Vlastine oči, obraz ji je spačila silna boleš, obupna poteza se je zarezala vanj, se takoj umeknila silnemu zaničevanju, ki je kričalo v Idino srce:

«Vlačuga!»

Ida se je skoro zgrudila v roke Emilu, ki je pray v tistem hipu ugledal Vlasto. Tudi on je prebledel, potem pa je stisnil zobe in ustnice, posadil Ido v voz in se odpeljal ž njo v mesto.

Ko sta po slavnostnem banketu pripravljala svoje stvari za drugi dan, jo je vprašal:

«Duša, kaj ti je bilo popoldne? Ali si se nje tako prestrašila?»

Povedala mu je vse, kako jo je videla že poprej, pa ga ni hotela razburjati. Zdaj je Emil šele pojmlil vso globino njene ljubezni, zdaj šele spoznal ves njen pogum. Pritisnil jo je na prsa, jo vroče poljubil in ji tiho, a z vsem zaupanjem dejal:

«Žena, nikar se je ne boj! Nič nama ne more!»

Tesno se ga je oklenila Ida, potem pa sprožila beli roki k njegovemu licu, objela z gorkimi dlanmi ljubljene obraz in ga poljubljala, neprestano mu šepetajoč:

«Ti moj ljubi, dragi, ti moj, moj, moj ...»

PLAMENI V TANKU

Ko se je Vlasta vrnila od dirke, ki je prinesla slavo Emilu in Idi, jo je prijel histeričen napad in jo vrgel na postelj. Besnela je in plakala, molila, pa spet kakor otopela molčala in strmela v praznino pred seboj. Vse svoje številne čestilce, ki so se ji skušali približati, ji pošiljali cvetje in poklone, je trdovratno odklanjala, njihovo cvetje metala skozi okno na vrt in se ponašala nekaj dni tako, da je obupaval zdravnik nad njeno pametjo.

To je trajalo teden dni. Potem se je naenkrat zopet pojavila v družbi, še zanimivejša, lepša. Kakor roj čebel so se usipali okrog nje moški, kakor vešče v luč so se zaletavali vanjo in se z osmojenimi krili zopet vračali, da potem spet znova in znova poskušajo srečo pri vražji ženski, kakor so jo imenovali.

Ko si je malo odpomogla od živčnega napada, se je spet zatekla k vožnji, ki jo je zadnje čase gojila s toliko strastjo, da so se ji čudili vsi.

«Kaj menite, ali bom mogla prihodnjo pomlad že sama dirkati?» je vprašala šoferja, ki jo je poučeval.

«Milostljiva, s tem vozom ne boste nikoli vozili sami! Saj mora biti še moški, ki se mu popolnoma zaupa, nadpovprečen človek, kako bi to zmogla ženska?!» ji je trdno zagotovil šofer.

Ošinila ga je s pogledom, da mu je zastala beseda v grlu.

«Menite, da smo ženske tako bojazljive? Dokažem vam, da nisem taka kakor druge!»

Do krvi si je zgrizla ustnice, da je mogla premagati prvi strah pred vožnjo, ko se je pričela učiti. Najhujše jo je že minilo, ko je vozila s Staretom, ki je bil prve čase njenega bivanja v inozemstvu njen zvesti spremljevalec, kolikor mu je pač dopuščala služba. Ko pa ga je spodila in ni nič več hotela slišati o njem, razen kadar ga je rabila za kako spletko proti Emilu in Idi, je pričela pod šoferjevim nadzorstvom voziti sama, čeprav so ji prve dni trepetale roke kakor bilke v vetru in je mož že skoro obupal nad njo. Ali zajedla se je z vso strastjo maščevalne ženske

v idejo, da se mora premagati, da mora preboleti najhujše in res se ji je posrečilo v največje šoferjevo začudenje. Na dirko, kjer sta se srečala z bivšim možem, se je pripeljala že sama, ker ni bilo daleč in ker se je hotela pokazati vsem onim, ki so jo svarili.

Toda zdaj, ko ji je povedal šofer tako odločno, da ne sme upati, da bi kdaj mogla dirkati sama, se je zamislila. Verjela je udanemu možu in iskala za onim, ki bi se mu mogla popolnoma zaupati, da bi tvegala vse zanjo in z njo. Iskala je v krogu svojih čestilcev, preresetala vse do obisti, pa je prišla do spoznanja, da so pač levi v salonu, ji udani, dokler imajo pričakovati brez kake večje nevarnosti njene naklonjenosti, toda ni ga bilo med njimi, ki bi mogla reči o njem z gotovostjo: tale bi dal zame brez pomisleka glavo in življenje.

Ni mogla drugače, morala se je domisliti inženjerja Stareta, ki mu že dolgo ni dovolila, da bi prišel k nji in mu sploh ni več odgovarjala na njegova obupna plamteča pisma. Zanj je vedela, da bi dal zanjo vse; saj ji je že žrtvoval svojo čast, največ, kar more mož položiti ženski na oltar. Vsa Staretova okolica je vedela za spletke, ki jih je venomer snovala Vlasta proti svojemu prejšnjemu možu in za poniževalno vlogo, ki jo je v njenih rokah igral Stare.

Odgovorila mu je na zadnje pismo in mu namignila, da bi ga ne zapodila, kakor zadnjič. S prvim vlakom je prišel, odrinil sobarico, padel pred Vlasto na kolena ter ji poljubljal noge in jo objemal klečeč na tleh, da se ga je jedva ubranila.

«G. inženjer, ako ne vstanete takoj in se ne vedete, kakor se spodobi, lahko takoj greste, odkoder ste prišli!» ga je zavrnila in mož je ubogal, dasi je gorelo v njem s plamenom; umaknil se je in se vsedel. Težko je dihal in stiskal pesti, ko je spet znova spoznal svojo nemoč napram tej ženski. Ona pa se mu je rogala in se mu smejala, da je mislil, da zblazni od bolečine.

«No, ali ste se spokorili doma?» se mu je smejala. «Hu, poželenje vam gleda iz oči, kar gori!» ga je dražila in se sklanjala k njemu, da so ga njeni lasje ščegetali v lice. Stegnil je roke proti nji, zgrabil jo je v zapestje, da je

kriknila od bolečine. Pa je naenkrat odnehal, se spustil na kolena in jecljal:

«Odpusti Vlasta, odpusti, saj ne vem, kaj delam, saj sem blazen, popolnoma blazen!»

Vlasta pa je bila užaljena:

«Surovež, brezsrčnež, ali me hočete umoriti! O, kakšnemu človeku sem se zaupala!»

Prišel je k nji počasi, kakor bi drsal po kolenih, rotil jo je, naj mu odpusti, da bo drugačen, da je samo za hip izgubil razsodnost in se ni mogel premagati.

«Vlasta, ljubim te, ljubim blazno in ne vem več, kaj se godi z menoj.»

Plamen mu je gorel v očeh, tako silen, da se je zgrozila Vlasta sama in je odnehala.

«Naj bo, pozabim za enkrat. Drugič pa mi ne hodite več blizu s takimi nameni! To ni ljubezen!»

«Kaj pa je, pa reci? Morda je obup, morda norost? O, daj, Vlasta, naredi konec mojemu trpljenju, daj mi roko, bodi dobra, reci, da boš moja, reci!»

Umaknila se mu je in molčala, ker se ga je bala dražiti. Pa ga je zopet pogledala, da ga je streslo v mozeg:

«Od vas je odvisno, gospod inženjer, če se to zgodi in kdaj se zgodi!»

«Reci, Vlasta, naj ubijem koga, naj koga zadavim, oropam, vse, kar hočeš, samo končaj že moje muke!»

Pokleknil je pred njo, dvignil k nji roke in izraz v njegovem obrazu je bil tak, da Vlasta ni mogla gledati vanj. Okrenila se je, stopila k oknu in naslonila vroče čelo na šipo. Stare je prišel za njo, jo rahlo prijel za roko in jo pričel poljublja, da jo je žgalo in peklo po vsem telesu. Ni pa mu je odmeknila, pustila je, dokler se ni polehla vihra v njem.

Po večerji je šla ž njim na šetnjo in ga vodila po najbolj obljudenih potih. Kavalirji so pričeli prihajati k nji, govorili so ji sladko, se ji dobrikali, ona pa je bila milostna ž njimi, se jim smejala, jim duhovito odgovarjala in naposled predlagala, da napravijo nočni izlet v avtomobilih.

Z veselim hrupom so sprejeli predlog in kmalu je zdrdrala vesela in vriskajoča družba v lepo poletno noč.

Samo Stare, ki je vozil Vlasto, je bil mrk in molčeč, gledal je trmasto predse in podil, da ga je morala Vlasta vedno znova opominjati k počasnejši vožnji.

Ustavili so se po dolgi vožnji v veliki restavraciji, kjer so postali židane volje. Vlasta je bila razigrana, šale so se vsipale iz njenih ust, oči so ji bleščale, lica gorela v vročični rdečici; pila je proti svoji navadi par kozarcev šampanjca. Postrani je gledala Stareta, kadar so se ji najbolj sladkali kavalirji in je videla na njegovem obrazu vse, kar se mu je pletlo v srcu. Vsak mig lica, vsak žarek v njegovih očeh je vpil, da bi najrajši podavil vso to svojat okrog nje, ujel Vlasto v svoje močne roke in od-dirjal z njo nekam, odkoder bi ne bilo več povratka.

Napila mu je, se mu sladko in prijazno nasmejala, va-beče mu ponudila roko v poljub in njegovo lice se je raz-žarelo, blažen izraz je legel vanj in strmел je v njo, kakor v bleščečo prikazen iz onostranstva. In Vlasta je vedela še bolj kakor poprej: njen je, njen z dušo in telesom, vse bi storil zanjo.

Po nagli vožnji domov je Vlasta takoj odpustila vso družbo, samo Stareta je pridržala in šla z njim na črno kavo v svoje sobane.

Ko sta bila v sobi, je Stare hotel pričeti zopet s svojimi ljubeznivostmi. Vlasta ga je prijazno zavrnila, ga posadila v stol, mu nalila in dejala:

«Ivan, pustiva zdaj to, dovolj je za danes. Vse je od-visno od tebe.»

«Povej, česa želiš, Vlasta?»

«Ali boš mogel tekom poletja dobiti daljši dopust?»

«Težko, silno težko, duša!»

«Ali pa v zgodnji jeseni?»

Pomislil je malo.

«Bom, če ne zlepa, pa zgrda! Samo povej, kdaj!»

«Sporočim ti!»

Ko je malo pomislila, je nadaljevala:

«Vožnja z mojim Mercedesom ti gre dobro od rok, videla sem danes.»

«Izborna mašina je, želel bi si sam take!»

«Lahko boš vozil z njo, tudi dirkal!»

Sportna strast je zagorela v Staretu.

«Kdaj, povej!»

«Prihodnje leto. Zato pa bi rada, da se stroju in vozu privadiš in porabiš za to svoj dopust!»

«Z največjim veseljem, Vlasta! In boš z menoj vozila?»

«Ne vem še. Vsekakor bi bilo bolje, da sta v tako težkem vozu dva, tako pravijo strokovnjaki. Tudi zadnja dirka je to pokazala, ko je zmagal Emil.»

Utihnila je in prebledela.

«Da, dobro sta se držala Emil in Ida! Krasna ženska je to dekle, ne boji se, niti z očesom ne trene, pa naj drvi tudi nad prepadom!»

Kakor bi ga stisnil kdo za grlo, je obmolknil Stare, ko je videl vročo rdečico v Vlastinih licih.

Spet sta molčala. Končno je Vlasta, na videz mirna, sedla na stol tik k Staretu, položila roko na trepetajoči Staretovi in mu pričela govoriti tiho, komaj slišno, ali tako v srce prodirajoče in vsiljivo, da se ji ni mogel upirati. Pozabil je na vso svojo čast, na vse trpljenje, na vse bridke ure kesanja, obljubil ji zopet izpeljati vse nove spletke, ki jih je skovala v težkih urah samote in sovrastva. Ko je odhajal od nje, je bil upognjen, kakor starec, in oči so bile, kakor ugasla ognjenika...

Ida in Emil, ki sta se tisto poletje in vso jesen pridno udeleževala dirk vsepovsod, sta se čudila odkod včasih v časopisih glasovi, ki so skušali zatemnjevati njuno zmago, poveličevati druge; strmela sta, da je Stare parkrat dirkal s svojim Bugattijem in skušal na vsak način prekositi Emilovega Mercedesa. Ugibala sta, kako da se tu pa tam pojavljajo govorice, ki so ju hotele sramotiti, jima jemati dobro ime, metala sta začudena v koš anonimna pisma. Celo tožiti sta morala parkrat preveč predrzne ljudi, posebno, ker so zapletli v nečedno afero še Idinega očeta in brata Rika. Vendar nista vsemu temu pripisovala posebne važnosti. Ko pa le ni ponehalo in se je pričelo vse to poznati v Emilovi klijenteli, se je odvetnik resneje pobavil s to stvarjo. Iskal je in iskal, ali na pravega povzročitelja vseh teh govoric in spletk le ni mogel priti.

Ida mu je omenila Stareta.

«Nemogoče!» jo je odvrčal, «da bi se mogel moj prijatelj toliko spozabiti in ponižati.»

Vendar, ker le ni mogel priti vsemu temu do dna, je skušal dobiti Stareta, da bi ga vprašal naravnost iz oči v oči. Upal je, da bo zvedel resnico.

Posrečilo se mu je, da ga je slučajno videl na cesti, ko je hitel domov. Podvival se je za njim in pozdravil od daleč, ko se je Stare obrnil. Toda ta je hitel naprej. Emil ni odnehal; kljub temni sumnji je šel za njim in pozvonil na stanovanju. Prišla je služkinja in je na vprašanje, če bi mogel govoriti z inženjerjem, odgovorila, da gospoda ni doma.

Sedaj je Emil vedel, odkod je vse prišlo. Povedal je dogodljaj Idi. Žena se je splasila, komaj jo je umiril. Še tesneje sta se oklenila drug drugega in preko zime so vse te govorice malo potihnile, v pomlad sta pozabila skoro popolnoma nanje.

*

Pričetkom septembra je dobil inženjer Stare brzojavko:
«Vzemite dopust čimprej in pridite!

Vlasta.»

Ubogal je, dobil dopust za šest tednov in odpotoval.

Popolnoma ga je dobila Vlasta v svojo oblast. Vozila sta dan za dnem, trenirala na bližnjem dirkališču, kjer je bil v zgodnjem poletju odnesel zmago Emil, tako vztrajno, da sta bila utrujena vsak dan in sta komaj vzdržala. Stare se je pričel bati za stroj in je opozarjal Vlasto, naj malo prejenjata. Odnehala je in teden dni sta počivala. Toda Staretov dopust se je bližal koncu. Vedno pa še ni vedel, zakaj ta priprava.

Vprašal je Vlasto.

«Potrpite, g. Stare, vse boste zvedeli. Presenečenje pripravljam sportni javnosti!»

Več mu ni hotela zaupati.

Spet sta par dni trenirala, zadnji dan Staretovega dopusta pa je predlagala Vlasta, da poskusita, koliko lahko največ dosežeta na dirkališču. Stare se je sam zveselil, ker je vedel, da bo zdaj konec tega, kar mu je šlo že v živce. Pa tudi sam je bil radoveden, koliko si lahko upa.

Proti večeru sta se odpeljala in pričela voziti predpisano rundo. Stare je skušal doseči največjo brzino,

drvela sta kakor blazna, toda ko sta končala, Vlasti še ni bilo dovolj.

«Emil je vozil na zadnji dirki hitreje!» je oponesla. «Kar zmore on, bi mogli tudi vi!»

Pogledala ga je, da mu je pognalo kri v glavo. Vztrepetal je, pa zaprosil:

«Vlasta, nikar! Lahko bi se nama kaj prigodilo in zdaj bi ne imel rad, da bi se zgodila nesreča!»

«Mar se bojite?» ga je prodirljivo pogledala.

«Vlasta!» je zastokal inženjer.

«Ne morem torej zaupati v vas; morala si bom izbrati drugega vozača!» se je namrdnila in se zasukala na peti.

Stare je prebledel, potem pa mu je kri stopila v lice. S stisnjenimi ustnicami je odprl vrata in nemo pokazal Vlasti, naj sede. Preden je spustil plin, je še dejal:

«Vlasta, zdajle se bova igrala z življenjem!»

Nasmejale se je gromko, da je vztrepetala.

Nato je pritisnil.

Vlasta ni vedela, kako je vozil, tudi ne, kdaj in koliko rund sta napravila. Ko sta vozila zadnjo, je videla v brzini trenutka na tahometru 182 km. Takrat je Stare še pred koncem zavrl z vsemi zavorami, da sta priletela ob volan in sta se samo čudežno otela česa hujšega.

«Tank za bencin gori!» je kriknil inženjer, se pognal preko Vlaste iz voza, odprl pokrivač in si dal opraviti z vsemi močmi, da bi preprečil večjo nesrečo. Posrečilo se mu je po tričetrtturnem naporu vseh sil, da je plamen pogasil in popravil škodo toliko, da sta mogla voz odpeljati domov v garažo.

Vlasta je tisti trenutek prvič občudovala Staretovo hladnokrvnost in ko sta se peljala domov, ga je smehljalje se pobožala po licu.

«Tako pa še ni vozil Emil!» je dejala pri večerji. Stare jo je začuden pogledal, zakaj ta dan je že parkrat omenila svojega bivšega moža.

«Nikar me tako ne glejte, g. Ivan, menda vsaj niste ljubosumni na mojega prejšnjega?»

Odkimal je in se posmehnil.

«O, le posmehujte se! Ko bi vedeli, kako ga sovražim in ono deklino še tisočkrat bolj, se ne bi smejali!»

Pri teh besedah je bil izraz njenega lica tako mrk in resen, da je Stareta kar zazeblo.

Vendar se je kmalu pomirila, precej mirno povečerjala do kraja in nato naročila prinesti šampanjca.

«Prileglo se bo danes po tej hudi dirki, kajne, g. Ivan?» mu je smeje se dejala. Prikimal je ter primaknil stol bliže.

Trčila sta.

«Na najino srečo!» ga je ošinila Vlasta s pogledom in besedo, da mu je vztrepetala kri v telesu.

«Vlasta, Vlasta!» je hlipalo iz njega in primaknil se ji je še bliže!

Ni se mu umaknila.

«Samo še eno, samo še to zadnje, potem pa bo tudi meni dovolj tega ciganskega življenja!» je hitela z zardelimi lici in žarečimi očmi.

«Vlasta!» je nagnil Stare glavo nad njeno roko in se z ustnicami vsesal v bele prste. Vlasta mu je šla z roko v lase in ga pogladila!

«Občudovala sem vas danes, g. Stare! Zdaj vam popolnoma zaupam! Boljšega vozača bi si ne mogla misliti!» se mu je dobrikala.

Dvignil je glavo. Kljub omotici, ki se ga je prijemala, ker mu je kri valovala kakor vihra po telesu, je začutil, da je Vlasta danes še bolj zagonetna, kakor navadno in skoro zbal se je je. Odmaknil se je.

«Ali se me danes bojite, prijatelj moj? Čudna sem, kajne? Vidite, to vse je v upanju na najino srečo!»

«Ne muči me, Vlasta, povej mi, kaj je za vsemi temi besedami! Preveč so mi nove, da bi mogel verjeti, da bi jim smel zaupati!» je zakoprnel iz negotovosti.

«Govorim golo resnico, Ivan! Samo od vas je odvisno, kdaj in kako si ustanoviva srečo, ki hrepenite po nji!»

«Vlasta!» se je sunkoma dvignil in jo prijel za ramena. «Vlasta, povejte mi, kdaj bo to, kako!»

Obmolknila je in ga zrla dolgo, dolgo, od vrha do tal; oči je potopila v njegove, kakor bi mu hotela ž njimi izpiti dušo iz telesa. Še je počakala, potem je vprašala:

«G. Ivan, ali me ljubite?»

Stare se je trpko nasmehnil:

«Nimaš li dokazov dovolj, jih hočeš še več?»

«Še!» je udarila Vlasta, da se je zdrznil. Ni si upal vprašati.

«Se-li bojiš, Ivan, reci!» je stopila tesno k njemu.

Pogledal jo je tako obupno, pa tako ljubeče, vroče obenem, da je vedela njegov odgovor naprej.

«Zate, Vlasta, vse!» je kliknil.

«Bi-li tudi ubijal?»

«Tudi!» Zdaj sta vztrepetala oba.

Vlasta ga je prijela za roko in mu jo stisnila.

«Bi-li ubil Emila?»

Stare je prebledel. Ni mogel odgovoriti.

«In Ido?»

Padel je na kolena, dvignil roke k njej.

Neusmiljeno je nadaljevala:

«Pomisli, Ivan, zame, za srečo z menoj!»

Še ni odgovoril. Kakor črv se je zvijal pred njo.

«Ne ljubiš me! Naj si-li poiščem drugega? Glej, na izbiro jih je!»

Stare je dvignil roki in zaječal:

«Vlasta, prizanesi!»

«Torej ne maraš?» je kriknila skozi zobe.

Obrnila se je od njega, udarila z ного ob tla in siknila:

«Strahopetec!»

Takrat se je vzel:

«Samo reci, Vlasta, pa bom! Za eno samo noč s teboj!»

Bil je bled kakor zid in trepetal je po vsem telesu kakor trepetljika.

«Takega te hočem, takega te bom ljubila, Ivan!» se je spustila k njemu in se mu privila v objem.

Stisnil jo je k sebi, da se ji je zameglilo pred očmi. Spustila se je, stopila stran in mu smeje se dejala:

«Samo tvojo ljubezen sem skušala, ne bo treba ubijati!»

Oddahnil se je.

«Prisezi mi, da ne izdaš nikomur besedice o tem najinem dogovoru!»

Dvignil je roko in prisegel na svojo čast. Stopila je k njemu, mu položila roko na ramo in dovolila, da jo je objel okrog pasu.

«Spomladi bova dirkala v veliki internacionalni dirki z Emilom in ono deklino na življenje in smrt! Hočeš-li, Ivan?»

Zažarel je.

«Vlasta, to je odkrit boj, čeprav boj na življenje in smrt! Samo da ni, kakor nož v hrbet! Ti dobra, ti ljubal!» je jecljal in jo pričel poljubljati na lice, na oči, na ustnice. Vdala se mu je popolnoma.

Držeč ga okrog vratu, je jela govoriti:

«Spomladi pričneva zopet trenirati, dokler ne napoči čas, ko lahko pojdeva na start z onima dvema!»

Zaiskrile so se ji oči, napila je Staretu in sedla v njegovo naročje.

«Vlasta, ali me ne boš potem sunila od sebe, ko bo konec, ko bova zmagala?»

«Prisegam ti, prisegam na svoje sovraštvo, da bom tvoja še tisti večer, ko zmagava, ako ostaneva živa!»

Stisnil jo je k sebi in jo vroče poljubljal.

Pa je umolknil in se zamislil. Čez čas je podvomil:

«Toda, če zmagata onadva, kaj potem, Vlasta?»

«Zato glej, da zmagava midva!» mu je vrgla drzko v lice in vstala.

«Bova, Vlasta, bova!» je skočil za njo, jo objel okrog pasu in jo dvignil k sebi. V Vlastinih očeh je zažarelo; kakor baklji so se ji svetile oči, lice ji je gorelo, trepetalo ji je telo in vsesala se je v Ivanove ustne, da mu je zapiralo sapo in jo je moral s silo odtrgati od sebe.

«Tako se bova ljubila potem, Ivan, potem, ko bo vse končano!» mu je govorila strastno in se spet privila k njemu.

Vso razsodnost je zdaj zgubil Stare. Prijel je Vlasto za roke, jo pritegnil k sebi, jo dvignil v naročje, ji poljubljal obraz, oči, usta, vrat. Obleka ji je zdrsnila raz ramen, da so se prisvetile bele grudi izza tkanine. Kakor blazen jo je stisnil k sebi, jo poljubljal na bela prsa, težko je dihal. Omahnil je z njo na divan. Vlasta se mu je trgala iz rok, ga suvala v lice, udarila v oči, ali bil je, kakor pobesnel. Zakričala je, pa ga zgrabila z obema rokama za vrat, da mu je potemnel obraz. Tako ga je držala, dokler ni omahnil.

Izpustil jo je.

«Zverina!» mu je vrgla v lice in si popravila obleko.

Kakor da se je zbudil iz omotice.

«Odpusti, Vlasta!» je jecljal, «spozabil sem se. Zadnji-krat! Oprosti, oprosti! Vse naredim, samo ne bodi huda, ne jezi se name, Vlasta!»

Čeprav so ji trepetale ustnice, da ni mogla reči besede, čeprav se je tresla od razburjenja kakor šiba na vodi, se je obrnila k njemu in mu ponudila roko. Poljubil jo je, še in še.

«G. Stare, zdaj sva domenjena, kajne?»

Šla je ž njim do vrat, mu jih odprla in mu še enkrat ponudila roko. Ko se je sklonil k nji, da bi jo poljubil za slovo na ustnice, se je obrnila, rekla «lahko noč!» in zaprla vrata za njim.

DIRKA V SMRT

Trume radovednih ljudi so drle tisto popoldne že v zgodnjih urah na dirkališče. Prvikrat se je v Emilovem domačem mestu vršila mednarodna dirka avtomobilov v tolikem obsegu. Prvotno je bilo določeno, da se vrši tekma v Švici. Toda premenili so kraj in določili sicer ne veliko prestolico male države.

Zato pa je bil naval gledalcev tolik, da so bili razprodani sedeži že tedne pred dirko. Tistega dne predpoldne so pričeli pritiskati zunanji gostje, deloma peš, na vozovih, drugi z avtomobili, železnico, motorji, kolesi. Vse ceste, ki so vodile proti dirkališču, so bile natlačene in komaj je zmagovalo redarstvo rediteljsko službo ter preprečevalo s strogimi odredbami nesreče.

Ob 15. popoldne je bila napovedana dirka, toda večina sveta je bila že takoj po dvanajstih zbrana na prostorih. Čim odličnejši je bil kdo, tem kasneje je pač prišel: nazadnje seveda zastopniki tujih športnih društev, vlade, vojske, avtonomnih oblasti, sploh predstavniki vsega uradnega sveta.

Ob 14. uri so pričeli brneti po cestah avtomobili. Komaj so se prerivali skozi množico in si delali pot skozi neznošno gnečo. Vsa galerija, vsi sedeži, vse tribune so bile

pol ure pred pričetkom tako polne, da je bilo videti z avtodroma in okolice samo morje glav. V topli solnčni pri-grevici, ki je kljub zgodnjemu poletju pritiskala, so se parili in gnetli gledalci, si delali s komolci in telesi pro-stora za gibanje in dihanje ter nestrpno čakali pričetka.

Tekmovalci so si seveda avtodrom ogledali že prej, par dni trenirali tudi oni, ki so bili sicer tega dirkališča že vajeni.

Ko so pričeli prihajati prvi tekmovalci, se ni množica preveč ogrevala, ker so bili večinoma neznani. Toda, čim-bolj so se bližali dirkalni vozovi, bolj je naraščal hrup množice; tu in tam so koga prepoznali, pa so ga pozdrav-ljali, mu klicali živio, mu mahali s klobuki in ruticami, ga klicali po imenu.

Četrť ure pred 15. je pripeljal na dirkališče krasen Mercedes-Kompressor. Dva sta sedela v njem, Emil in Ida. Ko je množica ugledala znani ji avto, je zagnala vrišč in pozdravljanje se je razlegalo v dalj in šir, roke, klo-buki, rutice, cvetlice so frčale v zrak, vsepovsod je bil en sam vzklik: «Živel dr. Golob!»

Vse glave so se obrnile v stran, odkoder se je bližal avto, ljudje so stopali na prste, se stegovali in skakali na ogrado, da se reditelji komaj vzdrževali red. Vsak je hotel videti priljubljenega športnika in njegovo zvesto so-vozačico.

Emil in Ida sta odzdravljala z roko. Avto se je prav po polževo pomikal skozi gosto množico, ki je od vseh strani tiščala k avtomobilu in Emil je lahko vozil z eno roko, z drugo pa odzdravljaj. Ni pa toliko videl množice okrog sebe kakor sijajoče Idine oči, ki so vriskale v opoju slave njenega moža in se obračale k njemu vsak hip in žarele vanj. S prosto roko se ga je oprijemala, da je tako dala duška radosti, ki je plala v nji. Tako se je v teh trenutkih vsaj malo polegla strašna slutnja, ki ji ni dala miru ves čas pred to dirko in ji ni dala spati, ne mirno delati, čeprav ji je Emil venomer dopovedoval, da so vse to samo prazni strahovi.

Emil in Ida sta se dobro pripravila za dirko. Avtodrom je bil sicer Emilu že znan, vendar je iz previdnosti vozil po njem zadnje dni parkrat, čeprav ne tako skrbno, kakor

na tujih dirkališčih. Največ ga je gnala sem previdnost. Ko je vozil prve runde, je vozil najprej počasi, si ogledal natančno pot in že imel preračunano progo, ki jo bo vozil in se je držal za vsako ceno. Vedel je namreč, da bo imel tekmeča, kakor ga še ni imel nikoli: svojemu enak Mercedes-Kompressor, ki ga je kupil Vlasti ob ločitvi in ga je ta prihranila za to dirko, da ga tolče na tem polju, ker mu sicer ni mogla blizu.

Ko se je polegel največji trušč ob prihodu Emilovem, je privozil na dirkališče eleganten Oppel, limuzina s tujimi, neznanimi gosti: trije gospodje in dama v sportni obleki. Ostali so v vozu razen enega, ki je šel poiskat tribuno, kjer so gotovo imeli sedeže. Dama je nekaj časa sede gledala okoli sebe po avtodromu, množici in zbranih avtomobilih, potem pa je vstala, se razgledala na vse strani in oči so ji obvisle na Emilovem Mercedesu, ki sta iz njega pravkar stopala Emil in Ida. Baš je Ida stopila na tla in se ozrla po ljudeh, ko je zagledala v avtomobilu stoječo damo. Prebledela je, se oprijela z roko krčevito Emila in vztrepetala. «Kaj je, Ida?» je nežno vprašal Emil.

«Poglej jo, tukaj je!» je stisnila iz sebe in ni mogla odvrniti pogleda od Vlaste, ki je še vedno stala v vozu, kakor bi hotela izzvati Emila, naj pogleda po njej. Odvetnik se je radovedno ozrl, ker v prvem hipu niti pomislil ni, koga misli Ida in je prav tako za spoznanje prebledel; potem pa je porogljiv smeh obkrožil njegove ustnice.

«Ida, vedel sem, da pride! Pusti ji veselje!»

Kakor bi bila dosegla svoj namen, ko je opozorila Ido in Emila nase, je dama stopila iz voza in se pogovarjala s svojima spremljevalcema.

«Bog ve, ali bo vozila s Staretom?» je vprašala Ida v skrbeh.

«Niti najmanj! Čeprav se je bojda priučila vožnji, vendar dirkanje z Mercedesi ni zanjo, prepričana bodi! Saj se spominjaš dve leti nazaj, Ida?»

In ko še ni našel v ženinih očeh tistega miru, kakor ga je bil sicer vaju, jo je prepričeval:

«Saj se je pripeljala s popolnoma drugo družbo, v tujem avtomobilu. Stareta niti še ni tukaj. Dovolj ji bo, če bi

me mogla tepsti z avtom, ki sem ji ga kupil jaz sam!» se je smejal Emil.

In res je bila Ida mirna, celo potem, ko je privozil še drugi Mercedes, ki ga je šofiral Stare. Vlasta je takoj stopila k njemu, mu nekaj pripovedovala v uho, potem pogladila voz, kakor je bil neštetokrat storil v njeni navzočnosti Emil, nato pa je odšla z družbo na bližnjo tribuno in se tam vsedla ter si zapalila cigareto.

Ljudje so sčasoma prepoznavali Vlasto, glave so se pričele obračati v tribuno, kjer je sedela med samimi gospodi in vest je šla tiho in glasno od gledalca do gledalca. Oči vseh so iskale zdaj Vlasto, zdaj spet Emila in Ido.

Še enkrat se je zganila pred pričetkom dirke množica, ko je prišlo zastopstvo vlade in vojske. Takrat se je razburkala tisočglava masa in vzklikala državi, kralju in vojski. Takoj na to pa je bilo dano znamenje za pričetek dirke in pogledi vseh so se obrnili v avtodrom, kjer se je pričela borba med sopihajočimi in drdrajočimi stroji.

Startali so najprej najlažji stroji. Sprva je bila množica sicer pozorna, pa vendar še hladna. Potem pa je naraščalo zanimanje in stopnjevala se je napetost gledalcev, množili so se klici vzpodbujanja, pozivanja, pritiskanja in hvale.

Tudi Ido in Emila je pritegnilo rastoče zanimanje. Stopila sta v tribuno, ki je bila rezervirana za dirkače in si z zanimanjem ogledovala k cilju hiteče vozove. Komaj je bila končana dirka prve kategorije, je prišel v tribuno, kjer sta stala odvetnik in žena, predsednik športnega društva in povabil oba seboj v vladno tribuno, ker želita zastopnika vojske in vlade spoznati znamenitega športnika in njegovo sovozačico. Emil in Ida sta se povabilu odzvala, šla s predsednikom mimo drugih tribun proti vladni. Ko je ljudstvo to videlo, je pričelo vnovič vzklikati obema in vsa pozornost se je obrnila k vladni tribuni, kjer sta stala pred državniki in generali Emil in njegova žena.

Odvetnik se je pač razgovarjal z dostojanstveniki in ni v pogovoru mogel opaziti, kako malo je bila Ida prisotna. Ni videl, kako je strmela v bližnjo tribuno, baš predse, kjer so gorele vanjo Vlastine oči, tako polne sovraštva, da jo je zazeblo v srcu. Šele, ko je končal pogovor in se

je Emil hotel odstraniti, je zazrl Vlasto tudi on. Obstal je nehote, pritegnil trepetajočo Ido tesneje k sebi in ji zašepetal: «Ljubica, prosim te, ne glej tja! Razburja te in ti moraš ostati mirna! Ali hočeš naju obadva spraviti v nevarnost? Vrnila ji bova njeno nesramnost z zmago!»

Zaupanje je šlo v Idino srce po teh besedah in trdno je stopala ob njegovi strani, odzdravljajoč vzklikajoči množici. Ko sta z Emilom prispela nazaj na svoj prostor in se je Ida ozrla v smer, kjer je sedela Vlasta, je videla, kako je pristopil k nji Stare, se sklonil nad njo in ji poljubil roko. Tudi Emil je opazil to; dovolj mu je bilo, posebno, ker je ta Staretov nastop opozoril nase tudi gledalce. Prijel je Ido za roko in jo odvedel k svojemu avtomobilu, kjer sta sedela sama zase in govorila brezbržno o zmagi, ki jo morata doseči.

Kmalu za tem se je vrnil Stare k svojemu vozu, ki je stal nedaleč od Emilovega. Ž njim je prišla Vlasta in eden njenih spremljevalcev. Tedaj je bilo Emilu dovolj; vzkipeł je in s tako gnevnim pogledom ošnil Stareta, ki je pravkar pogledal vanj, da je mož nehote omahnil in ni več poslušal Vlaste.

«Čemu hodi za nama, kaj nama hoče?» se je jezil Emil, ko se je sprehajal z Ido za avtomobilnim parkom. «Saj naju bo lahko gledala, ko bova tolkla njenega vozača; dovolj se bo naju lahko nagledala ter videla razliko med seboj in teboj, žena!» Pritisnil je nežno Idino roko k sebi in njene oči so zrle vanj polne zaupanja in hvaležnosti.

Med tem pogovorom pa je šepetala Vlasta Staretu v uho:

«Si-li videl, Ivan, kako ponosno hodi kraj njega, kako me prezirljivo gleda? In on, kakor da sem zrak, tako gre z očmi mimo mene!»

Stare je obrnil glavo vstran; ko ga je pa prijela za roko, je šinil nov ogenj vanj in pogledal ji je v oči.

«Ljubček, danes boš zaslužil darilo, kakor nihče drugi ne! Samo prisege ne pozabi, ki sva jo snoči obnovila! Jaz se svoje zavedam!» je govorila vanj z vročičnim dihom, ki mu je gnal kri v lice in ga spominjal sladkosti, ki se mu obljubljajo z zmago. Odgovoril je njeni dobrikajoči se roki in se ji polno zagledal v oči:

«Vlasta, kako te ljubim! Zmagava, ali pogineva!» ji je zašepetal in ni mogel s pogledom od nje.

«Vratca imej pripravljena, da bom poslednjih hip skočila k tebi! Številko imaš zadnjo, on tik pred teboj. Vozi tako, da me ne bo opazil prej, kakor v avtodromu. Morda me niti spoznal ne bo! Toda ona?» je pomislila, pa se takoj iznebila skrbi. «Ne bo mu utegnila povedati!»

Staretu to ni bilo ljubo. Čitalo se mu je na obrazu, da ga skeli. Toda poslušal je dalje, ko mu je naročala:

«Vozi vedno znotraj, ne daj se prehiteti!»

Zaiskrile so se ji oči, ko se je sklonila čisto k njegovemu ušesu in mu pošepetala: «Raje butni vanj!»

Umaknil se ji je, tako so ga spekle besede. Vendar se je pomiril, ko se je spet nagnila k njemu in mu stisnila roko. Nato je odšla proti tribuni in se pomešala v družbo, ki je zdaj pričela napeto slediti poteku dirke.

Pričela se je dirka težkih športnih voz. Ker so v dosedanjih kategorijah odnesli vse pomembnejše zmage tujci, inozemci, v športni pa je bil tudi znan domač dirkač, je publika pričela klicati temu in ga vzpodbujati, naj vozi in tolče tujce. Tudi Emil in Ida sta si hotela ogledati to zanimivo dirko, pa sta zato stopila na tribuno in se vdala opazovanju.

Kakor divji so pričeli krožiti avtomobili takoj ob pričetku. V par rundah se je že videlo, komu je množica prisojala zmago. Bila sta to dva tujca, prvi na Oppelu, drugi na Bugattiju, tretji pa je bil po mnenju vseh domačin na izbornem Lantschi. Vsi trije so si bili približno ravni, zdaj je bil eden urnejši, zdaj spet ga je dohajal drugi, pa se je zopet obema bližal tretji. Tako je šlo semtertja, vedno bolj se je bližala zadnja runda, zmaga pa se je videla še neodločena. Pričel se je srdit boj, motorji so brneli vedno bolj besno, ljudje so se poganjali v vis, stopali na držaje in ograde, vzklikali in bodrili domačina, ki je krepko vztrajal v vrsti s tekmece.

Naenkrat se je približal skupini prvih treh dirkačev v divji kurvi krasen Chrysler, se odtrgal od zadnjih, se pognal do prvih treh, zavil v ovinek po notranji strani, za las oškrtnil Oppela, ki se je moral izogniti in ga je prehitel. Zadnjo polovico runde so morali še prevoziti.

Chrysler se je zapodil, dohitel domačina na Lantschi, ki pa tudi ni hotel zaostati; zdrvel je za njim, za tri metre kesneje rezal cilj in komaj za avtomobilovo dolžino je bil za njima tretji na Bugattiju.

Tisočglava množica je zbesnela. Nihče se ni več brigal za zaostale, ki niti vsi niso prišli na cilj, ker jih je par radi defektov moralo prenehati in izstopiti. Vse je vzklikalo državi, ki je njen reprezentant odnesel prvo mesto, še bolj pa domačinu, ki se je častno plasiral na drugo mesto in tolkel svetovnoznanega športnika. Množica se kar ni dala umiriti, še in še je vzklikala in klicala, dočim se je pri startu pripravljala skupina dirkalnih voz, da prično svoj divji ples.

Prijavilo se je k tekmovanju enajst voz, končno pa jih je ostalo samo šest, med njimi dva domačina, inž. Stare in dr. Golob. Še preden so se pojavili avtomobili pri startu, je že množica pričela klicati Emilu, pa tudi Stareta so pozivali mnogi in mu vzklikali.

Po vrsti so zapeljali vozovi drug za drugim pred start, predzadnji Emil z Ido, zadnji pa je bil Stare sam. Ida, ki je ves čas trepetala, da bo i Vlasta sedla poleg inženjerja, se je oddahnila in pošepetala Emilu, da se je vsedel v voz Stare sam. Emil je samo prikimal, se nasmešnil in pognal voz. Nista se več ozrla.

Tako nista videla, v svoje misli zatopljena, kako je zadnji hip, preden je bilo dano znamenje, odprl Stare urno in neslišno vratca k vozu, izza avtomobila pa je hušknila Vlasta kakor duh in skočila na mesto poleg njega. Nista videla, niti slutila, kako se je sklonila z bleščečimi očmi k vozaču in mu pošepetala v uho:

«Ivan, zmaga ali smrt!»

In še manj sta videla, da so se Staretu zaiskrile oči, da so z vsem žarom objele Vlasto poleg sebe in z vsem ognjem pritrdile. Ida se je še poslednjikrat, kakor vedno pred vsako dirko, ljubeče pritislila k možu, se sklonila naprej in mu pogledala v oči, da je živo vedel:

«Vsa sem s teboj! Vozi v zmago!»

Počil je strel, vsa neštevilna množica je zabučala, da je leglo kakor solnčni žarek na dirkališče, stroji so zatulili in šestero voz je zdrknilo na dirkališče.

Nič se niso plazili kakor tigri pred naskokom na žrtev, da bi šele potem skočili iz viška na plen. Kakor jastrebi so se zagnali v široko pot, ki je tekla v elipsi sredi med šumečo množico. Točno v isti razdalji, kakor so stekli s starta, so ostali vso prvo rundo, ni se mogel ne eden ne drugi približati predniku, pa še manj ostati zadaj. Ni se manjšala razdalja med njimi; kakor bi jih bila nevidna sila držala narazen, so drdrali v enakih presledkih drug za drugim. Ida se ni ozirala, ni mogla. Samo predse je strmela, v pot, ki jo imata napraviti z možem. Ni trenila z očesom; zdaj ko je na vsakem metru prežala nanju smrt, se je zavedala s polno zavestjo, da gresta oba eno pot, ali v zmago, ali v pogubo. Gorelo ji je v duši: da ni to dirka, kakor sta jih dirkala že več. Da je to nekaj povsem drugega: pokazati mora, da je ona prava Emilova žena, ne Vlasta z zloveščimi, sovražnimi očmi. In kakor da se ji je razlil solnčni žarek v prsa, se je razsvetlilo v nji, ko je opazila, da sta se z Emilom za spoznanje približala predniku.

Nazaj ni videla, ker je imela dovolj opravka s svojimi mislimi. Zadaj za njo je tekel avto, ki se ni zaustavljajl za prednikom niti za ped, ampak je enako blazno požiral kilometre, kakor oni. Stare je imel lice rdeče, kakor bi sijala zarja vanj, poleg njega pa je sedela kot smrt bleda Vlasta, ki so ji samo oči gorele z belega obraza kakor dva žarometa v noči. Sklanjala se je naprej, se dotaknila zdaj zdaj Staretove roke, potem pa spet zastrmela predse v voz, vozeč njega in njo, ki ju hoče pogubiti, ponižati.

V drugem ovinku se je Ida nemirno premaknila, ker jo je nekaj zbudilo v srce, kakor bi jo bil odzadaj nekdo sunil z iglo. Premagovala se je, da se ni ozrla hipoma. Toda strašen občutek jo je mučil bolj in bolj in ko sta z Emilom zdrvela vdručič v ovinek, se je obrnila z glavo. Nekaj se je v nji tedaj zamajalo: vedela je, da vozi za njima Stare, ki je sedel v avto sam, zdaj pa je videla poleg njega sedeti še nekoga. Pa se vendar ni motila? Strašna negotovost jo je mučila do prihodnjega ovinka, ko se je spet okrenila, topot bolj prosto in se prepričala, da sta res dva v avtomobilu, ne Stare sam. Za hip ji je šel led po telesu, potem pa je zagorelo v nji in iz nje, da

je njeno toplino začutil Emil in pognal voz: V Idi pa je vstalo: »Zdaj pa še posebno morava, morava!«

Sklonila se je naprej, kar ni bila njena navada in za hip pogledala Emilu v obraz, ki je bil kakor iz kamna. In je vedela, da je lahko brez skrbi.

Res se je Emil opasno bližal svojemu predniku. V naslednjem ovinku ga je dohitel, kompresor je zažvižgal in avto je zdrčal mimo njega kakor blisk, ker je bil vozač tako nepreviden, da je vozil malo preveč navzven, kar je omogočilo Emilu, da se je stisnil med njega in ogrado ter ga ostavil zadaj.

Množica je zavriskala.

»Živel dr. Golob! Pritiskaj, bij, tolči!« je kakor iz daljne daljave butalo Idi in Emilu v ušesa in pognala sta še bolj. Tahometer je kazal že preko 160 km.

V tem hipu se je zaslišal krik množice, ki je potem, kakor na povelje, onemela. Enega dirkačev je vrglo malo v stran; že se je zdelo, da bo butil ob ogrado, ko je še pravočasno z največjo prisotnostjo ujel voz in toliko zaustavil, da je samo narahlo oplazil beton in se nagnil v stran. Imel je defekt in moral je izstopiti.

Še pet jih je drvelo proti dirkališču, ti pa so dirjali, kakor bi bil spustil peklenščke iz pekla. Kompresorji so tulili, sikali in žvižgali vsak kilometer bolj in bolj. Kar niso hoteli popustiti niti za las, ne eden, ne drugi. Vendar se je na polovici pota pričelo opazati, da bosta odnesla zmago oba Mercedesa in bo za prvo mesto boj med tema dvema. Domačini so zato rjuli kakor blazni in kričali obema, naj vzdržita.

Kakor bi bila razumela kričanje, sta brzela oba naprej in se poganjala, da sta se skoro skokoma približevala prednikom. V dveh rundah je Emil prehitel prvega pred seboj, toda takoj je bil za njim Stare in mu je ostal za kolesi, kakor prilepljen.

Ida je nakrat začutila, kakor da se je Emilova noga pritisnila k njeni. Vedela je, da bo zdaj spustil, kar bo mogel dati motor. Naslonila se je nazaj, se pripravila za ovinek in srce ji je pričelo utripati. Res je zasikal stroj, zatulil kakor sirene, Emilov voz se je zalétel naprej in v poldrugi rundi pustil Stareta precej za seboj. Emil je

bil gotov, da ga ne bo mogel Stare nič več dohiteti, ker je bil prepričan, da vozi sam, dočim je njegov avto bolj obtežen in bo zato boljše vozilo, bolj varno. Tudi množica je, kakor hipnotizirana, občutila Emilovo gotovost in še bolj klicala njegovo ime.

Zadaj pa je stiskal zobe Stare. Vanj se je sklanjala Vlasta, ki ni pokazala niti najmanjšega strahu in so se gledalci glasno čudili njeni drznosti. Čisto v uho je zakričala Staretu: «Poženi!»

Stare je segel z roko naprej in pritisnil z nogo. Stroj je zdivjal, voz se je pahnil kakor sam iz sebe naprej. Došel je za nekaj desetmetrov Emila, ki pa je tudi pustil delovati desno nogo. Pričel je rdeti v lice, Ida je vedela, da še ni iztisnil iz stroja zadnjega, da je še lahko brez skrbi.

Ko sta dryela tako kakor dve strašni ptici naprej, je med množico od nekod planil glas, ki je povedal, da se kosata bivša mož in žena. Tedaj se je množica nemirno zganila, klicanje je prenehalo, pričela se je pojavljati tesna tišina. Kakor da so vsi čutili v bližini diha smrti! Nekaj je viselo nad množico, da so srca divje utripala, kakor v grozi; oči so gledale to blazno dirjanje, a niso videle koles, komaj so mogle ujeti mimohiteči stroj, ki je vozil s seboj dvoje človeških bitij.

Vedno tišje je postajalo. Zato pa so peklensko regljali stroji, kakor burja je žvižgalo, zavijalo in tulilo v tišino pritiskanje kompresorjev, da je rezalo v možeg in kosti; brzina je rasla. Ida je videla na tahometru: 175 km. Tudi v nji je vse utihnilo. Emil pa je bil kakor eno s strojem, kakor sam stroj in se je komaj zavedal, da živi, da diha. Videl je pred seboj samo cilj, samo pot. Ničesar drugega!

In spet je videla Ida: brzina je skočila na 180 km. Čutila je, da se je zdaj približal zadnji del poti, ki jo imata še prevoziti. Opazila je, da sta se pričela z Emilom bližati tekmečem od zadnje plati, tako sta se odtrgala od njih. Ni pa mogla razločiti, kje je za njima Stare.

V prihodnjem ovinku je videla Staretov avto. Zaostal je, čeprav je bil prvi od drugih in precej pred njimi.

Pa tudi Emil je opazil to in tega trenutka je čakal. Zavozil je čisto tesno k notranji strani, da bi tam mogel prehiteti Stareta. Res ga je puščal zadaj in se mu pričel

približevati, od nasprotne strani, ker je Stare vozil nekoliko neprevidno preveč zunaj. In takrat šele je opazil Emil, da sedi poleg Stareta še nekdo. Takoj je vedel, kdo. In hotel je pokazati, da je on z Ido, ne z Vlasto!

Povečal je hitrost, se zagnal od notranje strani proti sredini, ko je videl, da je Stare zavozil čisto navznoter. In je še spustil plin. Roke so krčevito stiskale krmilo, oči so žarele predse, v svojega protivnika kakor oči jastrebove. Dohajal je prednika, vedno bliže mu je bil, še malo proti sredi je zavozil. Tako ga bo prehitel s samo brzino.

Množica je utihnila popolnoma, smrtna groza je legla na vse. Niti dihati si niso upali. Zavili so v ovinek. Sedaj je pokazal tahometer 192 km. In takoj nato preko 200 km. Ida je zamižala. Kakor bi opletali tisoči bičev po zraku in žvižgali po skrivljenih hrbtih mimo ušes, so strašno sikali stroji. Ljudem so oledenele žile. Še par metrov. Stare je pritisnil, za njim Emil. Že sta vštric, sredi ovinka. Nekaj hipov tečeta skupaj, Emil privije k notranji strani, Stare se za spoznanje obrne. Emil ne vidi več vozačev. Je že mimo njih obrazov. Čuti rahel sunek v voz. Ve, da tečeta skupaj, zdaj, meni, da sta onadva zadaj. Ali v tem trenutku preseka smrtno tišino množice vzklik «Emil!» in prevpije žvižganje strojev, krik kakor krik v smrt splasene živali, iz Staretovega avtomobila se skloni ženska, blatnik Staretov sune v Emilov voz, odvetnik se zdrzne, se ozre za krikom, ki mu je kakor led ostal v telesu, sedaj...

Množica je zakričala, gledalci so od groze zamižali, Emilov stroj je udaril z brzino nad dvesto kilometrov naravnost v masivni betonski podboj tretjega vhoda, se preklal skoro v dvoje, vozača pa sta odletela s sedežev, Emil naravnost z glavo v podbojev rob, da so se vsuli možgani iz črepinje, poleg njega pa je omahnila Ida, kakor ustreljena ptica, in ves stroj se je prevalil nanjo ter jo zmečkal in potisnil ob betonsko ogrado.

Samo hip je trajalo vse to, a preden so se ljudje zavedli, kaj se je bilo zgodilo in je bila dirka odpiskana, sta Stare in Vlasta zdrčala po prosti poti naravnost v cilj in bila prva. Zmagoslavno je ustavil Stare; ali nikdo se ni zmenil

zanj. Pogledal je Vlasto, toda ta je že skočila iz voza, stekla nazaj kar skozi cilj po progi, ne meneč se za avtomobile, ki so se s trudom ustavljali, in se brez sape pehala proti kraju nesreče.

Ljudje so preskakovali ograjo, se gnetli okrog obeh ponesrečenih, dokler jih ni razrinila straža in so lahko priskočili zdravniki.

Toda vsaka pomoč je bila izključena. Emil je imel popolnoma zdrobljeno lobanjo ter mu je kri povsem zalila lepo blede lice. Z Ide pa so trgali dele stroja in okrušeni beton, da so mogli do nje.

Tedaj je pretrgala verigo okoli stoječih ženska v športni obleki, brez sape, s steklenimi očmi ter se je brez glasu vrgla kakor brezumna na Emila in pričela poljubljati njegov krvavi obraz. Šele čez čas je kriknilo iz nje, kakor bi se trgal v gori plaz:

«Emil, moj Emil, moj ljubi, moj mož!»

Trda moška roka jo je potegnila od mrliča. Vlasta se ni ozrla nazaj. Oko se je ustavilo na Idi, ki so jo pravkar potegnili izpod ruševin. Še je dihal, prsi so ji gnale divje in odprla je za hip oči. Vanje so se zasadile Vlastine in neizmerno sovraštvo je zagorelo v njen zadnji dih. A steklene Idine so ugasnile, ker je ugasnila i sama kraj ljubljeneža moža.

Vlasto pa je spet moška roka pritegnila k sebi. Stare je stal pred njo, bled kot smrt, z očmi kakor vranjimi in ji je dejal: «Vlasta, zmagala sva!» Hotel jo je pritisniti k sebi.

Vlasta pa ga je pogledala kakor ranjena zver, ga sunila z vso silo v prsa, da se je opotekel vznak in zakričala z razklanim glasom:

«Proč od mene!»

Nato se je obrnila, oči so ji krvave zaplesale, pa se je nezavestna zgrudila na Emila...

Konec.

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

C08155

00000244865

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA

U 535 598

COBISS